

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

BESLUTAD 2021-07-09
Dnr 600-4257-2014

Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Uppdaterad 2021-06-29

Godkänd av Jordbruksverket 2021-07-09

Förord

Den regionala handlingsplanen beskriver länets arbete och prioriteringar för att nå målen i landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. Den redovisar öppet vilka prioriteringar som ska göras vid tilldelning av stöd, både ut i från nationella och regionala kriterier. De regionala kriterierna vilar på en analys av länet som är genomförd i samverkan med länets aktörer. Handlingsplanen förmedlar information till de som söker stöd inom programmen och fungerar som vägledning till de som behandlar ansökningarna.

Programmets medel kommer att vara viktiga för att bidra till utveckling och tillväxt i länet, inte minst inom de tre områden jag ser som centrala för utvecklingen på landsbygden – ”Mat, Mångfald och Miljö”.

Liselott Hagberg

Landshövding i Södermanlands län

Sammanfattning

Landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet ska tillsammans med övriga strukturfondsprogram i Sverige bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. Det är det övergripande målet i den långsiktiga strategin EU2020.

Handlingsplanen beskriver Södermanland läns arbete och prioriteringar inom programmen. Den beskriver hur Länsstyrelsen arbetar med programmen för att nå målen, och hur de förhåller sig till annat regionalt arbete som ska bidra till samma mål. Prioriteringarna har sin grund i de regionala behoven som tagits fram i länets SWOT-analys. Bakgrunden till behoven finns i bilagan "Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd". En strategi för kommunikation är en del av handlingsplanen, för att säkerställa att information når ut till målgrupperna.

Partnerskapet, som består av representanter för olika intressen i länet, har en viktig roll i arbetet med handlingsplanen. De bidrar till att nå målen med programmet bland annat genom att ge underlag till prioriteringarna, att sprida information och att mobilisera länet. Partnerskapet har stor betydelse som ett forum där man kan se helheten i de olika insatser som görs för landsbygdens utveckling. En central del av arbetet är att få ut information om programmet till de som kan söka stöd och till andra som berörs. Det är viktigt att visa hur programmet bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

Det här är version 2021 av handlingsplanen. Den kommer att följas upp och revideras årligen.

Handlingsplanen i sitt sammanhang

Landsbygdsprogrammet finansieras dels med medel från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och dels med svenska medel. EJFLU är en av fyra EU-fonder i Sverige som ska bidra till smart och hållbar tillväxt för alla, som är det övergripande målet i den långsiktiga strategin EU2020.

Landsbygdsprogrammet beslutas av regeringen och godkänns av EU-kommissionen. Programmet innehåller åtgärder som är nationella. Hur mycket medel varje län får per åtgärd fördelas utifrån fördelningsnycklar. Förutsättningarna kring stöden, till exempel vad som är stödberättigande, är fastställt i programmet. I vissa fall kan stödnivåer och tak-/golvvbelopp bestämmas regionalt. Länen kan också prioritera regionalt vilka ansökningar som ska beviljas stöd inom flera åtgärder. Det bestäms av de regionala och nationella urvalskriterierna. De ansökningar som prioriteras ska vara de som bäst svarar mot länets behov för en så positiv utveckling som möjligt av länets landsbygd. Behoven har tagits fram i länets SWOT-analys och bakgrunden till behoven finns i bilagan Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd.

Handlingsplanen innehåller de regionala prioriteringarna och urvalskriterierna med motiveringar. Den beskriver också hur Länsstyrelsen arbetar med programmet för att förankra och marknadsföra det, liksom hur det förhåller sig till annat regionalt arbete som ska bidra till samma mål.

Innehållsförteckning

1. Syftet med handlingsplanen	8
2. EU:s mål styr innehållet i programmen.....	8
2.1. Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020.....	9
2.2. Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020	10
2.3. Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet	11
2.4. Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet.....	14
3. Partnerskapet	17
3.1. Partnerskapets sammansättning	18
3.2. Partnerskapets roll i framtagande av handlingsplanen	19
3.3. Partnerskapets roll i genomförande, uppföljning och revidering av handlingsplanen	19
4. Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet	20
4.1. Urvalskriterier.....	20
4.2. Indikatorer och målvärden.....	22
4.3. Beslutsomgångar och utlysningar.....	22
5. (Åtgärd 1 och 2) Kompetensutveckling och rådgivning	23
5.1. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd)	24
5.2. Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, inom fokusområde 6a)	34
5.3. Stöd till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)	40
6. (Åtgärd 4) Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring.....	45
6.1. Investeringssöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)	45
6.2. Investeringssöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)	57
6.3. Investeringssöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)	63
6.4. Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)	68
6.5. Förädlingsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)	74
7. (Delåtgärd 4.4 och 7.6) Miljöinvesteringar	81
7.1. Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)	81

7.2.	Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)	83
7.3.	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)..	86
7.4.	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	91
7.5.	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	97
7.6.	Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	104
7.7.	Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc).....	108
8.	(Åtgärd 6) Jordbruks- och affärsutveckling	110
8.1.	Startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)	111
8.2.	Investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5 bc)	117
8.3.	Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).....	121
8.4.	Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)	125
9.	(Åtgärd 7) Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd.....	131
9.1.	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b) 132	
9.2.	Stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)	136
9.3.	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)	140
9.4.	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)	148
9.5.	Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b) 154	
10.	(Åtgärd 16) Samarbete	163
10.1.	Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a)	163
10.2.	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärd 16.4 inom fokusområde 3a).....	170
11.	Kommunikation.....	175
11.1.	Kommunikationsplan	175
12.	Arbete med andra mål och lokal utveckling.....	181
12.1.	Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål	181
12.2.	Arbete med lokal utveckling	186
13.	Revidering av handlingsplan	186
14.	Ordlista	187
15.	Bilagor	188

15.1.	Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov	188
15.2.	Bilaga 2: Nationella miljömål och åtgärder	197
15.3.	Bilaga 3: Stödprocent för bredband	202

1. Syftet med handlingsplanen

Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet ska användas för att styra Länsstyrelsens arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[1], landsbygdsförordningen^[2] och forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar^[3]. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I den regionala handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd, som högsta stödbelopp, stödnivå och regionala urvalskriterier.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

Den regionala handlingsplanen gäller även för havs- och fiskeriprogrammet. Men gör inga egna prioriteringar för havs- och fiskeriprogrammet i den regionala handlingsplanen. Stöden i havs- och fiskeriprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[4], fiskeförordningen^[5] samt forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. För havs- och fiskeriprogrammet finns en nationell handlingsplan.

När vi fattar beslut om stöd, ska den senast godkända handlingsplanen ligga till grund för beslutet.

2. EU:s mål styr innehållet i programmen

Alla landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets prioriteringar bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning. I Sverige ska landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och socialfondsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

^[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005

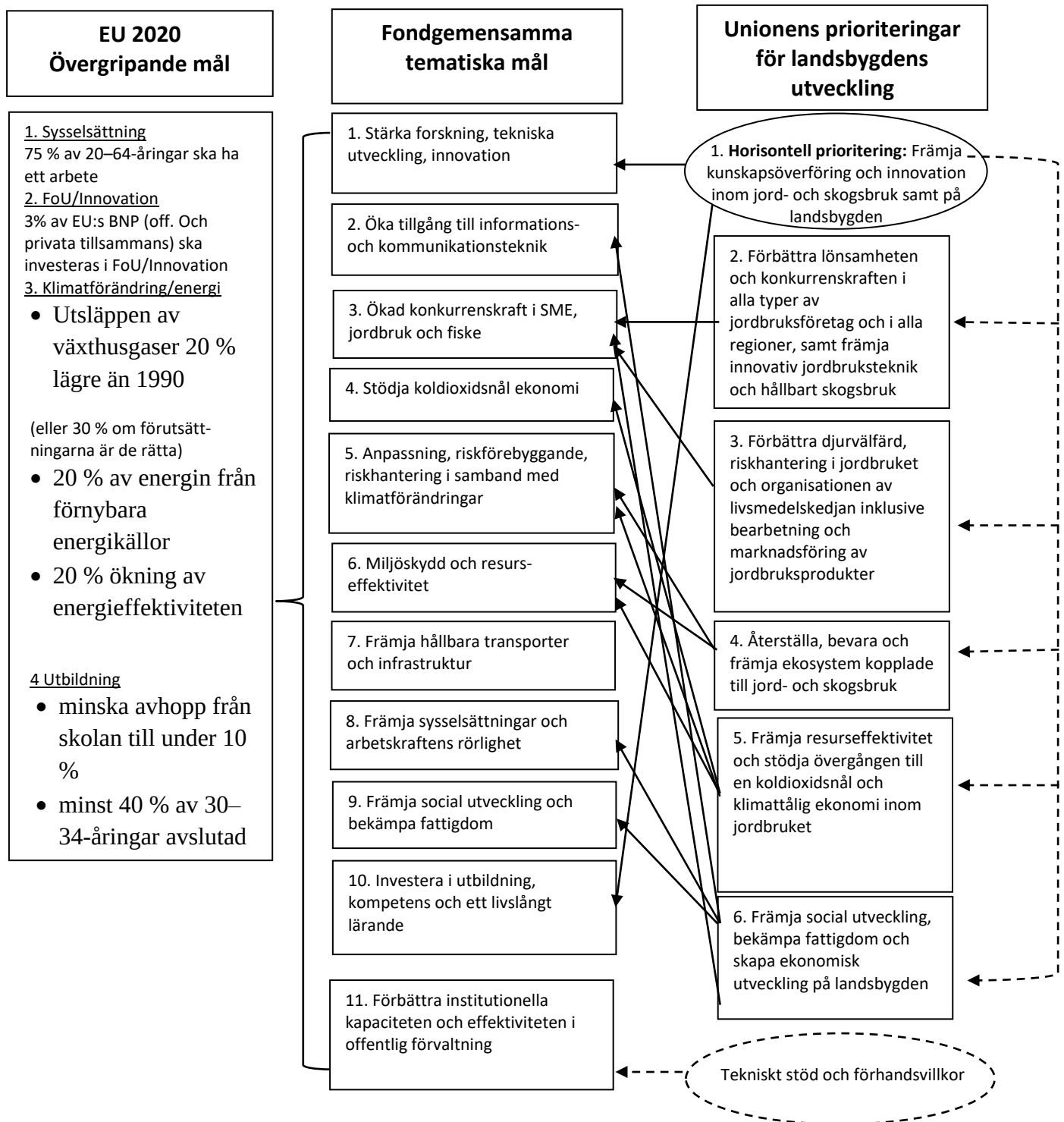
^[2] Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

^[3] Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2016:19) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling

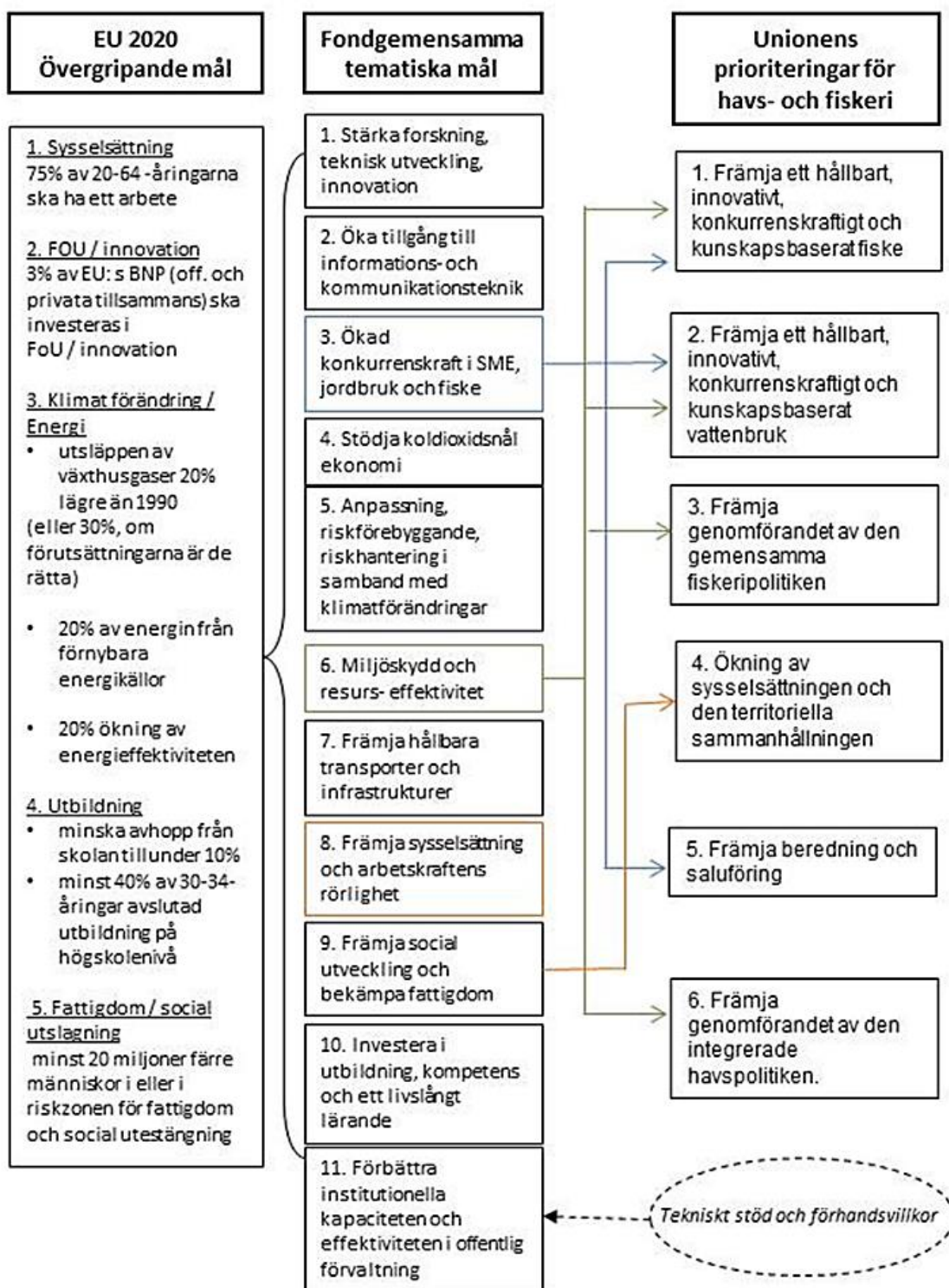
^[4] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006, och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011

^[5] Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

2.1. Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.2. Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.3. Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1abc ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen "landsbygdsprogrammet 2014-2020". 1 abc handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden.
 - a) främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden
 - b) stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljökvalitet.
 - c) främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk.
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk
 - a) konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennäring och skog
 - b) underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennäring
3. Förbättra djurvelfärd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter
 - a) förbättra konkurrenskraften genom kort livsmedelskedja samt bättre djurvelfärd.
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk
 - a) återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden
 - b) förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel
 - c) förebygga markerosion och förbättra markskötseln
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket
 - c) effektivisera energianvändningen inom jordbruket
Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingsskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas.(från programmet)
 - d) främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda till livsmedel.
6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden
 - a) främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen

- b) främja lokal utveckling på landsbygden
- c) anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur

Här ser du de åtgärder som finns i landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. Länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsens och Tillväxtverket är myndigheter som handlägger stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet.

I handlingsplanens kapitel 5-10 finns de åtgärder som länsstyrelsen handlägger.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020										
Kod för åtgärd och delåtgärd		Fokusområde								
		2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
		Konkurrenskraft och lönsamhet	Unga	Lokala marknader, kort livsmedelskedja och diurvälstånd i jordbruket	Energieffektivisering och förnybar energi	Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	Nya jobb och diversifiering	Lokal utveckling	Bredband	
1	Kompetensutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
1.1	Stöd till kompetensutveckling	x		x	x			x	x	
1.2	Stöd till demonstrationer och information	x		x	x			x	x	
2	Rådgivning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
2.1	Stöd till rådgivningstjänster	x		x	x			x	x	
2.3	Stöd till fortbildning av rådgivare	x		x	x			x		
4	Investeringar till jordbruk, trädgård och rennärning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
4.1	Investeringsstöd inom jordbruk, trädgård och rennärning	x				x	x			
4.2	Förädlingsstöd			x				x		
4.4	Miljöinvesteringar									
4.4	Stängsel mot rovdjur				x					
4.4	Engångsröjning av betesmark				x					
4.4	Reglerbar dränering				x					
6	Jordbruks- och affärsutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
6.1	Startstöd		x							
6.4	Investeringsstöd för jobb och klimat					x	x	x		
7	Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
7.2	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur								x	
7.3	Stöd till bredband									x
7.4	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden								x	
7.5	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation								x	
7.6	Stöd till utveckling av natur och kulturmiljö								x	
7.6	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet				x					
7.6	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald				x					
7.6	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet				x					
7.6	Anlägga tvåstegsdiken				x					
7.6	Återskapa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet				x					

8	Stöd för miljöåtgärder i skogen	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
8.4	Stöd till återställande av skadad skog				x					
8.5	Stöd för att bevara och utveckla skogens miljövärden				x					
10	Miljö- och klimatvänligt jordbruk	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
10.1	Miljöersättningar				x					
	Betesmarker och slåtterängar				x					
	Komplement - Lieslätter				x					
	Komplement - Efterbete				x					
	Komplement - Höhantering				x					
	Komplement - Lövtäkt				x					
	Komplement - Bränning				x					
	Komplement - Svårtillgängliga platser				x					
	Fäbodan				x					
	Restaurering av betesmarker och slåtterängar				x					
	Vallodling				x					
	Skötsel av våtmarker och dammar				x					
	Minskat kväveläckage				x					
	Skyddszoner				x					
	Hotade husdjursraser				x					
10.2	Projektstöd till lantrasföreningar				x					
11	Ekologisk produktion	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
11.1	Omställning till ekologisk produktion				x					
11.2	Ersättning för ekologisk produktion				x					
13	Kompensationsstöd	x								
14	Djurvälfärdsersättningar	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
	Extra djuromsorg för sugor			x						
	Extra djuromsorg för får			x						
	Uttökad klövhälsövård för mjölkkor			x						
16	Samarbete	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
16.1	Stöd för att bilda innovationsgrupper och för innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet, EIP	x		x	x	x	x			
16.2	Stöd till utveckling inom jordbruk-, livsmedel och skog samt pilotprojekt	x		x	x	x	x	x	x	x
16.4	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan			x						
16.5	Stöd till samarbeten inom miljö	x			x				x	
16.9	Stöd till samarbeten som främjar diversifiering och information om miljö och mat			x	x			x		
19	Lokalt ledd utveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
19.1	Förberedande stöd för lokalt ledd utveckling								x	
19.2	Stöd till genomförande av lokala utvecklingsstrategier								x	
19.3	Stöd till samarbetsåtgärder inom lokalt ledd utveckling								x	
19.4	Löpande kostnader och ledning								x	

2.3.1. Landsbygdsprogrammets landsbyggsdefinition

Landsbyggsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2010. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

2.3.1.1. *Länsstyrelsens landsbyggsdefinition*

Länsstyrelsen använder sig av landsbyggsdefinitionen som gäller för landsbygdsprogrammet.

2.3.2. *Länsstyrelsens definition på fäbod*

I Södermanlands län finns inte några fäbodrar.

2.4. *Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet*

Det svenska havs- och fiskeriprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 16 fokusområden. Följande prioriteringar och fokusområden finns inom programmet.

1. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) minskad påverkan av havsmiljön, bland annat genom att oönskade fångster så långt som möjligt undviks och minskas
- b) skyddad och återställd biologisk mångfald i vattenmiljöer och i de akvatiska ekosystemen
- c) säkerställd balans mellan fiskekapaciteten och tillgängliga fiskemöjligheter
- d) ökad konkurrenskraft och lönsamhet för företag inom fisket, bland annat för det småskaliga kustfisket, samt förbättrad säkerhets- och arbetsförhållandena
- e) stärkt teknisk utveckling och innovation, här ingår ökad energieffektivitet och kunskapsöverföring.
- f) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

2. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) stärkt teknisk utveckling, innovation och kunskapsöverföring
- b) stärkt konkurrenskraft och ökad lönsamhet för vattenbruket, här ingår förbättrad säkerhet och förbättrade arbetsförhållanden, särskilt för små och medelstora företag
- c) skyddad och återställd biologisk mångfalden i vattenmiljöer samt förbättrade ekosystem som är anslutna till vattenbruket samt främja ett resurseffektivt vattenbruk
- d) ett vattenbruk som kan säkerställa en hög nivå av miljöskydd, främja djurhälsa och välbefinnande samt folkhälsa och allmän säkerhet
- e) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

3. Främja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) förbättrade vetenskapliga rön som fler kan ta del av samt förbättrad insamling och hantering av data
- b) bättre övervakning, kontroll och tillsyn, förbättrad institutionell kapacitet och en effektiv offentlig förvaltning utan att den administrativa bördan ökar

4. Öka sysselsättningen och den territoriella sammanhållningen genom att sträva efter följande specifika mål:

- ekonomisk tillväxt
- social delaktighet
- ökad sysselsättning genom att fler går att anställa och arbetskraftsrörligheten i de kust- och inlandssamhällen som är beroende av fiske och vattenbruk ökar, här ingår diversifiering av verksamheten inom fisket och inom andra sektorer av den maritima ekonomin

5. Främja saluföring och beredning genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) bättre organisation av marknaderna för fiskeri- och vattenbruksprodukter
- b) fler investeringar i berednings- och saluföringssektorerna.

6. Främja genomförandet av den integrerade havspolitik.

Här ser du de åtgärder som finns i havs- och fiskeriprogrammet och hur dessa ska bidra till de olika fokusområdena.

Artikel ¹	Specifikt mål	Åtgärd
38, 44.1c	1a	Investeringar inom fiske
37	1a	Utveckling av bevarandeåtgärder och regionalt samarbete
39, 44.1c	1a	Nya tekniska lösningar inom fiske
39, 44.1c	1a	Nya former av förvaltning och organisation inom fiske
40.1a	1a	Samla in förlorade fiskeredskap eller marint skräp
40.1b, c, i, 44.6a-b	1b	Bevarandeprojekt för att återställa akvatisk mångfald
40.1d-g, 44.6a	1b	Bevarandeprojekt för skyddade områden
36	1c	System för tilldelning av fiskemöjligheter
42, 44.1e	1d	Investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
43.1, 44.1f	1d	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
43.2	1a	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
30, 44.4	1d	Diversifiering inom fiske
26, 44.3	1e	Utveckling av produkter och processer inom fiske
28, 44.3	1e	Partnerskap mellan forskare och fiskare
29.1-2, 44.1a	1f	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom fiske
47	2a	Innovationsprojekt inom vattenbruk
48.1a, d, g-h	2b	Produktiva investeringar i vattenbruk
48.1e, j	2c	Miljöinvesteringar i vattenbruk
52	2b	Startstöd för hållbara vattenbruksföretag
51.1a	2c	Kommunal planering av vattenbruk
56.1a-b	2d	Djurs hälsa och välbefinnande
50	2e	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom vattenbruk
77	3a	Datainsamling
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske - stöd till ansvarsmyndigheter
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske - stöd till privata aktörer

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden

63	4	Genomförande av lokala utvecklingsstrategier – lokalt ledd utveckling
64	4	Samarbetsåtgärder – lokalt ledd utveckling
62.1a	4	Förberedande stöd – lokalt ledd utveckling
62.1d	4	Löpande kostnader och ledning – lokalt ledd utveckling
68.1a	5a	Bilda producent- eller branschorganisationer
68.1b-e	5a	Saluföringsåtgärder
66	5a	Produktions- och saluföringsplaner
69.1c-d,f	5b	Beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter
80.1b	6a	Skydd av havsmiljön
80.1c	6a	Öka kunskapen om havsmiljön

Det är Jordbruksverket, länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten som handlägger de olika åtgärderna. Följande åtgärder handlägger länsstyrelsen:

- investeringar inom fiske
- investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
- diversifiering inom fiske
- produktiva investeringar i vattenbruk
- miljöinvesteringar i vattenbruk
- startstöd för hållbara vattenbruksföretag
- beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter

Det finns mer information om respektive åtgärd i den nationella handlingsplanen för havs- och fiskeriprogrammet. Här finns också information om budget. Handlingsplanen kommer att finnas på Jordbruksverkets webbplats.

3. Partnerskapet

Det övergripande målet är att alla deltagare i partnerskapet bidrar till en smart och hållbar inkluderande tillväxt och utveckling för alla på landsbygden utifrån landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets förutsättningar. Det sker bland annat genom att partnerskapet bidrar med underlag till prioriteringarna, sprider information och mobiliserar länet. Partnerskapet är också viktigt som ett forum där de olika insatser som görs för landsbygdens utveckling kan ses som en helhet. Information från Länsstyrelsen till partnerskapet sker löpande genom möten och utskick.

3.1. *Partnerskapets sammansättning*

I partnerskapet ska ideella, offentliga och privata intressen finnas representerade. Länsstyrelsen vill ha ett aktivt partnerskap med en bred representation. Många intresseområden är berörda och bör få komma till tals, samtidigt som en förutsättning för ett aktivt deltagande är att partnerskapet inte har för många medlemmar. Vilka som ska representeras i partnerskapet utvärderas löpande. Inbjudna till Länsstyrelsens partnerskap för nya landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet är idag:

- Landstinget/Öknaskolan
- Regionförbundet
- Skogsstyrelsen
- Eskilstuna kommun
- Nyköpings kommun
- Gnesta kommun
- Katrineholms kommun
- Strängnäs kommun
- Trosa kommun
- Flens kommun
- Vingåkers kommun
- Oxelösunds kommun
- ALMI
- Naturskyddsföreningen
- LRF
- HS Konsult AB
- Länsbygderådet
- Coompanion
- Sörmlandsidrotten
- Leader Södermanland
- Leader Sörmlandskusten
- Vattenbrukscentrum Ost
- Fiskeområde Kustlinjen

Partnerskapet har en relativt stor andel representanter från kommuner och offentliga organisationer. Det är en konsekvens av att Länsstyrelsen vill begränsa antalet ledamöter för att främja ett aktivt deltagande. Det är en fördel att för starka särintressen inte finns representerade. Kommunerna och Leader representerar föreningslivet tillsammans med Naturskyddsföreningen. Möjligheten finns för kommunerna att skicka representanter för till exempel unga eller miljön, såsom fritidsledare och kommunekologer. Kommunerna har en viktig roll för att konkreta insatser inom landsbygdsutveckling ska ske. Nyköping, Flen och Vingåker är exempel på kommuner som varit drivande inom landsbygdsutveckling, med mycket goda resultat. Därför är det mycket angeläget att alla kommuner finns representerade

i partnerskapet. Fördjupat samarbete med kommunerna kommer framöver att ske genom en särskild arbetsgrupp. Södermanland är ett av få län där landsbygdsbefolkningen växer, mycket beroende på närheten till Stockholm. Därför är insatser för service och infrastruktur på landsbygden extra betydelsefulla, och kommunerna har där en viktig roll.

Havs- och fiskeriprogrammet har under uppstarten och framtagandet av SWOT-analysen haft ett eget partnerskap, bestående av Länsstyrelsen, Yrkesfiskarna, Sportfiskarna och FOG (Fiskeområde Kustlinjen). I arbetet med genomförande och uppföljning av programmen har havs- och fiskeprogrammet och landsbygdsprogrammet ett gemensamt partnerskap där vattenbruket och fisket är representerat.

3.2. *Partnerskapets roll i framtagande av handlingsplanen*

Partnerskapets har haft en viktig roll i framtagande av SWOT-analysen som är underlag till handlingsplanen. De har bidragit med underlag så att analysen verkligen visar på länets behov. Detta har skett både i ett tidigt skede genom workshops, och genom att SWOT-analysen remitterats till partnerskapet.

Partnerskapet har varit delaktigt i att ta fram prioriteringar och urvalskriterier för åtgärderna i programmen. Det har skett både genom workshops och möjlighet att återkoppla på möten, samt genom att alla versioner av handlingsplanen remitteras till partnerskapet.

3.3. *Partnerskapets roll i genomförande, uppföljning och revidering av handlingsplanen*

Partnerskapet har en viktig roll i uppstarten av programmen. Mobilisering och information ut till målgrupperna kommer att ske bland annat med hjälp av partnerskapets deltagare, till exempel genom att inbjudan till informationsmöten skickas genom representanten i partnerskapet och genom gemensam information. Det är viktigt att information når ut till potentiella stödsökande.

Partnerskapets roll är att bidra i de övergripande prioriteringarna för landsbygdsprogrammet men ska inte involveras i bedömningen av enskilda ärenden. Däremot kommer partnerskapet vara delaktigt i uppföljning och revidering av handlingsplanen. Ansökningstryck och budgetutnyttjande kommer att stämmas av på möten med möjlighet att återkoppla. Här kan partnerskapet ha en roll i att mobilisera länet för att få ett ökat ansökningstryck och budgetutnyttjande för de åtgärder där det finns ett behov. Även utfallet av bifall och avslag på ansökningar under perioden kommer att stämmas av, samt eventuella justeringar av urvalskriterier, i samband med revidering av handlingsplanen. Alla revideringar av handlingsplanen kommer att remitteras till partnerskapet.

Om det finns behov och intresse så finns också möjligheten till ett mer aktivt arbete i partnerskapet genom tillsättning av fler arbetsgrupper inom specifika områden, eventuellt med adjungerade experter.

Partnerskapet fyller också en funktion som ett nav för landsbygdsutvecklingen i länet. Deltagarna informerar varandra om vad som pågår i respektive organisation i början av varje

möte. Vid varje möte ges en utsedd aktör möjlighet att mer ingående informera om de landsbygdsutvecklingsinsatser som pågår. Goda exempel sporrar och inspirerar andra aktörer till ökade insatser för utveckling.

Varje år hålls ett Landsbygdsting i länet, som kan beskrivas som ett utökat partnerskap för landsbygdsutveckling. Det ordnas tillsammans med olika parter och kring olika temaområden. Landsbygdstingen är en del i det långsiktiga arbetet för landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen strävar efter att få en bra representation i partnerskapet utifrån ålder, kön och bakgrund. Representationen för unga personer inom de gröna näringarna behöver stärkas. Ett partnerskapsmöte har haft tema kring de horisontella målen i programmen, med ett informationspass och en workshop om jämställdhet.

4. Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5 till och med 10 visas de övergripande prioriteringarna för de projekt- och företagsstöd samt de miljöinvesteringar som Länsstyrelsen ska handlägga. Här visas också de regionala prioriteringar som görs utifrån den SWOT-analys som finns i bilaga 1.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. De regionala urvalskriterierna har Länsstyrelsen tagit fram med hjälp av sitt partnerskap. De speglar prioriteringarna i länet och bygger på SWOT-analysen.

Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis.

Vi kommer att ta hänsyn till jämställdhet genom att jämställdhetsintegrera handlingsplanen. Arbetet kommer att ske successivt under programperioden.

I vissa fall går det att använda sig av åtskillnad mellan ansökningar för att öka jämställdheten och att motverka diskriminering. Det kan ske när två ansökningar har lika många poäng när de har gått igenom urvalskriterierna. Då kan vi använda oss av det som kallas för underrepresenterad grupp. Under rubrik 4.1.4 Rangordning av ansökningar med lika många poäng har vi skrivit in de insatsområden där vi ska använda oss av underrepresenterad grupp.

4.1. Urvalskriterier

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

4.1.1. Poängsättning

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig, dessa finns i handlingsplanens bilagor. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

4.1.2. Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras

4.1.3. Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet. Det kan gälla både nationella och regionala urvalskriterier.
- Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

4.1.4. Rangordning av ansökningar med lika många poäng

Huvudregeln är att om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.1.4.1. **Rangordning av ansökningar vid underrepresenterad grupp**

Detta gäller följande insatsområden: Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringens företag (**delåtgärd 4.1 fokusområde 2a**), Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (**delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc**) och Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (**delåtgärd 4.1 fokusområde 5d**).

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den som söker stöd tillhör en underrepresenterad grupp
2. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
3. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.1.4.2. Rangordning av ansökningar om stöd till bredbrand

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna enligt följande:

1. den beräknade anslutningsgraden (faktiskt procenttal)
2. den ansökan som har flest antal möjliga anslutningar
3. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.2. Indikatorer och målvärden

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten. EU:s indikatorer med målvärden samt budget, finns i bilaga 2 Budget och mål.

Miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc

I bilaga 2 har budget och målvärde för följande fyra miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområdena 4abc slagits samman, i en gemensam budget och ett gemensamt målvärde:

- anlägga våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet
- anlägga våtmarker och dammar för biologisk mångfald
- miljöinvesteringar – förbättrad vattenkvalitet
- anlägga tvåstegdiken

Reglerbar dränering

För miljöinvesteringen reglerbar dränering har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket.

Investeringsstöd till gödselbaserad biogas

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket.

4.3. Beslutsomgångar och utlysningar

För en del åtgärder tillämpar länsstyrelsen beslutsomgångar. I beslutsomgångarna ställs ansökningar i konkurrens mot varandra för att uppnå största möjliga effekt och

måluppfyllelse. Ansökningar tas emot, handläggs och kompletteras löpande, men beslutas vid separata beslutstillfällen. Inför varje beslutstillfälle kommer länsstyrelsen att fastställa ett sista datum för komplettering. En inkommen ansökan ska vara komplett senast det angivna datumet för att tas med i beslutstillfället. En komplett ansökan innebär att inga ytterligare kompletteringar behövs för att Länsstyrelsen ska kunna ta ställning till om ansökan uppfyller gällande regler och för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma ansökan utifrån urvalskriterierna.

4.3.1. När pengarna i en beslutsomgång inte räcker

Ansökningar som uppfyller alla villkor men som inte ryms inom budgeten för en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång. Vi för över en ansökan högst en gång därefter avslås ansökan.

4.3.2. När pengarna i en beslutsomgång eller en utlysning inte räcker till hela sista ansökan

Om pengarna i beslutsomgången inte räcker till hela sista ansökan för vi över ansökan till nästa beslutsomgång om den som söker stöd vill det.

4.3.3. När det blir pengar över i en beslutsomgång eller utlysning

Eventuella pengar som inte används i en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång.

4.3.4. När sista pengarna i budgeten inte räcker till hela sista ansökan.

När budgeten för ett insatsområde är slut för alla åtgärder/ åtgärd 1, 2, 4, 6, 7 och 16 och hela sista ärendet inte ryms sänks stödsatsen. Detta gäller det ärende som rangordnas högst av de ärenden som inte ryms inom budgeten. För alla åtgärder sänks stödsatsen till 20 % som lägst.

5. (Åtgärd 1 och 2) Kompetensutveckling och rådgivning

Syftet med kompetensutvecklingen och rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska de två åtgärderna bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Jordbruksverket är den enda myndigheten som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning inom följande områden: ökad konkurrenskraft, djurvälstånd samt kort livsmedelskedja och lokala marknader.

5.1. *Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd)*

5.1.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Dessa stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd) och syftar till att

- återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden och de europeiska landskapens karaktär (fokusområde 4a)
- förbättra vattenförvaltningen, inklusive hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel (fokusområde 4b)
- förebygga markerosion och förbättra markskötseln (fokusområde 4c)
- effektivisera energianvändningen inom jordbruk och livsmedelsförädling (fokusområde 5b som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)
- minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

5.1.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

5.1.2.1. *Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)*

För att säkerställa ett så effektivt utnyttjande som möjligt av medlen i programmet prioriterar Länsstyrelsen åtgärder med koppling till andra stödformer. Det gäller till exempel åtgärder för att gynna mångfald i odlingslandskapet, och särskilt insatser kopplade till slätterängar och den rika förekomsten av naturbetesmarker. Åtgärder knutna till ädellövmiljöer - där Södermanland har ett nationellt ansvar - är särskilt prioriterade. Även vård och tillvaratagande av kulturarv och kulturmiljö ingår i åtgärden, där byggnader i odlingslandskapet är ett prioriterat område. Södermanlands län är generellt småbrutet och har inte några riktigt stora slättområden. Därför satsar vi endast på begränsade aktiviteter inom biologisk mångfald i slättbygd. Dessa kommer att styras till de mer slättbetonade områdena i länet, till exempel Eskilstunaslätten, Vingåkersslätten och Nyköpingsåarnas dalgångar. Även insatser kring odlad mångfald kan komma att prioriteras.

Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder (fokusområde 4a)

Målet är att höja kunskapen om olika skötselmetoder i områden där brist på betesdjur är en sannolik orsak till att marker riskerar utebliven skötsel. För att kunna bevara och utveckla ängs- och betesmarker samtidigt som antalet betande djur minskar kan det krävas olika typer av skötselmetoder. Det kan handla om mer extensivt bete, att betesdjuren flyttas från vall till naturbete, kompletterande skötsel som bränning och slåtter, olika skötselmetoder över tid (till exempel att marken betas vartannat år och slås vartannat), alternativa metoder och teknik för slåtter med mera. I arbetet ingår även att skapa lokala nätverk mellan olika aktörer som kan ha nytta av att samarbeta med varandra, till exempel djurhållare, fastighetsägare utan djur och maskinstallar.

5.1.2.2. Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)

Avrinningsområden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status

Många sjöar och vattendrag har problem med övergödning. Jordbruket står ofta för en betydande del av närsaltbelastningen. Rådgivning är ett sätt att öka kunskapsnivån och erbjuda förslag till åtgärder för att minska övergödningen och därmed bidra till att god status uppnås i avrinningsområdet. Det är fördelaktigt om man kan arbeta med rådgivningen avrinningsområdesvis och samordna många åtgärder inom avrinningsområdet. Åtgärder mot fosfor och växtskyddsmedel i vattendrag prioriteras då dessa mot bakgrund av länets situation bedöms ge den största miljönyttan. Djurproduktion har ofta mycket näring i omlopp vilket ökar riskerna för förluster av växtnäring jämfört med ren växtodling. På djurgårdar finns därför en större potential till att höja effektiviteten och minska miljöpåverkan. Grupprådgivning och enskild rådgivning kommer att genomföras inom ramen för Greppa Näringen.

Energieffektivitet och klimat

För att minska klimatpåverkan från jordbruket behövs en ökad energieffektivisering, minskade förluster av metan och lustgas samt minskad indirekt energianvändning. Störst potential för energieffektivisering finns inom animalieproduktionen. För indirekt energiåtgång är framställning av mineralgödsel den största posten, som enklast minskas genom klimacertifierad gödsel, anpassad gödsling genom till exempel precisionsodling och effektivare utnyttjande av stallgödsel. Minskad lustgasavgång kan uppnås bl.a. genom bättre markvård och hög kväveeffektivitet i produktionen. Växtnäringsbalanser är bra verktyg för att beräkna näringseffektivitet för produkter från gården. En hög effektivitet kännetecknas av hög produktion i förhållande till insatsmedel. Minskad metanavgång kan uppnås genom effektiv produktion av kött och mjölk med bland annat hög avkastning och lägre inkalvningsålder. Aktiviteter genomförs inom ramen för Greppa Näringen.

5.1.2.3. **Ekologisk produktion (fokusområde 4c)**

Inom flera produktionsområden är efterfrågan på ekologiskt producerade produkter större än den svenska produktionen. Ekologisk odling har också positiv effekt på biologisk mångfald, markbördighet och gynnar pollinerare och naturliga fiender. En omläggning till ekologisk odling minskar användningen av växtskyddsmedel, i synnerhet inom trädgårdsproduktionen. Länsstyrelsen vill genom rådgivning och kompetensutveckling stimulera till ökad omläggning och till nyetablering för att möta den ökade efterfrågan. Aktiviteter behövs också för att stärka redan ekologiska producenter i deras företagande och utveckla produktionsmetoder. Aktiviteterna kan också stimulera till ökad samverkan mellan producenter med målet att fler ekologiska produkter ska nå marknaden.

5.1.3. *Upphandling, utlysning och länens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning*

5.1.3.1. **Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)**

Upphandlingar under 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Länsstyrelsen kommer att helt eller delvis upphandla kurser som främjar odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Aktiviteterna ska bidra till miljömålet Ett rikt odlingslandskap.

Demonstrationer och information (1.2)

Länsstyrelsen kommer att arrangera aktiviteter på teman som kan bidra till miljömålet Ett rikt odlingslandskap. Det kan ske genom upphandling eller genomföras i egen regi.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen kommer att helt eller delvis upphandla rådgivning om byggnader i odlingslandskapet.

Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder (fokusområde 4a)

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar.

Utlysningar under 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

***Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder
(fokusområde 4a)****Demonstrationer och information (1.2)*

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Länsstyrelsens eget arbete under 2021.*Kompetensutveckling (1.1)*

Kurser om natur- och kulturmiljöer kommer att genomföras. Länsstyrelsen kommer bland annat att genomföra kurser som visar på möjligheter att höja det ekonomiska värdet på naturbete på ett sätt som även gynnar den biologiska mångfalden och stärker kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen har god kunskap och erfarenhet om regionala förhållanden och övergripande behov inom området, vilket är viktigt för att få en god måluppfyllelse inom åtgärden. Det är värdefullt att Länsstyrelsen själv utför vissa aktiviteter för att upprätthålla kunskap om regionala behov och regional måluppfyllelse.

Demonstrationer och information (1.2)

Länsstyrelsen kommer att planera och anordna träffar för lantbrukare och företrädare för offentliga måltider. Målet är att öka kompetensen kring mervärden av betande djur i Södermanlands kulturlandskap. Expertkunskap inom området kommer att upphandlas.

Länsstyrelsen kommer att skriva rådgivande artiklar om natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som publiceras i skriften Aktiv landsbygd. Aktiviteten kommer inte att upphandlas då Länsstyrelsens personal har rätt kompetens inom området samt kunskap om stöd- och skötselvillkor. Aktiv landsbygd skickas ut till alla som sökt jordbrukar- eller landsbygdsstöd.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen kommer att bedriva enskild rådgivning inom skötsel av naturbetesmarker och slåtterängar, samt restaureringsrådgivning. Skötseln ska gynna biologisk mångfald och odlingslandskapets kulturvärden. Rådgivningen upphandlas inte då den genomförs i samband med handläggningen av miljöersättningsarna. Länsstyrelsens personal har rätt kompetens för att genomföra rådgivningen.

***Skötsel av ängs- och betesmarker – nätverk, samverkan och nya metoder
(fokusområde 4a)*****Demonstrationer och information (1.2)**

Länsstyrelsen kommer att helt eller delvis upphandla informationstillfällen och nätverksträffar inom skötsel av betesmarker och slåtterängar.

5.1.3.2. ***Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)***

Upphandlingar under 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Det finns resurser för att genomföra kursaktiviteter och studieresor inom målområdena ingen övergödning, giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan. Aktiviteterna kommer att genomföras av länsstyrelsen eller upphandlas från externa aktörer.

Demonstrationer och information (1.2)

Länsstyrelsen kommer att arrangera aktiviteter på teman som kan bidra till miljömålen ingen övergödning, giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan. Det kan ske upphandling eller genomföras i egen regi. Dessa kommer att annonseras främst via webbplatsen och tidningen Aktiv Landsbygd.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen kommer att upphandla enskild rådgivning till lantbrukare. Syftet med rådgivningen är att bidra till att miljömålen ingen övergödning, giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan kan uppnås. Rådgivningen ska inspirera och motivera lantbrukare och rådgivare att använda kunskap så att gårdens miljöpåverkan minskar och lönsamheten förbättras. Inom Greppa Näringen kommer all enskild rådgivning att upphandlas.

Utlysningar under 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar inte att göra några utlysningar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att göra upphandlingar. Det är fältvandringar, demonstrationer av ny teknik samt gårdsaktiviteter som kan bli aktuella. LRF har efterfrågat att dessa aktiviteter genomförs.

Länsstyrelsens eget arbete under 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Aktiviteter kommer att genomföras av länsstyrelsen eller upphandlas från externa aktörer. Kompetensutvecklingen ska bidra till miljömålen ingen övergödning, giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan.

Demonstrationer och information (1.2)

Länsstyrelsen och LRF Södermanland har undersökt behovet och arrangera aktiviteter på teman som kan bidra till miljömålen ingen övergödning, giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan. Länsstyrelsen LRF Södermanland kommer att delta med monter vid Brunnby lantbrukardagar samt skicka ut medlemsbrev. Det kan vara aktuellt att i samverkan med andra aktörer arrangera seminarier på teman som kan bidra till miljömålen

ingen övergödning, giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan. En uppföljningen av vattendragsgrupper som har haft aktiviteter 2019-2020 kommer att genomföras i samarbete med LEVA-Samordnaren som arbetar för Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget rådgivningsarbete. Länsstyrelsen samordnar och upphandlar rådgivningskonsulter som utför gårdsrådgivning.

5.1.3.3. **Ekologisk produktion (fokusområde 4c)**

Upphandlingar under 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Länsstyrelsen kommer att genomföra kompetensutvecklingsaktiviteter med inriktning på växtodling, mjölkproduktion, nöt- och lammproduktion samt trädgårdsodling. Länsstyrelsen i Södermanlands län vill genom kompetensutveckling stimulera till ökad omläggning och till nyetablering för att möta den ökade efterfrågan på ekologiska produkter. Aktiviteter behövs också för att stärka redan ekologiska producenter i deras företagande och utveckla produktionsmetoder. Aktiviteterna kan också stimulera till ökad samverkan mellan producenter med målet att fler ekologiska produkter ska nå marknaden. En del aktiviteter inom kompetensutveckling har upphandlats och andra planeras av länsstyrelsens personal och genomförs med upphandlade konsulter.

Länsöverskridande projekt kommer att drivas inom fjäderfä, potatis och frilandsgrönsaker.

Demonstrationer och information (1.2)

Länsstyrelsen kommer att helt eller delvis upphandla informationsaktiviteter inom området.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen kommer att upphandla rådgivning med inriktning på växtodling, frukt och bärproduktion, grovfoderproduktion, mjölkproduktion samt nötproduktion. Länsstyrelsen i Södermanlands län vill genom rådgivning stimulera till ökad omläggning och till nyetablering för att möta den ökade efterfrågan på ekologiska produkter. Rådgivning behövs också för att stärka redan ekologiska producenter i deras företagande och utveckla produktionsmetoder. Rådgivning kan också stimulera till ökad samverkan mellan producenter med målet att fler ekologiska produkter ska nå marknaden.

Länsöverskridande projekt kommer att drivas inom fjäderfä, potatis och frilandsgrönsaker.

Utlysningar 2021

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Länsstyrelsens eget arbete under 2020

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att samverka med aktörer för att utföra aktiviteter inom ekologisk produktion.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att ge ut ett nyhetsbrev samt att arrangera föreläsningar inom området ekologisk produktion.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete.

5.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, fokusområdena 4abc, 5cd)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen	40

	+ 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälfaerden.	
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

5.1.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- 1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.
- 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet
- +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag
- +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

- 3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, *eller* kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör *eller* kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet
- 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

- 1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen
- 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen
- 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp
- 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler
- +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

- 1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.
- 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.
- + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.
- +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen
- + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälfaerden.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälfaerden ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

- 1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp

- 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalité etc.) finns angivna
- + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex. utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

5.1.4.2. ***Det här gäller för urval av ansökningar***

- Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.1.5. ***Stödnivå***

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse². Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete.

² Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.1.5.1. ***Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning***

Mottagaren av kompetensutvecklingen eller rådgivningen kan i vissa fall betala en avgift.

Kompetensutveckling inom miljö och klimat (delåtgärd 1.1 fokusområdena 4abc, 5cd)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information, (delåtgärd 1.2 fokusområdena 4abc, 5cd)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

Rådgivning för energieffektivisering (delåtgärd 2.1 fokusområde 5b som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift

Övrig miljö- och klimatrådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområdena 4abc 5cd)

Inget villkor att ta ut avgift.

5.2. ***Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, inom fokusområde 6a)***

5.2.1. ***Övergripande prioriteringar***

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområden 6a) och syftar till att

- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom informationsinsatser och kurser inom andra näringar än jordbruk, men också genom att utveckla och ta tillvara kulturarv och traditionell kunskap
- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom rådgivning och företagsledningstjänster inom andra näringar än jordbruk.

5.2.2. ***Regionala prioriteringar med kort bakgrund***

I Södermanland ökar sysselsättningen på landsbygden, och särskilt i östra delen av länet är utvecklingen positiv. De största branscherna för företag på landsbygden är de gröna näringarna samt byggindustri och företagstjänster. Den bransch som ökar

snabbast är företagstjänster. Det finns en potential för besöksnäringen och livsmedelsförädlingen att växa. Även inom tillverkningsindustrin finns potential för fler företag. Länet har också många företag inom hästnäringen.

Diversifieringen inom jordbruket i länet är relativt stor, och bland LRFs medlemmar 2011 var de tio vanligaste verksamheterna växtodling, skogsbruk, betesdrift, entreprenad, uthyrning (exempelvis ekonomibyggnader), nötkött, hästar, energi, får/lamm/getter och turism.

5.2.3. *Upphandling, utlysning och länsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning*

5.2.3.1. *Upphandlingar under 2021*

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar.

5.2.3.2. *Utlysningar under 2021*

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar.

5.2.3.3. *Länsstyrelsens eget arbete under 2021*

Kompetensutveckling (1.1)

Länsstyrelsen deltar i ett länsöverskridande projekt, *Smakrik och blomstrande besöksnäring*, som organiserar kurser för besöksföretag på landsbygden. Länsstyrelsen Västmanland är projektägare och Stockholms, Uppsalas, Örebros och Södermanlands länsstyrelser deltar.

Demonstrationer och information (1.2)

Länsstyrelsen deltar i ett länsöverskridande projekt, *Smakrik och blomstrande besöksnäring*, som organiserar företagsbesök för besöksföretag på landsbygden. Länsstyrelsen Västmanland är projektägare och Stockholms, Uppsalas, Örebros och Södermanlands länsstyrelser deltar.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen deltar i ett länsöverskridande projekt, *Smakrik och blomstrande besöksnäring*,

som organiserar rådgivning för besöksföretag på landsbygden. Länsstyrelsen Västmanland är projektägare och Stockholms, Uppsalas, Örebros och Södermanlands länsstyrelser deltar.

5.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
6. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
7. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
8. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25
9. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurväl-färden.	40
10. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

5.2.4.1. Bedömningsgrunder**Nationella bedömningsgrunder*****1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)***

- 1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.
- 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet
- +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag
- +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

- 3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, *eller* kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör *eller* kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet
- 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

- 1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen
- 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen
- 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp
- 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler

- +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

- 1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.
- 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.
- + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.
- +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen
- + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvelfärden.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvelfärd ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

- 1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp
- 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalité etc.) finns angivna
- + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex. utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges

poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälfärd.

5.2.4.2. ***Det här gäller för urval av ansökningar***

- Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.2.5. ***Stödnivå***

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse³. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som

³ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.2.5.1. *Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning*

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen kan i vissa fall betala en avgift.

Kompetensutveckling, (delåtgärd 1.1 fokusområde 6a)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information (delåtgärd 1.2, fokusområde 6a)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6a)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

5.3. *Stöd till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)*

5.3.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service. Syftet är att öka kompetensen om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas, bland annat genom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning hos företagare och verksamma inom lokal service, som dagligvarubutiker, drivmedelsstationer eller annan prioriterad serviceverksamhet (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b).

5.3.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

Service på landsbygden står inte för sig själv utan är relaterad till befolkning i en mindre tätort och omkringliggande landsbygd. Serviceunderlaget bygger på att det finns ett helhetstänkande kring skola, tillgång till vård- och omsorg samt att företagare vill verka lokalt. Det är också viktigt att det finns bostäder för olika människors behov, som möjliggör generationsväxling på landsbygden.

Rådgivning inom affärsutveckling är ett område som är högt prioriterat. Det gäller särskilt inom områdena innovation, företagsekonomi och marknad. Lanthandlarna i länet blir allt färre, på grund av bristande lönsamhet. Det kan finnas möjligheter för överlevnad genom rådgivning inom de områden där företagaren har behov. En behovsanalys ska då finnas som grund för rådgivningen. En annan möjlighet är att verka för att lanthandeln kan bli en servicepunkt. Detta sker i samverkan med kommunen där lanthandeln är belägen. Energieffektivisering av butiker är ett område som är prioriterat för rådgivning.

5.3.3. Upphandling, utlysning och länens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

5.3.3.1. Upphandlingar under 2021

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar

5.3.3.2. Länsstyrelsens eget arbete under 2021

Rådgivning (2.1)

Ett projekt inom affärsutveckling startade 2018, där den enskilda rådgivningen upphandlas. Projektet ägs av Dalarna och sker i samverkan mellan sju län: Dalarna, Gävleborg, Värmland, Örebro, Uppsala, Västmanland och Södermanland. Det går att ansöka om rådgivning inom sex olika områden: Inköp och distribution, varuexponering, utveckling och diversifiering, företagsekonomiska analyser, energieffektivisering samt nytt sätt för service.

5.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärder 2.1, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
11. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning. 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning	10
12. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet.	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet	10
13. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	25

14. Det finns ett identifierat behov av projektet.	1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande. 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande. + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår. +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.	40
15. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalitet etc.) finns angivna + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

5.3.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- 1 poäng: Kunskapen är inte ny i sig men har fått allt för liten spridning och tillämpning.
- 2 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet
- +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag
- +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

- 3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, *eller* kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör *eller* kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet
- 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

- 1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen
- 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen
- 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp
- 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler
- +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen. En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

- 1 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande.
- 2 poäng: Behovet är stort eller akut då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen är tillfredställande.
- + 1 poäng: En beskrivning finns av vad som är gjort tidigare och vad som pågår.
- +1 poäng. Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen
- + 1 poäng. Stor nytta för miljön, klimatet eller djurvälståndet.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats. Om projekt förväntas bidra till att skapa ett stort värde för målgrupp, näring, miljö, klimat eller djurvälstånd ges poäng.

5. Projektet har tydliga mål

- 1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp
- 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns och tydliga mål (tid, mängd, kvalité etc.) finns angivna
- + 2 poäng: Effektmål finns beskrivna

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med och anpassade efter projektets syfte, innehåll och genomförande. Målen ska vara verifierbara. Målen kan t.ex. utgöras av antal kurstillfällen, antal deltagare, nöjdhetsgrad i en utvärdering eller liknande kopplade till det mer direkta genomförandet av projektet. Om effektmål finns beskrivna och de har en konkret koppling till projektets innehåll och dessutom är möjliga att bedöma ges poäng. Effektmål är vad ett projekt kan förväntas leda till för resultat på lång sikt. Det kan till exempel handla om förändrat beteende, tillämpning av ny teknik eller nytt arbetssätt eller effekter på miljö, lönsamhet, produktivitet eller djurvälstånd.

5.3.4.2. **Det här gäller för urval av ansökningar**

- Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.3.5. **Stödnivå**

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁴. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.3.5.1. **Avgifter för rådgivning**

Mottagaren det vill säga den som deltar i rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller av stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

6. (Åtgärd 4) Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring

Under den här rubriken finns investeringsstöd till företag inom jordbruk, trädgård och rennäring samt förädlingsstöd.

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget investeringsstöd för ökad konkurrenskraft samt förädlingsstöd med inriktning på rennäring. Sametinget har egen handlingsplan.

6.1. *Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringensföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)*

6.1.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringensföretag (delåtgärd 4.1). Syftet är att stärka företagets konkurrenskraft och lönsamhet genom att anpassa företagets generella kapacitet och hållbarhet, samt att påskynda företagets möjligheter att anpassa sig till nya förutsättningar på marknaden. Det kan exempelvis vara att investera i rationella byggnader med god djuromsorg, effektiv och energisnål utrustning eller innovativa metoder (fokusområde 2a).

6.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

En konkurrenskraftig primärproduktion är en förutsättning för en fortsatt levande landsbygd i Södermanland. Det är viktigt att stärka konkurrenskraften för att uppnå en smart och hållbar tillväxt i länet. Nedan motiveras de huvudsakliga prioriteringarna inom området, som grundar sig i SWOT-analysen i bilaga 1.

Prioriterade produktionsinriktningar

Produktion av animaliska livsmedel är prioriterat. Det är viktigt ur försörjningssynpunkt att det finns en produktion av livsmedel i länet. Det bidrar till en hållbar utveckling med ökad sysselsättning, förutsättningar för biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan genom kortare transporter av livsmedel. Att produktionen sker i Sverige gör också att det används mindre antibiotika och hormoner. Produktion av animaliska livsmedel ger konsumenter tillgång till livsmedel med hög kvalitet. Eftersom primärproducenter inom djurproduktionen haft svag lönsamhet är det särskilt viktigt att öka konkurrenskraften hos dessa. Samtidigt har länet goda förutsättningar för djurproduktion, med marker som lämpar sig både för vall- och spannmålproduktion samt stora arealer naturbetesmarker. Det finns även ett stort slakteri för kycklingar, som ger förutsättningar för utveckling av kycklingproduktion med korta transportsträckor i länet.

Även produktion av trädgårdsprodukter är prioriterat. Inom livsmedelsproduktionen är trädgårdsodlingen ett område där det finns potential för fler producenter. Idag finns endast ett fåtal trädgårdsodlare i länet.

Skärgårdsföretag

I Södermanlands skärgård finns unika natur- och kulturvärden som är beroende av en fortsatt primärproduktion. Därför prioriteras dessa, se avsnittet ”Dispens för skärgårdsföretag”.

Fler primärproducenter

Genom att prioritera investeringar som sker vid nyetablering av företag underlättas etableringen. Nyetableringar är positivt då det bidrar till fler primärproducenter. Det är ett av de största behoven i länet enligt SWOT-analysen.

Förbättrad arbetsmiljö

En förbättrad arbetsmiljö inom primärproduktionen är en viktig del för att det ska vara attraktivt att arbeta inom branschen. Det påverkar också möjligheten till att få in fler yngre i primärproduktionen, vilket är ett av de största behoven i länet enligt SWOT-analysen. År 2010 var 46 procent av jordbrukarna i enskild firma över 65 år.

Förbättrad sysselsättning

Primärproduktionen är en viktig bas för sysselsättningen på landsbygden. Därför prioriteras investeringar som leder till en ökad eller bibehållen sysselsättning. Ökad sysselsättning bidrar till en levande landsbygd.

Minskad miljöpåverkan

Investeringar som görs i eller för omläggning till ekologisk produktion kommer att prioriteras. Ekologisk produktion bidrar till en minskad användning av bekämpningsmedel och konstgödsel samt mer utvistelse för lantbruksdjuren. Det leder i sin tur till mindre gifter i miljön och en större biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Minskad klimatpåverkan

En fortsatt energieffektivisering, omställning till förnybar energi och minskade utsläpp av växthusgaser är viktigt för en konkurrenskraftig och modern primärproduktion. Omställning inom primärproduktionen är en viktig del för att nå de globala och nationella målen för minskad klimatpåverkan. Effekterna av klimatförändringen kan bli stora för miljön och hela samhället, men i synnerhet för jordbruket.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna kommer att innebära en ökad risk för översvämningar, ras- och skred, svår torka och bränder samt häftiga skyfall. Årsmedeltemperaturen väntas öka med fem grader under det kommande seklet, vilket också är en möjlighet för jordbruket och trädgårdsnäringen med exempelvis ökad produktion. Det är viktigt att dessa verksamheter anpassar sig till de kommande förändringarna, exempelvis genom åtgärder inom förbättrad dränering, buffrande våtmarker, ökad lagring av spannmål eller odling av nya grödor.

Förbättrad djurvelfärd

En förbättrad djurvelfärd går ofta hand i hand med en förbättrad konkurrenskraft. Investeringar som innebär en förbättrad djurvelfärd kommer att prioriteras.

Förädling

En ökad förädling av jordbruks- och trädgårdsprodukterna är ett sätt att öka värdet på råvaran. Det bidrar i sig till en stärkt konkurrenskraft för primärproduktionen, men också till ökad sysselsättning och självförsörjningsgrad. En ökad förädling är också kopplat till besöksnäringen och arbetet med Matlandet Sverige.

Gynna betesdrift

Södermanland har en hög andel naturbetesmarker. För att behålla ett landskap som är attraktivt att leva i behövs betesdjur som håller landskapet öppet. Betesmarkerna har också en mycket hög biologisk mångfald och höga kulturvärden, inte minst då länet är så rikt på fornlämningar. De biologiska värdena och till stor del de kulturella är beroende av att marken betas för att finnas kvar.

6.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen kommer att tillämpa beslutsomgångar.

För att en ansökan ska gå vidare till en beslutsomgång kommer en lägsta nivå på totalt 400 poäng för de regionala och nationella urvalskriterierna att tillämpas. För att en ansökan ska bedömas utifrån de regionala kriterierna behöver den nå upp till minst 200 nationella poäng. Under denna nivå kan avslag göras löpande. För regionala kriterier är gränsen för avslag 150 poäng. För ansökningar som är högt nationellt prioriterade, och får minst 450 poäng i de nationella urvalskriterierna, gäller inte miniminivån för regionala urvalskriterier.

45 procent av det totala budgetbeloppet kommer att reserveras för 2015-2016. Eventuella kvarstående medel från 2015-2016 kommer att fördelas över beslutsomgångarna fram till 2020.

6.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 2a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvelfärd	20
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet	15

genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild	
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	15
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning +1 poäng: Investeringen är en nybyggnation	40
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 6	Viktning
1. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål	3-5 poäng: Investeringen gynnar betesdrift i landskapet 5 poäng investeringen gynnar trädgård och biodling	25
2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+1 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivitet, produktion av förnybar energi eller minskade växthusgaser +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvelfärd +1 poäng: Investeringen bidrar till klimatanpassning +1 poäng: Investeringen gynnar marknaden för närproducerat och lokal förädling +1 poäng: Planerad drift avser certifierad ekologisk produktion	25
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster, arbetsmetoder (innovation) eller bättre arbetsmiljö.	+2 poäng: Investeringen bidrar till nyetablering på produktionsplatsen +3 poäng: Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget	15
4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+2 poäng: Investeringen gynnar länets prioriterade produktionsinriktningar +2 poäng: Investeringen ökar lönsamheten i företaget +1 poäng: Investeringen bidrar till utveckling i mindre gynnade områden	25

5. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen.	2-5 poäng: Investeringen påverkar sysselsättningen i länet positivt	10
Summa		100

6.1.4.1. **Bedömningsgrunder**

Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras.

För att investeringen ska kunna få poäng får miljöbelastningen per producerad enhet inte öka. Att producerad enhet används beror på att när en person söker investeringsstöd för att stärka konkurrenskraften i sin verksamhet innebär det ofta att produktionen ökar, vilket i sin tur kan leda till att verksamhetens totala miljöpåverkan blir större jämfört med tidigare. Därför är det bättre att använda sig av miljöpåverkan per producerad enhet istället för total miljöpåverkan.

- +2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål
- +1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen
- +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet
- +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

+2 poäng får ansökningar som bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

+1 poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Investeringen ska vara något extra och inte bara standardlösningar som t.ex. LED-lampor och flytgödsel vid nybygge.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

Eftersom energieffektivisering är viktigt för såväl konkurrenskraft som miljö får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd

Ett extra poäng får ansökningar som gör något extra för de djur som berörs av investeringen. Den som söker stöd kan aldrig få poäng för sådant som är lagkrav. Det ska vara något extra som bidrar till djurvälståndet.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

- 2 poäng: Investeringen är ny för företaget
- 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet
- 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen
- 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller testanläggning

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget. Det kan till exempel vara ny driftsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan och utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Här prioriteras ansökningar där det inom företaget finns kompetens som bidrar till att investeringen ger resultat.

- +1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet.
- +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen
- +2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande
- +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat. Om det är ett nystartat företag får ansökan poäng när den som söker har uppfyllt minimikraven på utbildning för startstöd.

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har

kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på den produktion som eventuellt finns därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande
En poäng ges om den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram. De som inte deltar i ett produktionsuppföljningsprogram kan få poäng genom att visa att de följer upp sin produktion på annat bra sätt som motsvarar ett produktionsuppföljningsprogram.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild
En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

Företag som behöver investeringsstödet för att kunna genomföra investeringen prioriteras.

- +1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen
- +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen
- +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen mindre än 1
- +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1
- +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

+ 1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

Konkurrenskraftiga investeringar prioriteras. Det kan vara företag som ökar sin lönsamhet.

- +1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt
- +1 poäng: Ersättningen per timme ökar
- +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet
- +1 poäng: Investeringen bidrar på annat sätt till ökad marknadsanpassning
- +1 poäng: Nybyggnation av djurstallar

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges ett poäng extra.

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme är minst 140 kr och ökar ges ett poäng extra.

+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet

En poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning.

En poäng får också ansökan om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

+1 poäng: Investeringen är en nybyggnation

En poäng ges till investeringar som är nybyggnationer. En nybyggnation kan ge bättre förutsättningar för skötsel och tillsynsrutiner samt ett effektivt arbete med bra logistik för transport av djur, gödsel och foder med mera. En nybyggnation av djurstallar leder ofta till en bättre miljö för djurens hälsa och för produktionsresultaten. Nybyggnation kan därför ses som en långsiktig investering för bra konkurrenskraft.

Regionala bedömningsgrunder

Ansökningar från företag som kräver mindre än 900 arbetstimmar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna. Stödet ska i första hand gynna konkurrenskraften hos företag och ska inte gå till hobby-verksamhet. Även om dessa också kan bidra till att nå de övergripande målen för landsbygdsprogrammet, så är de inte beroende av att stärka sin konkurrenskraft på samma sätt som större jordbruks- och trädgårdsföretag.

6. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.

+1 poäng: Investeringen bidrar till utveckling i mindre gynnade områden

- Investeringen görs på en ö utan fast landförbindelse. I Södermanlands skärgård finns unika natur- och kulturvärden som är beroende av en fortsatt primärproduktion. Se också motivering i kapitlet "Investeringstyper som inte får stöd regionalt".

+2 poäng: Investeringen gynnar länets prioriterade produktionsinriktningar

- Investeringen bidrar till produktion av animaliska livsmedel eller trädgårdsprodukter.

+2 poäng: Investeringen ökar lönsamheten i företaget

- Företagets resultat kommer att öka med minst 10 procent enligt kalkyl om investeringen genomförs.

7. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen.

2-5 poäng: Investeringen påverkar sysselsättningen i länet positivt

- 2 poäng: Efter investeringen kommer antalet arbetstillfällen i företaget att vara minst samma antal som innan investeringen.

5 poäng: Investeringen bidrar till ökad sysselsättning om minst 860 h/år i företaget.

8. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvelfärd

- Investeringen bidrar exempelvis till ökad välfärd för de djur som berörs, till exempel minskad skaderisk och ökat välbefinnande för djuren. Exempel kan vara golvbeläggningar och inredning/utrustning utöver befintliga lagkrav.

+1 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivitet, produktion av förnybar energi eller minskade växthusgaser

- I samband med en investering för konkurrenskraft görs insatser som också bidrar till energibesparing, omställning till förnybara energikällor eller ökad produktion av förnybar energi. Exempel kan vara solpaneler, småskalig vindkraft, energivävar i växthus och värmepumpar.

+1 poäng: Investeringen bidrar till klimatanpassning

- Investeringar som bidrar till ökad klimatanpassning. Exempel kan vara investeringar som möjliggör odling av nya grödor och ökad lagring av spannmål. Klimatförändringarna kommer att innebära en ökad risk för översvämningar, ras- och skred, svår torka och bränder samt häftiga skyfall. Årsmedeltemperaturen väntas öka med fem grader under det kommande seklet, vilket också är en möjlighet för jordbruket och trädgårdsnäringen med exempelvis ökad produktion. Det är viktigt att dessa verksamheter anpassar sig till de kommande förändringarna

+1 poäng: *Investeringen gynnar marknaden för närproducerat och lokal förädling*

- Investeringen gynnar produktion som säljs direkt till slutkonsument eller vidareförädlas (eller kommer att vidareförädlas) i länet. Det kan till exempel vara investeringar på gårdar med eget mejeri eller annan anläggning för vidareförädling. Planerade samarbeten ska vara dokumenterade.

+1 poäng: *Planerad drift avser certifierad ekologisk produktion.*

- Certifierad eller under omläggning

9. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster, arbetsmetoder (innovation) eller bättre arbetsmiljö.

+2 poäng: *Investeringen bidrar till nyetablering på produktionsplatsen (ny företagare)*

- Investeringen görs av en företagare som inte drivit verksamhet på gården tidigare. Ansökan ska ha kommit in senast ett år efter starten (kan vara både nyetablering och generationsskifte).

+3 poäng: *Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget*

Investeringen innebär en särskild och medveten satsning på arbetsmiljön.

10. Investeringen styr mot regionalt prioriterade miljö- och klimatmål

Investeringen gynnar betesdrift i landskapet. Investeringar som gör att djur kan fortsätta hållas på bete. Exempel kan vara nybyggnation av ligghallar eller utbyggnad av mjölkkladugårdar. Investeringen gynnar trädgård och biodling

- 3 poäng: 0-20 djurenheter i besättningen efter investeringen
- 4 poäng: 20-40 djurenheter i besättningen efter investeringen
- 5 poäng: > 40 djurenheter i besättningen efter investeringen
- 5 poäng: Investeringen gynnar yrkesmässig trädgårdsnäring eller yrkesmässig biodling.

6.1.4.2. Prioritering av underrepresenterad grupp

När två ansökningar har samma poäng så kommer Länsstyrelsen att prioritera den ansökan som tillhör en underrepresenterad grupp, för att öka jämställdheten och motverka diskriminering. Blir inte detta utslagsgivande väljs den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium. Blir inte heller detta utslagsgivande tillämpas kronologisk ordning, det vill säga den ansökan som först kom in komplett beviljas stöd.

Kvinnor och unga är generellt underrepresenterade som företagsledare på landsbygden. Andelen företagsledare inom Jordbruk, skogsbruk och fiske är 15 procent kvinnor och 8 procent unga mellan 16-34 år (SCB och Länsstyrelsen 2011). Av befolkningen på landsbygden är 49 procent kvinnor och 9,2 procent unga mellan 15-34 år. Dessa grupper är alltså underrepresenterade som företagsledare inom branschen. De olika grupperna är lika prioriterade, men tillhör man flera av grupperna är man högre prioriterad.

6.1.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

Ansökningar från företag som kräver mindre än 900 arbetstimmar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

6.1.6. *Stödnivå*

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp. I Södermanlands län är högsta stödbelopp 1 200 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för stöd till nybyggnation av följande stallar:

	Enhetskostnad per förprövad plats		Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
Djurkategori	Oisolerat	Isolerat	Oisolerat
Mjölkkö vid förprovning av 0-150 platser	88 000 kr	93 300 kr	
Mjölkkö vid förprovning av mer än 150 platser	72 800 kr	78 100 kr	
Kalvar 0-3 mån	24 300 kr		
Ungdjur, nötkreatur, i liggbås	27 600 kr		

Dikor i liggbås	48 000 kr		
Sugga i produktion		62 500 kr	
Slaktsvin		7 400 kr	
Slaktkyckling		186 kr	
Djupströ med skrapad gång för nötkreatur			3 900 kr

I de fall inget storleksintervall anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett storlek på stall och antal förprovade platser.

I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

De redovisade kostnaderna är inklusive allt såsom mark, byggnad, inredning, el, VA, utfodring, gödsellagring samt projekteringskostnad. Vid nybyggnation av stallarna i tabellen ovan går det därför inte att få något stöd utifrån faktiska utgifter.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 40-60 procent.

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprovad plats = stödnivå x enhetskostnad per förprovad plats x antalet förprovade platser i stallen. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp
- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå x enhetskostnad per kvadratmeter stallyta x antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp

6.2. *Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)*

6.2.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgård- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att få mer energieffektiva företag samt mer förnybar energi genom produktion av fleråriga energigrödor (fokusområde 5bc).

6.2.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund (se 6.1.2)*

Att det finns avsättning och potential för produktion av biobränslen i länet är utpekade i SWOT-analysen.

Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål/Det finns en marknad för den producerade biomassan

Tillgänglig mark som inte behöver användas för livsmedelsproduktion kan med fördel användas för produktion av energigrödor. En effektivare markanvändning krävs för att nå

såväl social som ekologisk hållbarhet. Med en befintlig regional efterfrågan på biomassa blir incitamenten för produktion av energigrödor större.

Investeringen ingår i en kretsloppslösning

Ett ökat kretsloppstänk i samhället är avgörande för att nå de nationella miljö kvalitetsmålen och undvika resursbrist för framtida generationer. Länets variation av landsbygd, stora industrier och en spridd bebyggelse innebär att det finns en geografisk närhet mellan olika näringar vilket ger goda förutsättningar för att skapa ett kretsloppssamhälle. Innovativa kretsloppslösningar för ökat resursutnyttjande är därmed prioriterat.

Investeringen bidrar till energieffektivisering i mindre djurbesättningar

I mindre djurbesättningar är de ekonomiska incitamenten för att göra investeringar för energieffektiviseringar inte lika stora som i större besättningar. I besättningar upp till 40 djurenheter, oftast med äldre stallar, finns de största behoven och den största potentialen för energieffektiviseringar.

6.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi med ett fåtal ansökningar per år. Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 200 poäng för de nationella och regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

6.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 5bc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till stor energieffektivisering 5 poäng: Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering <i>eller</i> 3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål +2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan	50

	+2 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning	
2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	5 poäng: Energikartläggning eller motsvarande har gjorts <i>eller</i> +1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
3. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	+ 3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa +2 poäng: Det finns en marknad för produkten +1 poäng: Investeringen är en tydlig del av ett kretslopp <i>eller</i> 3 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivisering	30

6.2.4.1. **Bedömningsgrunder**

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

Om ansökan gäller energieffektivisering

För att avgöra om en ansökan ger mycket stor eller stor energieffektivisering kan frågorna i tabell 1 besvaras.

Tabell 1. Frågor som kan användas för att bedöma om en investering ger stor eller mycket stor energieffektivisering.

	Poäng
Ersätts direktverkande eluppvärmning med icke fossilt bränsle eller värmepump?	+3 poäng
Minskar elförbrukningen?	+1 poäng
Ersätts en förbränningsmotor med en elmotor?	+3 poäng
Minskar energiförluster till omgivning (spillvärme)?	+1 poäng
Utnyttjas spillvärme genom återvinning och/eller utnyttjas frikyla?	+2 poäng

Sker kapacitetsreglering med frekvensreglering eller liknande styrsystem?	+3 poäng
---	----------

Den fjärde frågan, som handlar om minskade energiförluster, kan ge en ansökan poäng för exempelvis isolering eller byte till LED-belysning (som avger mindre värme än övriga ljuskällor).

Den femte frågan, som handlar om utnyttjande av spillvärme eller frikyla, kan ge en ansökan poäng om den spillvärme som uppstår nyttjas eller om kallvatten eller kallluft används för kylning istället för en kylkompressor. Exempelvis kan mjölk förkylas med kallvatten.

Den sjätte frågan handlar om frekvensreglering eller liknande system. Frekvensstyrningen justerar kapaciteten (mängd luft/vatten som flyttas). Om den aktuella fläkten/pumpen måste eller bör regleras på något sätt kan detta annars göras med olika typer av strypspjäll och ventiler, vilket innebär energiförluster och bör undvikas. Alla pumpar och fläktar kan i princip frekvensstyras.

3 poäng Investeringen bidrar till stor energieffektivisering

Tre poäng ges när en investering anses bidra till stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får två eller tre poäng.

5 poäng Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering

Fem poäng ges när en investering anses bidra till mycket stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får fyra poäng eller mer.

Om ansökan gäller energiskog

3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda ge en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål. Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig förödling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där vilttrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar.

+2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan

En poäng ges till investeringar som bedöms möta en befintlig efterfrågan. Förhållandena varierar mycket mellan olika delar av Sverige. I ett område kanske exempelvis värmeverken efterfrågar biomassa från jordbruket medan det i ett annat område inte finns någon efterfrågan. Denna poäng möjliggör således en regional anpassning.

+2 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning

två poäng ges om investeringen bidrar till andra miljömål, exempelvis minskat näringsläckage i områden där det finns ett behov av att förbättra vattenmiljön, ökad biodiversitet i områden där det finns brist på lövskog eller odling för att sluta kretslopp (slam- eller avloppsvatten) eller rening av mark.

2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

Om ansökan gäller energieffektivisering

5 poäng: Energirådgivning eller motsvarande har gjorts.

Åtgärder som valts ut till följd av att en energirådgivning gjorts prioriteras och ges fem poäng, eftersom en energirådgivning borgar för att företagaren vet var i företaget energianvändningen är störst och var åtgärder kan vidtas. Annan förkunskap som motsvarar energirådgivning, och också ger ansökan fem poäng, är LCA-beräkningar, kurser (om den sökande exempelvis deltagit vid en kurs om sparsam körning eller andra för ansökan relevanta kurser) eller om den sökande tagit in uppgifter om energieffektivitet från flera tillverkare av produkten.

eller

Om ansökan gäller energiskog

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

3. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Stöd ges till investeringar i energieffektivitet och energiskog utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna. Därmed blir motsvarande regionalt kriterium avgörande för utslaget även i de nationella kriterierna.

+ 3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda ge en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål. Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig förödling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i

plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där vilttrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar. Eftersom kostnaderna för att återställa marken efter avslutad odling kan utgöra ett hinder för odlingen i sig, kan stöd också beviljas för iordningställande av mark efter avslutad odling.

+2 poäng: Det finns en marknad för produkten

Det finns en marknad för den producerade biomassan. En poäng ges till investeringar som bedöms möta en befintlig efterfrågan. Förhållandena varierar mycket mellan olika delar av Sverige. I ett område kanske exempelvis värmeverken efterfrågar biomassa från jordbruket medan det i ett annat område inte finns någon efterfrågan. Denna poäng möjliggör således en regional anpassning.

+1 poäng: Investeringen är en tydlig del av ett kretslopp

Investeringen ingår i en kretsloppslösning. Poäng ges om bi-/restprodukter från produktionen har avsättning/ingår i ett kretslopp eller att sådana produkter används i produktionen.

eller

+3 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivisering

Investeringen bidrar till energieffektivisering i mindre djurbesättningar. Med mindre djurbesättningar avses de med mindre än 40 djurenheter.

6.2.4.2. Prioritering av underrepresenterad grupp

När två ansökningar har samma poäng så kommer Länsstyrelsen att prioritera den ansökan som tillhör en underrepresenterad grupp, för att öka jämställdheten och motverka diskriminering. Blir inte detta utslagsgivande väljs den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium. Blir inte heller detta utslagsgivande tillämpas kronologisk ordning, d.v.s. den ansökan som kom in komplett först beviljas stöd.

Kvinnor och unga är generellt underrepresenterade som företagsledare på landsbygden. Andelen företagsledare inom Jordbruk, skogsbruk och fiske är 15 procent kvinnor och 8 procent unga mellan 16-34 år (SCB och Länsstyrelsen 2011). Av befolkningen på landsbygden är 49 procent kvinnor och 9,2 procent unga mellan 15-34 år. Dessa grupper är alltså underrepresenterade som företagsledare inom branschen. De olika grupperna är lika prioriterade, men tillhör man flera av grupperna är man högre prioriterad.

6.2.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.2.6. Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

För stöd till energieffektivisering beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

För stöd till fleråriga energigrödor det vill säga salix, hybridasp och poppel beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för etablering och stängsling av fleråriga energigrödor, det vill säga salix, poppel och hybridasp. Med en stödnivå på 40 procent blir stödbeloppet per hektar enligt följande:

- plantor och plantering samt extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion, stödnivå 5 800 kronor per hektar
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor, stödnivå 10 000 kr per hektar

6.3. *Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)*

6.3.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks- trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

6.3.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

Inom miljömålsarbetet har delmålet för ammoniak uppnåtts i Södermanland, men det finns andra mål som pekar på att en minskning med ytterligare 15 procent behövs. Lustgas finns det inte så mycket kunskap om, men det är troligt att länets geografi med stora arealer lågt belägen åkermark ökar risken för vattenmättad mark som ökar risken för lustgasavgång. Vad gäller metan så är detta tydligt knutet till djurproduktionen. Här är hög och effektiv produktion och klimatsmart foder viktigt och detta är inte direkt kopplat till särskilda investeringar.

Vi har valt att fokusera på ammoniak och metanavgång från stallgödsel, i första hand att öka kväveeffektiviteten och värdet av stallgödsel. Valet av teknik för lagring och spridning av stallgödsel har stor inverkan på kväveeffektiviteten och avgången av ammoniak och metan.

6.3.3. *Beslutsomgångar och urval av ansökningar*

Inom detta insatsområde räknar vi med ett fåtal ansökningar per år. Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 250 poäng för de nationella och regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

6.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 5d)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas 5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas +1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljö kvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: den som söker har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	+3 poäng: Investeringen avser hantering av gödsel +2 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	30
Summa viktning		100

6.3.4.1. Bedömningsgrunder

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas

Poängen ges till investeringar som bidrar till att minska utsläppen av ammoniak eller växthusgaser till atmosfären. Exempel på investeringar som bidrar till att minska avgången av ammoniak är rening av frånluft från stallar, surgörning av flytgödsel, täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrest, övergång från fast- till flytgödsel samt släpslangsramp, släpfotsramp eller myllningsaggregat för spridning av stallgödsel. Ett exempel på en investering som bidrar till att minska avgången av växthusgaser är rötning av stallgödsel till biogas, vilket minskar metanavgången. Ett annat är ökad lagringskapacitet för stallgödsel (exempelvis satellitbrunnar) som ger ett större tidsmässigt handlingsutrymme för gödselspridning och därmed effektivare kväveanvändning.

5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas

Poängen ges till investeringar som betydligt minskar avgången av ammoniak eller växthusgaser.

Exempel på investeringar som kan minska ammoniakavgången betydligt är surgörning av flytgödseln och övergång från fast- till flytgödsel. Vid investeringar som rör täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrester bedöms de som ger en reduktion på 90 procent eller mer minska avgången betydligt. Det är när behållarna täcks med till exempel betongblock, tätslutande tak av plastduk, flytande plastduk och sexkantiga plastelement. Släpfotsramp och myllningsaggregat bedöms ge bättre effekt än släpslangsramp och får därmed fem poäng.

Bland de exempel på investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser som presenteras ovan bedöms rötning av stallgödsel minska avgången betydligt.

+1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljökvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak

En poäng ges till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska ammoniakavgången men som också minskar avgången av växthusgaser eller till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska växthusgasavgången men också minskar ammoniakavgången. Exempelvis kan surgörning av flytgödsel, övergång från fast- till flytgödsel och täckning av lagerbehållare för flytgödsel och rötrest bidra till att minska så väl avgången av ammoniak som avgången av växthusgaser. Poängen ges också till åtgärder som bidrar till något annat miljökvalitetsmål. Exempelvis kan vissa typer av rening av frånluft från stallar även minska lukt, investeringar som minskar ammoniakavgången från stallgödsel vid lagring och spridning ger bättre kväveutnyttjande, rötning till biogas ger också förnybar energi och en effektivare kväveanvändning (genom exempelvis utökad lagringskapacitet) minskar även risken för kväveläckage.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre

miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Kunskap inom området behöver spridas mer för att på ett bättre sätt kunna minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

+ 3 poäng: Investeringen avser hantering av gödsel

Investeringen sker inom lagring och spridning av stallgödsel och ger förutsättning för mer optimal kväveeffektivitet i växtodlingen, jämfört med befintlig teknik:

Investeringar i utrustning för spridning ska möjliggöra en förbättring av kväveeffektiviteten i växtodlingen med minst 20 procentenheter jämfört med nuvarande teknik. För att beräkna detta kan stallgödselkalkylen på www.greppa.nu användas.

Investeringar i utrustning för lagring ska möjliggöra att spridning alltid kan ske vid optimala förhållanden och utrustning som minskar ammoniak- och metanavgång från lagringen med minst 80 procent jämfört med lagring utan täckning.

I Södermanlands län ska alla jordbruk med mer än 10 djurenheter ha lagringskapacitet för minst 8 månader för nöt, häst, får och getter och minst 10 månader för annan djurhållning. I begreppet optimal bör tolkas att spridning ska kunna ske i första hand under våren till spannmål, inför sådd av höstoljeväxter samt under hösten till vallar. All spridning i växande gröda bör ske med bandspridning eller nedmyllning.

+ 2 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

Investeringen bidrar till att samverkanslösningar bildas eller stärks mellan företag/aktörer. 2 poäng ges till ansökningar där investeringen bidrar till nytt skriftligt samverkansavtal och/eller gemensamt företag bildas (där sökande har betydande inflytande) med extern aktör.

6.3.4.2. **Prioritering av underrepresenterad grupp**

När två ansökningar har samma poäng så kommer Länsstyrelsen att prioritera den ansökan som tillhör en underrepresenterad grupp, för att öka jämställdheten och motverka diskriminering. Blir inte detta utslagsgivande väljs den ansökan som minskar ammoniakavgången mest. Därefter den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium. Blir inte heller detta utslagsgivande tillämpas kronologisk ordning, d.v.s. den ansökan som kom in komplett först beviljas stöd.

Kvinnor och unga är generellt underrepresenterade som företagsledare på landsbygden. Andelen företagsledare inom Jordbruk, skogsbruk och fiske är 15 procent kvinnor och 8 procent unga mellan 16-34 år (SCB och Länsstyrelsen 2011). Av befolkningen på landsbygden är 49 procent kvinnor och 9,2 procent unga mellan 15-34 år. Dessa grupper är alltså underrepresenterade som företagsledare inom branschen. De olika grupperna är lika prioriterade, men tillhör man flera av grupperna är man högre prioriterad.

6.3.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.3.6. *Stödnivå*

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp. I Södermanlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

6.4. *Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)*

6.4.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag och små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion där företagen genom förädling ökar produkternas värde eller ger förutsättningar för korta livsmedelskedjor eller försäljning av livsmedel på en lokal marknad (fokusområde 3a).

6.4.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund (se 6.1.2)*

Investeringen görs på landsbygden.

Förädling av råvaror stärker primärproduktionen, och om förädlingen sker på landsbygden är det särskilt positivt för landsbygdens utveckling.

Investeringen gynnar ekologisk produktion.

Ekologisk produktion bidrar till en minskad användning av bekämpningsmedel och konstgödsel samt mer utevistelse för lantbruksdjuren. Det leder i sin tur till mindre gifter i miljön och en större biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Egenproducerade råvaror används. Diversifiering genom användning av egenproducerade råvaror stärker primärproduktionen i länet och stimulerar till ytterligare produktion.

Råvaran som ska förädlas kommer från vilt. Att utveckla viltet som resurs är ett stort behov i länet. Här finns både en stor potential för små- och medelstora företag att utvecklas, samtidigt som vinster kan göras i samband med minskade viltskador inom lant- och skogsbruket.

Investeringen gynnar andra lokala företag utöver primärproducenter. Att fler företag gynnas av investeringen bidrar till tillväxt och landsbygdsutveckling i regionen.

Råvaran som används är animalisk eller en trädgårdsprodukt. Dessa produktionsinriktningar är prioriterade i länet, därför är det särskilt viktigt med förädling av dessa produkter.

6.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi med ett fåtal ansökningar per år. Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall får minst 200 poäng för de nationella urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

6.4.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.2, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	10
5. Investeringen bidrar till att	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet	30

förbättra företagets konkurrenskraft.	+2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning	
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	1-3 poäng: Investeringen gynnar prioriterad produktionsinriktning +1 poäng: Investeringen sker i geografiskt prioriterade områden +1 poäng: Investeringen bidrar till att lokalt producerade råvaror används +2 poäng: Investeringen gynnar lokala landsbygdsföretag, utöver primärproducenter	20
Summa viktning		100

6.4.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

- +2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål
- +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen
- +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2 Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- 2 poäng: Investeringen är ny för företaget
- 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet
- 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen
- 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern

teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

- +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen
- +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare
- +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild
- +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på

ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

- +1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen
- +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen
- +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1
- +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1
- +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng.

Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

- +1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt
- +1 poäng: Ersättningen per timme ökar
- +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet
- +2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme är minst 140 kr och ökar ges ett poäng extra.

+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet

Ett poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning

Två poäng ges om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Investeringen gynnar prioriterade produktionsinriktningar:

- 1 poäng: Investeringen gynnar prioriterade produktionsinriktningar – Investeringen gynnar ekologisk produktion. Merparten av de råvaror som används är ekologiskt producerade.
- 2 poäng: Investeringen gynnar prioriterade produktionsinriktningar - Råvaran som ska förädlas kommer från vilt. Råvaran kommer huvudsakligen från jaktbart vilt, det kan till exempel vara viltkött eller skinnberedning.
- 3 poäng: Investeringen gynnar prioriterade produktionsinriktningar - Råvaran som används är animalisk eller en trädgårdsprodukt: Det är animaliska råvaror från jordbruket som avses, eller trädgård. Det är den huvudsakliga ingrediensen i den produkt som ska produceras mest som avses.

+1 poäng: Investeringen sker i geografiskt prioriterade områden:

Investeringen görs på landsbygden. Definition av landsbygd enligt landsbygdsprogrammets definition, tätorter på upptill 3 000 invånare.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att lokalt producerade råvaror används:
Egenproducerade råvaror används

+2 poäng: Investeringen gynnar andra lokala landsbygdsföretag utöver primärproducenter.
Andra lokala företag kan till exempel vara företag dit produkten levereras för försäljning eller vidareförädling inom 5 mils radie.

6.4.4.2. **Prioritering av underrepresenterad grupp**

För förädlingsföretag finns inget statistiskt underlag för att identifiera underrepresenterade grupper.

6.4.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.4.6. *Stödnivå*

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 800 000 kr kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁵. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

6.5. *Förädlingsstöd för att skapa nya jobb* **(delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)**

6.5.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag och små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka

⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion och därigenom öka antalet arbetstillfällen inom förädling (fokusområde 6a).

6.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Investeringen görs på landsbygden.

Förädling av råvaror stärker primärproduktionen, och om förädlingen sker på landsbygden är det särskilt positivt för landsbygdens utveckling.

Investeringen gynnar ekologisk produktion.

Ekologisk produktion bidrar till en minskad användning av bekämpningsmedel och konstgödsel samt mer utevistelse för lantbruksdjuren. Det leder i sin tur till mindre gifter i miljön och en större biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Egenproducerade råvaror används. Diversifiering genom användning av egenproducerade råvaror stärker primärproduktionen i länet och stimulerar till ytterligare produktion.

Råvaran som ska förädlas kommer från vilt. Att utveckla viltet som resurs är ett stort behov i länet. Här finns både en stor potential för små- och medelstora företag att utvecklas, samtidigt som vinster kan göras i samband med minskade viltskador inom lant- och skogsbruket.

Investeringen gynnar andra lokala företag utöver primärproducenter. Att fler företag gynnas av investeringen bidrar till tillväxt och landsbygdsutveckling i regionen.

Råvaran som används är animalisk eller en trädgårdsprodukt: Dessa produktionsinriktningar är prioriterade i länet, därför är det särskilt viktigt med förädling av dessa produkter.

6.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi med ett fåtal ansökningar per år. Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 200 poäng för de nationella urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

6.5.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.2, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål	15

nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	10
5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	1-3 poäng: Investeringen gynnar prioriterade produktionsinriktningar +1 poäng: Investeringen sker i geografiskt prioriterade områden +1 poäng: Investeringen bidrar till att lokalt producerade råvaror används +2 poäng: Investeringen gynnar lokala landsbygdsföretag, utöver primärproducenter	20

6.5.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. *Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål*

- +2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål
- +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen
- +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål
Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen
Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet
En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- 2 poäng: Investeringen är ny för företaget
- 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet
- 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen
- 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

- +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen
- +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare
- +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild
- +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

- +1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen
- +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen
- +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1
- +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1
- +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen.

- 1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid
- 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget
- 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget
- +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

Ett poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar.

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Berörda personer har inte varit anställda i företaget tidigare.

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Investeringen gynnar prioriterade produktionsinriktningar:

- 1 poäng: Investeringen gynnar ekologisk produktion. Merparten av de råvaror som används är ekologiskt producerade.
- 2 poäng: Råvaran som ska förädlas kommer från vilt. Råvaran kommer huvudsakligen från jaktbart vilt, det kan till exempel vara viltkött eller skinnberedning.
- 3 poäng: Råvaran som används är animalisk eller en trädgårdsprodukt: Det är animaliska råvaror från jordbruket som avses, eller trädgård. Det är den huvudsakliga ingrediensen i den produkt som ska produceras mest som avses.

+1 poäng: Investeringen sker i geografiskt prioriterade områden:

Investeringen görs på landsbygden. Definition av landsbygd enligt landsbygdsprogrammets definition, tätorter på upp till 3 000 invånare.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att lokalt producerade råvaror används:

Egenproducerade råvaror används

+2 poäng: Investeringen gynnar andra lokala landsbygdsföretag utöver primärproducenter.

Andra lokala företag kan till exempel vara företag dit produkten levereras för försäljning eller vidareförädling inom 5 mils radie.

6.5.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.5.6. Stödnivå

Stödnivån är 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 800 000 kr kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁶. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

7. (Delåtgärd 4.4 och 7.6) Miljöinvesteringar

I landsbygdsprogrammet 2014-2020 finns flera miljöinvesteringar. Vi har dock valt att samla samtliga miljöinvesteringar på ett och samma ställe i handlingsplanen oavsett om de ligger under åtgärd 7 eller åtgärd 4. Under åtgärd 4 finns de miljöinvesteringar som har fast ersättning, inom åtgärd 7 de miljöinvesteringar som ska hanteras enligt så kallade faktiska utgifter.

Det finns flera myndigheter som handlägger miljöinvesteringar. Det är Sametinget och Skogsstyrelsen. Det är länsstyrelserna, Sametinget och Skogsstyrelsen, Skogsstyrelsens stöd kallas för stöd för att bevara och utveckla miljövärden i skogen. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

7.1. Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

7.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att betesmarker och betesvallar även fortsatt ska kunna hävdas i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur.

7.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Enligt statistiken löper fårbesättningar allra störst risk att drabbas av angrepp från varg. Får, getter eller motsvarande djurslag (exempelvis alpackor) är första prioriteret för stöd.

För att uppnå syftet med åtgärden i så stor utsträckning som möjligt prioriteras regionalt de företag som har störst risk för angrepp. Besättningar som haft angrepp av varg eller närliggande besättningar prioriteras. Dessa kan ligga i stråk som används av

⁶ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

vandringsvargar. Om Södermanland skulle få en etablering av vargrevir så kommer besättningar inom och i anslutning till reviret att prioriteras.

Det finns en fast stam av lodjur i länet, som ibland kan angripa tamdjur. Eftersom rovdjursstängsel inte är en helt säker åtgärd mot lodjur prioriteras bara besättningar där angrepp har skett. Det är inte kostnadseffektivt att stängsla förebyggande mot lodjur om man inte redan haft angrepp.

Områden med risk för etablering av varg prioriteras i tredje hand. Fårtäta områden har lägre risk för etablering av vargrevir eftersom skyddsjakt tillåts i högre utsträckning i dessa områden. Därför prioriteras fårglesa områden.

Områden med höga natur- eller kulturvärden prioriteras i sista hand. Det är viktigt att dessa kan fortsätta att betas för att gynna biologisk mångfald och uppnå miljömålen.

7.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi med att det inte komma in fler än fem ansökningar per kvartal. Beslutsomgångar riskerar att förlänga tiden som den sökande behöver vänta på beslut. Därför tillämpas inte beslutsomgångar. Istället är det ett krav på att ansökningarna nå upp till minst 255 poäng för de regionala urvalskriterierna för att få bifall. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

7.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning.	Viktning
1. Investeringen gynnar prioriterade djurslag	5 poäng: Stängslet ska skydda får eller getter, alternativt besättningar med växelbete där får/get ingår 5 poäng: Stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar. Alpackor avses här	51
2. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt	3-5 poäng: Jordbruksmarken ligger inom ett rovdjursrevir alternativt har besättningen tidigare haft angrepp av rovdjur 1-3 poäng: Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp.	45
3. Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden	5 poäng: Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer	4

Summa viktning	100
----------------	-----

7.1.4.1. **Bedömningsgrunder**

Regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen gynnar prioriterade djurslag

- 5 poäng: Stängslet ska skydda får eller getter, alternativt besättningar med växelbete där får/get ingår.
- 5 poäng: Stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar. Alpackor avses här.

2. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt

3: Jordbruksmarken ligger inom ett rovdjursrevir alternativt har besättningen tidigare haft angrepp av rovdjur 5 poäng: Jordbruksmarken ligger inom ett rovdjursrevir och besättningen har tidigare haft angrepp av rovdjur

1 poäng: Jordbruksmarken ligger i ett område med sporadisk vargförekomst.

Återkommande dokumenterad vargförekomst inom en mil från området.

2 poäng: Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett vargrevir eller en plats för vargangrepp. Jordbruksmarken ligger inom en mil från vargrevir eller plats för vargangrepp, enligt ovanstående.

+1 poäng: Jordbruksmarken ligger i ett område där upprepade angrepp av lodjur har skett.

Dokumenterade angrepp av lodjur på tamdjur ska ha skett vid minst två olika tillfällen inom en mil från området.

3. Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden

5 poäng: Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete).

Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer

7.1.5. **Stödbelopp**

Den som söker stöd för stängsel mot rovdjur får 50 kronor per meter för stängsel som blir godkänt.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

7.2. **Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)**

7.2.1. **Övergripande prioriteringar**

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att öka natur- och kulturvärden i betesmarker och slätterängar som delvis har vuxit igen så

att marken kan uppfylla betesmarksdefinitionen och kan ingå i miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

7.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

En av länets styrkor som är utpekade i SWOT-analysen är det attraktiva och varierade landskapet. Ett utpekat behov är också skötsel av den rika förekomsten av naturbetesmarker. Att marker hålls öppna är viktigt både för landskapets fortsatta attraktivitet och för att bevara och utveckla natur- och kulturvärden kopplade till dessa.

Södermanland har en relativt stor andel naturbetesmarker. För att behålla och öka arealen hävdade betesmarker är skötsel av markerna viktigt. För att en röjning verkligen ska gynna biologisk mångfald är det viktigt att åtgärden är väl planerad och att det finns en plan för den fortsatta skötseln. Åtgärden får inte skada eller riskera att skada natur- eller kulturvärden, till exempel hotade arter som missgynnas av röjning.

Prioritering mellan ansökningar görs bland annat efter marktyp. Marker med höga natur- eller kulturvärden är prioriterade. Slåtterängar och marker som har både höga natur- och kulturvärden är extra prioriterade därför att de har extra höga värden. Slåtterängar är också en särskilt hotad naturtyp, där endast en spillra återstår av de arealer som en gång fanns i länet. Många arter är också särskilt knutna till slåtterängar. Även marker som är viktiga miljöer för hotade arter prioriteras. Prioriteringar görs även utifrån markens tillgänglighet. Att det attraktiva landskapet är tillgängligt för allmänheten och att investerade medel kan komma till nytta för många människor ger en god kostnadseffektivitet för åtgärden.

7.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi inte med fler än 5 ansökningar per kvartal. Beslutsomgångar riskerar att förlänga tiden som den sökande får vänta på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 180 poäng för de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

7.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning,	Viktning
Miljöinveteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Røjningen förväntas gynna hotade arter eller särskilt skyddsvärda träd 3 poäng. Røjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt.	30
Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer	5 poäng. Røjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement	30
Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd	5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig hävd med betesdjur. 5 poäng. Slåtterängen är rimlig att sköta	30
Regional prioritering av naurtyp/markslag	5 poäng. Marken som ska röjas är slåtteräng 4 poäng. Marken som ska röjas är strandbete 3 poäng. Marken som ska röjas är betesmark med höga biologiska eller kulturhistoriska värden	10
Summa viktning		100

7.2.4.1. Bedömningsgrunder**Regionala bedömningsgrunder***1. Miljöinveteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald***5 poäng. Røjningen förväntas gynna hotade arter eller särskilt skyddsvärda träd**

Marken hyser arter som är klassade som sårbara (VU), Starkt hotade (EN) eller Akut hotade (CR) på rödlistan, alternativt arter som finns med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet och är knutna till naturbetesmarker, slåtterängar eller rikkärr. På marken finns träd som är identifierade som skyddsvärda enligt Länsstyrelsen.

3 poäng. Røjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt

Marken har höga hävdberoende naturmiljövärden knutna till odlingslandskapet.

*2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer***5 poäng: Røjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement**

Marken har höga hävdberoende kulturmiljövärden knutna till odlingslandskapet.

*3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd***5 poäng: Det finns goda förutsättningar för långsiktig hävd med betesdjur**

Åtgärden är väl planerad, och det finns en plan för skötseln av marken när åtgärden är avslutad. Förutsättningarna är goda för en långsiktig hävd anpassad till områdets natur- och kulturvärden.

5 poäng: Slätterängen är rimlig att sköta

Åtgärden är väl planerad, och det finns en plan för skötseln av marken när åtgärden är avslutad. Förutsättningarna är goda för en långsiktig hävd anpassad till områdets natur- och kulturvärden.

•

4. Regional prioritering av naturtyp/markslag

5 poäng: Marken som ska röjas är slätteräng

Marken ska vara klassad och godkänd i blockdatabasen.

4 poäng: Marken som ska röjas är strandbete

Marken ska vara klassad och godkänd i blockdatabasen.

3 poäng: Marken som ska röjas är betesmark med höga biologiska eller kulturhistoriska värden

Marken ska vara klassad och godkänd i blockdatabasen.

7.2.5. Stödbelopp

Den som söker stöd för engångsröjning av betesmark får 5 000 kronor per hektar när miljöinvesteringen är godkänd.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁷ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

**7.3. Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet
(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)**

7.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att förbättra vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster. Vattenförekomst kan till exempel vara dike, bäck eller å.

⁷ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

7.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Hela Södermanland räknas som nitratkänsligt område, och endast en fjärdedel av länets sjöar och vattendrag har god ekologisk status. Det finns alltså stort behov av att förbättra vattenkvaliteten i länet. Det som gör att en stor del av vattnen inte når upp till god status är framför allt övergödning och fysisk påverkan som vandringshinder, rensning och rätning av vattendrag.

Rätt placering

En miljöinvestering är prioriterad om den bidrar till att förbättra status i en vattenförekomst i odlingslandskapet klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. Den är också prioriterad om den ligger i ett område med hög näringsbelastning.

Förbättra vattenkvaliteten

I Södermanland finns många dammar i odlingslandskapet som inte längre används aktivt. Dammarna utgör vandringshinder för fisk och andra vattenlevande organismer. Att riva ut vandringshinder eller bygga fiskvägar i form av omlöp har därför hög prioritet. Återmeandring av vattendrag är också ett exempel på åtgärd som förbättrar vattendragets hydromorfologiska kvalitetsfaktorer. I de kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorerna ingår kvävebelastning. Ett exempel på en åtgärd är integrerade skyddszoner.

Rekreation

Rekreation och upplevelsevärden har fått lägre viktning eftersom många miljöinvesteringar inte är av upplevelsekaraktär. Om miljöinvesteringen har rekreativt värde och genomförs i ett redan befintligt rekreativt område eller är lättillgänglig för allmänheten är den prioriterad inom detta område.

Miljö och klimat

En miljöinvestering som gynnar biologisk mångfald genom att bidra till bättre spridningsvägar och biotoper får hög prioritet, likaså om den gynnar en eller flera rödlistade arter. Utjämning av vattenflöden är inte lika prioriterat eftersom de åtgärder som främst bidrar till detta, fosfordammar och våtmarker, har specifika stöd.

Innovativ

Miljöinvesteringen är innovativ om den är ny för länet eller genomförs som ett pilotprojekt. Ett samarbete mellan flera olika aktörer har högre prioritet än ett som genomförs av en ensam aktör.

7.3.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi inte med fler än 5 ansökningar per kvartal. Beslutsomgångar riskerar att förlänga tiden som den sökande får vänta på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 200 poäng för de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

7.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	A. +2 poäng. Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen B. +1 poäng. Miljöinvesteringen placeras så att den minskar näringsbelastning till nedströms utpekat vatten C. +2 poäng. Miljöinvesteringen placeras i ett område med hög näringsbelastning utifrån bedömningsgrund	30
2. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	A. +2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer B. +2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer C. +1 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer	20
3. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	A. +1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område B. +2 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreationsområde C. +1 poäng. Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg D. +1 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten	10
4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	A. +1 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder B. +2 poäng. Miljöinvesteringen gynnar hotade arter eller naturtyper C. +2 poäng. Miljöinvesteringen gynnar allmän biologisk mångfald	30

5. Miljöinvesteringen är innovativ	A. +2 poäng. Miljöinvesteringen är ett pilotprojekt/del av pilotprojekt B. +2 poäng: Miljöinvesteringen är ny för länet eller använder nya metoder C. +1 poäng: Nya nätverk eller aktörer	10
Summa viktning		100

7.3.4.1. *Bedömningsgrunder*

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

- A. Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen.
- B. Minskar belastning nedströms till vatten som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen.
- C. Placering i område med hög näringsbelastning enligt regionala betingskartor som grundar sig på skillnaden mellan nuvarande status och god status.

2. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

- A. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer. I kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer ingår kvävebelastning.
- B. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer. Det kan till exempel vara att ta bort vandringshinder, bygga fisktrappor/omlöp eller återmeandring av rätade vattendrag.
- C. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer till exempel träd- eller buskplantering.

3. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

- A. Miljöinvesteringen ligger inom 2 km från tätbebyggt område och har rekreationsvärden för allmänheten.
- B. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreationsområde och har rekreationsvärden för allmänheten.
- C. Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg och har rekreationsvärden för allmänheten.
- D. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. Det kan till exempel vara parkeringsplats, anlagd led eller skyltning.

4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

- A. Miljöinvesteringen utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder.
- B. Miljöinvesteringen gynnar hotade arter. Hotade arter är de som enligt rödlistan är sårbara, starkt hotade eller akut hotade. Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning.
- C. Miljöinvesteringen gynnar allmän biologisk mångfald. Det kan till exempel vara förbättrade spridningsvägar eller att skapa biotoper som det är brist på i landskapet.

5. Miljöinvesteringen är innovativ

- A. Den här poängbeskrivningen handlar om ifall miljöinvesteringen kan anses innovativ.
2 poäng: Miljöinvesteringen är ett pilotprojekt/del av pilotprojekt,
- B. 2 poäng: Miljöinvesteringen är ny för Södermanland eller använder nya metoder för länet,
- C. 1 poäng: Investeringen görs av nya nätverk eller nya aktörer som samarbetar.

7.3.5. Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter.

Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter. Följande gäller i Södermanlands län:

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta. I Södermanlands län så ges 50 procent i stöd för investeringar i omlöp vid vattenkraftverk med aktiv näringsverksamhet.

För förbättrad vattenkvalitet kan i särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter. Hela Södermanland är nitratkänsligt område. I Södermanland ges 100 procent i stöd när något av nedanstående kriterier är uppfyllda och åtgärden har koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning:

- Investeringen kommer att beröra två eller fler olika fastighetsägare
- Investeringen har initierats av någon annan än berörda fastighetsägare. Med någon annan avses offentliga aktörer som Länsstyrelsen, kommuner samt möjligen vattenråd, vattenvårdsförbund och liknande.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 2 milj. kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre

betydelse⁸ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 30 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 52 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvästegsdiken får 3 procent av budgeten

7.4. *Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald* **(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)**

7.4.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4a). Syftet är att bevara och förstärka biologisk mångfald och skapa variation i odlingslandskapet. Våtmarker och dammar kan också bidra till att minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav.

7.4.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

För våtmarker som ska främja biologisk mångfald har Länsstyrelsen valt att inte peka ut några fastställda geografiska områden för prioritering av ansökningar. Insatser i hela länet kan komma att prioriteras. Prioriteringen baseras på poängsättning och viktning av ett antal regionala miljökriterier.

I denna stödform är målsättningen att genom viktningen lägga tyngdpunkten på de kriterier som bedöms ha störst betydelse för främjande av den biologiska mångfalden. Viss styrning regionalt kommer trots allt att göras indirekt mot kustnära områden i södra och sydvästra delen av länet vid poängberäkningarna eftersom avrinningsområdena i den delen av länet har högst belastning av kväve och fosfor.

Urvalskriterierna och viktningen är dessutom utformad så att följande egenskaper ger hög poängsättning och därmed bidrar till att ansökan kan komma att prioriteras: våtmarker som bedöms gynna hotade arter, stora våtmarker (5 ha och uppåt), våtmarker med goda förutsättningar för framtida skötsel, våtmarker med en uttalad plan för den framtida skötseln, våtmarker med intensiv odling i tillrinningsområdet, våtmarker med stora tillrinningsområden, våtmarker i lättillgängliga lägen för allmänheten, våtmarker som

⁸ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

anläggs på organogena jordar, våtmarker som är enkla att anlägga och som ger små ingrepp i landskapet.

Det är således den samlade miljönyttan i varje enskilt fall som avgör om en ansökan blir prioriterad eller inte. Ansökningar som vid poängsättningen kommer över en viss poängsumma kommer att prioriteras för miljöinvesteringen. Om budgeten begränsar och flera ansökningar ska bedömas kommer ansökningar med den högsta poängsumman att prioriteras först.

7.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För våtmarker som ska främja biologisk mångfald kommer ansökningar att hanteras löpande. Inga beslutsomgångar kommer att tillämpas.

Löpande hantering lämpar sig bättre då prioriteringsarbetet och beslutsarbetet när det gäller våtmarker är omfattande och tidskrävande. Målsättningen är att försöka hantera inkomna ansökningar relativt omgående för att prioriterade projekt ska kunna komma igång snabbt med tidskrävande moment som projekteringar, tillståndsprövningar och miljökonsekvensbeskrivningar. Länsstyrelsen gör bedömningen att det då är mindre lämpligt att invänta en kommande beslutsomgång. Eftersom handläggningsarbetet inkluderar ett eller flera fältbesök innan beslutet kan fattas är bedömningen att det är lämpligt att detta arbete görs löpande under året.

För att prioriteras för stöd behöver en ansökan få minst 230 poäng på de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

7.4.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 , fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald	A. +2 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken placering och utformning B. +2 poäng. Våtmarken är större än 5 hektar.	20

	C. +1 poäng. Våtmarken anläggs/restaureras på en plats där det tidigare funnits en våtmark	
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald	A. +2 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar syftet. B. +2 poäng. Det finns en plan för hur den löpande skötseln ska gå till C. +1 poäng. Det kommer finnas möjlighet att torrlägga våtmarken för skötsel	20
3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	A. +2 poäng. Det finns mer än 100 hektar brukad åkermark i avrinningsområdet B. +1 poäng. Tillrinningsområdets storlek är större än 200 hektar C. +1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve. D. 1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor.	20
4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.	A. +1 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. B. +2 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av kväve. C. +2 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av fosfor.	10
5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	A. +1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område B. +1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreationsområde C. +1 poäng. Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg D. +2 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.	10
6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	A. +1 poäng. Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser då den anläggs på organogen jord. B. +1 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.	20

	C. +2 poäng. Våtmark som kan anläggas på ett naturligt sätt och som ger små ingrepp i landskapet. D. +1 poäng. Våtmarken bedöms vara kostnadseffektiv	
Summa viktning		100

7.4.4.1. *Bedömningsgrunder*

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

- A. Arter som är klassade som sårbara (VU), Starkt hotade (EN) eller Akut hotade (CR) på rödlistan, alternativt arter som finns med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning. Exempel på vad som kan bidra till bedömningen av allmän biologisk mångfald: Våtmarken skapas genom dämning, det kommer att finnas en stor variation av biotoper i våtmarken, det finns förutsättningar för att det skapas flacka stränder runt våtmarken, det kan skapas biotoper som det finns brist på i omgivande landskap samt om våtmarken kan förväntas bli fri från fisk under en längre period. Bedömningen kan delvis grundas på vilka organismgrupper man främst vill gynna, till exempel groddjur, fåglar m.m.
- B. Våtmarken är större än fem hektar. Arealen vid medelvattenstånd i våtmarken avses. Projektplan och areal i ansökan används vid bedömningen.
- C. I första hand avses här återställning av marker som dikats och torrlagts. Detta kan verifieras genom att det finns eller har funnits torrlägningsföretag på platsen, även äldre kartor och jordartskartor kan användas vid denna bedömning.

2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

- A. Det finns goda möjligheter att komma fram med maskiner och slätterredskap och/eller släppa betesdjur på större delen marken. Det finns tillgång till betesdjur och/eller lämpliga maskiner och slätterredskap. Våtmarken kommer kunna torrläggas för framtida skötselåtgärder.
- B. I ansökan bör det finnas uttalade planer på hur våtmarken och omkringliggande delar ska skötas efter anläggandet. Eventuella åtaganden för bete och slätter och marker som ingår i en ansökan om gårdsstöd på omkringliggande mark bör vägas in vid bedömningen
- C. Bedömning om möjligheterna till torrläggning av våtmarken baseras på anläggningsmetod, dämmets utformning och vilka möjligheter som finns att styra vattennivåerna i våtmarken

3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

- A. Våtmark: Areal brukad mark/åkermark i tillrinningsområde är över 100 ha. Bedöms genom kontroll av block och skiften i Multikuben

Fosfordamm: Areal brukad mark/åkermark i tillrinningsområde är över 20 ha. Bedöms genom kontroll av block och skiften i Multikuben

- B. Våtmark: Tillrinningsområdet är över 200 ha. Tillrinningsområde digitaliseras med hjälp av lämpligt GIS-verktyg

Fosfordamm: Tillrinningsområdet är 20-200 ha. Tillrinningsområde digitaliseras med hjälp av lämpligt GIS-verktyg

- C. Det finns förutsättningar för mycket vegetation i våtmarken, det finns förutsättningar för lång uppehållstid i våtmarken. Bedöms utifrån djupförhållanden, in- och utloppens lägen m.m.
- D. Exempel på utformning är djuphålor för sedimentation och grundpartier med vegetationsfilter. Även vattnets uppehållstid bör vägas in.

4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

- A. Bedöms utifrån vattenmyndigheternas statusklassning (ekologisk status). Om recipienten nedströms våtmarken har sämre än god ekologisk status så är kriteriet uppfyllt
- B. Bedöms utifrån PLC5-data (områden som göder havet mest). Våtmarker som anläggs inom områden med en belastning på 250-500 kg N/km² uppfyller kriteriet.
- C. Bedöms utifrån PLC5-data (områden som göder havet mest). Våtmarker som anläggs inom områden med en belastning på 16-55 kg P/km² uppfyller kriteriet.

5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

- A. Miljöinvesteringen ligger inom 2 km från tätbebyggt område.
- B. Miljöinvesteringen ligger inom område som redan idag är välbesökt och lättillgängligt för allmänheten.
- C. Miljöinvesteringen är lätt att nå från vägar som är öppna för allmänheten.
- D. Det kan till exempel vara parkeringsplats, anlagd led, utkikstorn eller skyltning.

6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

- A. Bedöms utifrån jordartskarta eller annat lämpligt kartmaterial som visar om marken består av torvjord/organogena jordar.
- B. Bedöms utifrån platsen/områdets utsatthet för översvämningar vid höga flöden. Om våtmarken helt kan tömmas har även betydelse för dess möjligheter att kunna fungera som magasin.
- C. Bedöms utifrån den planerade anläggningens ingrepp i landskapet. Våtmarker som kan anläggas med små enkla medel utan omfattande ingrepp ska premieras, längden

på dammvallar och mängden schaktmassor kan exempelvis ge vägledning vid bedömningen.

- D. Om kostnaden för anläggning av våtmarken är lägre än 100 000 kr/ha görs bedömningen att våtmarken även kan förväntas vara kostnadseffektiv avseende samlad miljönytta.

7.4.5. Stödnivå

Länsstyrelsen kommer att tillämpa två stödnivåer, 90 procent eller 100 procent av de stödberättigande kostnaderna. Ersättningen för våtmarker med syfte biologisk mångfald är maximalt 200 000 kr/ha.

Stöd ges för 90 procent av de stödberättigande kostnaderna för projekt som blir prioriterade enligt poängberäkningen av urvalskriterierna.

I vissa specifika fall kan stöd ges för 100 procent av de stödberättigande kostnaderna för prioriterade projekt. Hela Södermanland är nitratkänsligt område. För att berättiga till 100 procent stöd ska koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning finnas, samt minst två av de tre nedanstående kriterierna vara uppfyllda.

- Våtmarken kommer att beröra två eller fler olika fastighetsägare. Här avses den fastställda våtmarksarealen som efter färdigställandet ska ligga på två eller fler fastigheter.
- Våtmarken blir 5 ha eller större
- Anläggandet av våtmarken har initierats av någon annan än berörda fastighetsägare. Med någon annan avses offentliga aktörer som Länsstyrelsen, kommuner samt möjligen vattenråd, vattenvårdsförbund och liknande.

Länsstyrelsen gör här bedömningen att dessa tre omständigheter kan ha en begränsande och hindrande effekt på tänkbara våtmarksprojekt och att det därför är motiverat att erbjuda 100 procent finansiering.

- Våtmarker över 5 ha kräver som regel tillståndsprövning i domstol vilket kan uppfattas som komplicerat och omständigt.
- Våtmarker som omfattar flera fastigheter berör ofta markägare som inte själva tagit initiativ till anläggandet av våtmarken och som därmed kan vara tveksamma till att själva finansiera delar av anläggandet.
- Samma förhållande gäller även för våtmarker som finansierats av någon annan aktör än markägaren själv.

Länsstyrelsen gör därför bedömningen att det på grund av detta är motiverat att erbjuda 100 procent finansiering för att möjliggöra investeringarna och bidra till en ökad biologisk mångfald.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 2 milj. kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i

stödberättigande kostnader.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse⁹ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 30 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 52 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvästägsdiken får 3 procent av budgeten

7.5. Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (*delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc*)

7.5.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4b). Syftet är att öka retention av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Men också för att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald i landskapet.

7.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

För våtmarker som ska främja vattenkvalitet har Länsstyrelsen valt att inte peka ut några fastställda geografiska områden för prioritering av ansökningar. Insatser i hela länet kan komma att prioriteras. Prioriteringen baseras på poängsättning och viktning av ett antal regionala miljökriterier.

Viss styrning regionalt kommer trots allt att göras indirekt mot kustnära områden i södra och sydvästra delen av länet vid poängberäkningarna eftersom avrinningsområdena i den delen av länet har högst belastning av kväve och fosfor.

Urvalskriterierna och viktningen är dessutom utformad så att följande egenskaper ger hög poängsättning och därmed bidrar till att ansökan kan komma att prioriteras: stora våtmarker (5 ha och uppåt), våtmarker med goda förutsättningar för framtida skötsel, våtmarker med en uttalad plan för den framtida skötseln, våtmarker med intensiv odling i tillrinningsområdet,

⁹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

våtmarker med stora tillrinningsområden, våtmarker i lättillgängliga lägen för allmänheten, våtmarker som anläggs på organogena jordar, våtmarker som är enkla att anlägga och som ger små ingrepp i landskapet samt våtmarker som bedöms gynna hotade arter.

Det är således den samlade miljönyttan i varje enskilt fall som avgör om en ansökan blir prioriterad eller inte. Ansökningar som vid poängsättningen kommer över en viss poängsumma kommer att prioriteras för miljöinvesteringen. Om budgeten begränsar och flera ansökningar ska bedömas kommer ansökningar med den högsta poängsumman att prioriteras först.

7.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För våtmarker som ska förbättra vattenkvaliteten kommer ansökningar att hanteras löpande. Inga beslutsomgångar kommer att tillämpas.

Löpande hantering lämpar sig bättre då prioriteringsarbetet och beslutsarbetet när det gäller våtmarker är omfattande och tidskrävande. Målsättningen är att försöka hantera inkomna ansökningar relativt omgående för att prioriterade projekt ska kunna komma igång snabbt med tidskrävande moment som projekteringar, tillståndsprövningar och miljökonsekvensbeskrivningar. Länsstyrelsen gör bedömningen att det då är mindre lämpligt att invänta en kommande beslutsomgång. Eftersom handläggningsarbetet är inkluderar ett eller flera fältbesök innan beslutet kan fattas är bedömningen att det är lämpligt att detta arbete görs löpande under året.

För att prioriteras för stöd behöver en ansökan få minst 230 poäng på de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

7.5.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och	A. +2 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller	10

förstärker biologisk mångfald	fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken placering och utformning B. +2 poäng. Våtmarken är större än 5 hektar. C. +1 poäng. Våtmarken anläggs/restaureras på en plats där det tidigare funnits en våtmark	
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald	A. +2 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar syftet. B. +2 poäng. Det finns en plan för hur den löpande skötseln ska gå till C. +1 poäng. Det kommer finnas möjlighet att torrlägga våtmarken för skötsel	10
3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	A. +2 poäng. Andel åkermark i avrinningsområdet är större än 70 % B. +1 poäng. Våtmarkens yta utgör >0,1% av avrinningsområdets areal C. +1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve. D. +1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor.	30
4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.	A. +1 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. B. +2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve i ett område där det bedöms som viktigt att minska belastningen av kväve C. +2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor i ett område där det bedöms som viktigt att minska belastningen av fosfor	30
5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	A. +1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område B. +1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreationsområde C. +1 poäng. Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg D. +2 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.	10

6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	A. +1 poäng. Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser då den anläggs på organogen jord. B. +1 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder. C. +2 poäng. Våtmark som kan anläggas på ett naturligt sätt och som ger små ingrepp i landskapet. D. +1 poäng. Våtmarken bedöms kosta mindre än 100 000kr/ha.	10
Summa viktning		100

7.5.4.1. *Bedömningsgrunder*

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

- A. Arter som är klassade som sårbara (VU), Starkt hotade (EN) eller Akut hotade (CR) på rödlistan, alternativt arter som finns med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning. Exempel på vad som kan bidra till bedömningen av allmän biologisk mångfald: Våtmarken skapas genom dämning, det kommer att finnas en stor variation av biotoper i våtmarken, det finns förutsättningar för att det skapas flacka stränder runt våtmarken, det kan skapas biotoper som det finns brist på i omgivande landskap samt om våtmarken kan förväntas bli fri från fisk under en längre period. Bedömningen kan delvis grundas på vilka organismgrupper man främst vill gynna, till exempel groddjur, fåglar m.m.
- B. Våtmarken är större än fem hektar. Arealen vid medelvattenstånd i våtmarken avses. Projektplan och areal i ansökan används vid bedömningen.
- C. I första hand avses här återställning av marker som dikats och torrlagts. Detta kan verifieras genom att det finns eller har funnits torrlägningsföretag på platsen, även äldre kartor och jordartskartor kan användas vid denna bedömning.

2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

- A. Det finns goda möjligheter att komma fram med maskiner och slåtterredskap och/eller släppa betesdjur på större delen marken. Det finns tillgång till betesdjur och/eller lämpliga maskiner och slåtterredskap. Våtmarken kommer kunna torrläggas för framtida skötselåtgärder.

- B. I ansökan bör det finnas uttalade planer på hur våtmarken och omkringliggande delar ska skötas efter anläggandet. Eventuella åtaganden för bete och slätter och marker som ingår i en ansökan om gårdsstöd på omkringliggande mark bör vägas in vid bedömningen
- C. Bedömning om möjligheterna till torrläggning av våtmarken baseras på anläggningsmetod, dämmets utformning och vilka möjligheter som finns att styra vattennivåerna i våtmarken

3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

- A. Andelen brukad mark/åkermark i tillrinningsområde är väsentlig för optimal förbättrad vattenkvalitet oavsett hur stort tillrinningsområdet är. Bedöms genom kontroll av block och skiften i Multikuben.
- B. Våtmark: Det är en fördel om våtmarken inte blir för liten i relation till tillrinningsområdets storlek. Tillrinningsområde bedöms med hjälp av lämpligt GIS-verktyg
Fosfordamm: Den bör utgöra 0,1-0,5% av tillrinningsområdets storlek för bästa effekt. Tillrinningsområde bedöms med hjälp av lämpligt GIS-verktyg
- C. Det finns förutsättningar för mycket vegetation i våtmarken, det finns förutsättningar för lång uppehållstid i våtmarken. Bedöms utifrån djupförhållanden, in- och utloppens lägen m.m.
- D. Exempel på utformning är djuphålor för sedimentation och grundpartier med vegetationsfilter. Även vattnets uppehållstid bör vägas in.

4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

- A. Bedöms utifrån vattenmyndigheternas statusklassning (ekologisk status). Om recipienten nedströms våtmarken har sämre än god ekologisk status så är kriteriet uppfyllt
- B. Bedöms utifrån PLC5-data (områden som göder havet mest). Våtmarker som anläggs inom områden med en belastning på 250-500 kg N/km² uppfyller kriteriet. Alternativt kompletterande vattenprover från sökande som visar på mer lokala avvikelser.
- C. Bedöms utifrån PLC5-data (områden som göder havet mest). Våtmarker som anläggs inom områden med en belastning på 16-55 kg P/km² uppfyller kriteriet. Alternativt kompletterande vattenprover från sökande som visar på mer lokala avvikelser.

5. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

- A. Miljöinvesteringen ligger inom 2 km från tätbebyggt område.
- B. Miljöinvesteringen ligger inom område som redan idag är välbesökt och lättillgängligt för allmänheten.

- C. Miljöinvesteringen är lätt att nå från vägar som är öppna för allmänheten.
- D. Det kan till exempel vara parkeringsplats, anlagd led, utkikstorn eller skyltning.

6. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

- A. Bedöms utifrån jordartskarta eller annat lämpligt kartmaterial som visar om marken består av torvjord/organogena jordar.
- B. Bedöms utifrån platsen/områdets utsatthet för översvämningar vid höga flöden. Om våtmarken helt kan tömmas har även betydelse för dess möjligheter att kunna fungera som magasin.
- C. Bedöms utifrån den planerade anläggningens ingrepp i landskapet. Våtmarker som kan anläggas med små enkla medel utan omfattande ingrepp ska premieras, längden på dammvallar och mängden schaktmassor kan exempelvis ge vägledning vid bedömningen.
- D. Om kostnaden för anläggning av våtmarken är lägre än 100 000 kr/ha görs bedömningen att våtmarken även kan förväntas vara kostnadseffektiv avseende samlad miljönytta.

7.5.5. Stödnivå

Länsstyrelsen kommer att tillämpa två stödnivåer, 90 procent eller 100 procent av de stödberättigande kostnaderna. Ersättningen för våtmarker med syfte att förbättra vattenkvaliteten är maximalt 200 000 kronor per hektar. I Södermanlands län är ersättningen för fosfordammar maximalt 400 000 kr per hektar där koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning finns.

Stöd ges för 90 procent av de stödberättigande kostnaderna för projekt som blir prioriterade enligt poängberäkningen av urvalskriterierna. Det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter. Följande gäller i Södermanlands län:

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

I vissa specifika fall kan stöd ges för 100 procent av de stödberättigande kostnaderna för prioriterade projekt. Hela Södermanland är nitratkänsligt område. För att berättiga till 100 procent stöd ska koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning finnas, samt minst två av de tre nedanstående kriterierna vara uppfyllda.

- Våtmarken kommer att beröra två eller fler olika fastighetsägare. Här avses den fastställda våtmarksarealen som efter färdigställandet ska ligga på två eller fler fastigheter.
- Våtmarken blir 5 ha eller större
- Anläggandet av våtmarken har initierats av någon annan än berörda fastighetsägare. Med någon annan avses offentliga aktörer som Länsstyrelsen, kommuner samt möjligen vattenråd, vattenvårdsförbund och liknande.

Länsstyrelsen gör här bedömningen att dessa tre omständigheter kan ha en begränsande och hindrande effekt på tänkbara våtmarksprojekt och att det därför är motiverat att erbjuda 100 procent finansiering.

- Våtmarker över 5 ha kräver som regel tillståndsprövning i domstol vilket kan uppfattas som komplicerat och omständigt.
- Våtmarker som omfattar flera fastigheter berör ofta markägare som inte själva tagit initiativ till anläggandet av våtmarken och som därmed kan vara tveksamma till att själva finansiera delar av anläggandet.
- Samma förhållande gäller även för våtmarker som finansierats av någon annan aktör än markägaren själv.

Länsstyrelsen gör därför bedömningen att det på grund av detta är motiverat att erbjuda 100 procent finansiering för att möjliggöra investeringarna och bidra till en bättre vattenkvalitet.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 2 milj. kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande kostnader.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁰ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 30 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 52 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 3 procent av budgeten

¹⁰ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

7.6. Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.6.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet med att anlägga tvåstegsdiken är att förbättra vattenkvaliteten. Huvudsyftet är att minska erosion och genom detta minska förluster av fosfor från åkermark.

7.6.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Hela Södermanland räknas som nitratkänsligt område, och endast en fjärdedel av länets sjöar och vattendrag har god ekologisk status. Det finns alltså stort behov av att förbättra vattenkvaliteten i länet. Övergödning är en av orsakerna till att vattnen inte når upp till god status.

På många platser i länet ligger vattendragen i nära anslutning till åkermark. Risken för fosforförluster i form av erosion är därför stor, särskilt under vår och höst. Tvåstegsdiken dämpar vattnets hastighet och risken för erosion minskar. På låglänt åkermark som regelbundet översvämmas kan tvåstegsdiken vara en möjlig åtgärd som kan minska fosforförluster i länet. Ingen geografisk prioritering i länet kommer att göras. Investeringar prioriteras i första hand utifrån statusklassning på vattendraget, storlek och andel åkermark i avrinningsområdet och hur schaktmassorna kommer att hanteras.

7.6.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi med ett fåtal ansökningar per år. Beslutsomgångar riskerar att förlänga tiden som den sökande får vänta på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 150 poäng för de regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

7.6.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning	Viktning (totalt 100p)
1. Miljöinvesteringens placering	Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status. 2 poäng: Måttlig status 3 poäng: Otillfredsställande status 4 poäng: Dålig status +1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar	30
2. Genomförande av miljöinvesteringen	5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt 3 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett effektivt sätt	30
3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker 3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker +2 poäng: Dikessträckan är >0,5 km +1 poäng: Bredden på terrassen är >5 gånger fårans bredd	30
4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	+ 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar + 2 poäng: Tvåstegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare. + 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan + 1 poäng: Investeringen är tillgänglig	10

7.6.1.1. Bedömningsgrunder

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringens placering

Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status.

- 2 poäng: Måttlig status
- 3 poäng: Otillfredsställande status
- 4 poäng: Dålig status

- +1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar

Tvästegsdiket placeras så att det kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig (2 poäng), otillfredsställande (3 poäng), eller dålig (4 poäng). Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning eller fysisk påverkan som ska bedömas. Vattenförekomster med förhöjda halter av fosfor som ska prioriteras.

En ytterligare poäng tilldelas om avrinningsområdets storlek är större än 300 hektar vid dikets utlopp. Avrinningsområdet bestäms genom kartunderlag eller beskrivning av dikningsföretag. Statusen måste vara måttlig, otillfredsställande eller dålig för att få detta poäng.

2. Genomförande av miljöinvesteringen

- 5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt
- 3 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett effektivt sätt

5 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett mycket effektivt sätt. Massorna avyttras i närhet av diket eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att så lite massor som möjligt skapas och dessa kan hanteras på ett effektivt sätt.

3 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett effektivt sätt. Massorna avyttras inom i diket närhet eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att massorna kan hanteras på ett effektivt sätt.

3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

- 2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker
- 3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker
- +2 poäng: Dikessträckan är större än 0,5 km
- +1 poäng: Bredden på terrassen är större än 5 gånger fårans bredd

2-3 poäng tilldelas om delen åkermark i avrinningsområdet bestämt genom kartunderlag. Mer än 60 procent ger 2p och mer än 80 procent ger 3p.

Ytterligare 2 poäng ges om dikessträckan som ska göras om till tvåstegsdike är minst 0,5 km lång. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng. Ytterligare 1 poäng ges om bredden på terrassen är mer än 5 gånger så bred som fåran. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.

- + 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar
- + 2 poäng: Tvästegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare.
- + 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan

- + 1 poäng: Investeringen är tillgänglig

Två poäng tilldelas poäng ges om det finns problem med återkommande översvämningar i området. Översvämningarna ska vara dokumenterade genom t.ex. foto. Tänk på att åtgärder för att minska översvämning kan kräva dispens och tillstånd för markavvattning.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket förväntas fungera som spridningskorridor eller förbättra livssituationen för utpekade arter. Poäng ges också om aktiva åtgärder för biologisk mångfald görs, t.ex. fiskevårdsåtgärder eller biotopvård som sådd av insektsfrämjande växter.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket är en del av flera åtgärder i samma område för att förbättra status i vattenförekomst, det är en del i en helhetslösning eller ett samverkansprojekt. Åtgärder i kombination kan t.ex. vara våtmarker, sedimentationsfällor, krökar, trädplanteringar etc.

En poäng tilldelas om närhet till tätort eller vandringsstråk, del i informationssatsning eller ska användas som visningsobjekt.

7.6.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Södermanland län:

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike i de fall där miljönyttan är begränsad.

För tvåstegsdiken finns en gräns på 1 000 kronor per meter. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter tvåstegsdike. Koppling finns till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

- Tvåstegsdiket kommer att beröra två eller flera fastighetsägare som har mark i direkt anslutning till diket.
- Anläggandet av tvåstegsdiket har initierats av någon annan än berörda fastighetsägare. Med någon annan avses offentliga aktörer som Länsstyrelsen, kommuner samt möjligen vattenråd, vattenvårdsförbund och liknande.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 300 000 kr kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre

betydelse¹¹ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 30 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 52 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 3 procent av budget.

7.7. Reglerbar dränering (*delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc*)

Reglerbar dränering går att söka i nitratkänsliga områden i följande län: Kalmar, Västra Götalands län, Värmland, Halland, Skåne, Blekinge, Jönköping, Östergötland, Södermanland, Västmanland, Örebro, Uppsala, Dalarna och Stockholm.

7.7.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4abc). Syftet med reglerbar dränering är att öka retention av kväve på åkermark och därmed minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav samt att medverka till en bättre vattenhushållning under torra förhållanden.

7.7.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Hela Södermanland räknas som nitratkänsligt område, och endast en fjärdedel av länets sjöar och vattendrag har god ekologisk status. Det finns alltså stort behov av att förbättra vattenkvaliteten i länet. Övergödning är en av orsakerna till att vattnen inte når upp till god status.

Syftet med reglerbar dränering är att öka retention av kväve på åkermark och därmed minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Insatsen kan också medverka till en bättre vattenhushållning under torra förhållanden genom möjlighet till underbevattnings.

Att minska övergödningen är ett prioriterat område för länet. Reglerbar dränering kan bidra till att minska kväveläckaget från åkermark, i de områden där åtgärden är

¹¹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

lämplig. Det gäller främst de större slättområdena i länet; nordost om Eskilstuna, Julita- och Vingåkersslätterna, omkring och nordväst om Nyköping samt Kilaåns dalgång.

7.7.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd hanteras ärendena löpande eftersom länsstyrelsen räknar med ett relativt lågt söktryck. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 150 poäng av de regionala urvalskriterierna.

7.7.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning	Viktning (totalt 100p)
1. Miljöinvesteringens placering är lämplig	1-3 poäng: Jordarten är lämplig för reglerbar dränering 1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord +1-3 poäng: Recipient har otillfredsställande, måttlig eller dålig ekologisk status.	50
2. Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat	1-4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras. +1 poäng Åkermarkens yta är större än 10 ha +1 poäng Det kommer finnas möjlighet till underbevattnings. +1 poäng Ska användas som visningsobjekt	50

7.7.4.1. Bedömningsgrunder

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringens placering

- 1-3 poäng: Jordarten är lämplig för reglerbar dränering
- 1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord
- +1-3 poäng: Recipient har otillfredsställande, måttlig eller dålig ekologisk status.

Reglerbar dränering är mest lämplig på genomsläppliga jordar.

Tre poäng ges om jordarten är sand eller grövre

Två poäng ges om jordarten är silt

En poäng ges om jordarten är gyttjig lera eller lergyttja

En poäng ges också om investeringen sker på annan plats som länsstyrelsen tycker är lämplig. Det kan i undantagsfall finnas jordar som är mycket lämpliga för reglerbar dränering men som inte faller in under någon av kategorierna ovan.

En poäng ges om miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord. Reglerbar dränering på sulfidjordar leder till en minskning av metaller till recipienten.

En till tre poäng ges om miljöinvesteringen installeras i ett avrinningsområde med vattenförekomster som har klassningen måttlig, otillfredsställande eller dålig enligt Vattendirektivet.

2. Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat

- 1-4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras.
- +1 poäng Åkermarkens yta är större än 10 ha
- +1 poäng Det kommer finnas möjlighet till underbevattning.
- +1 poäng Ska användas som visningsobjekt

Lutningen ska vara så liten som möjligt, rekommendationen är max 2 procent. För att få 4 poäng krävs en lutning på mindre än 1 procent. En lutning mellan 1 och 2 procent ger 1 poäng.

En poäng ges om åkermarken där installering görs är större än 10 hektar

En poäng ges om lantbrukaren kommer kunna använda systemet för underbevattning.

En poäng ges om objektet ska användas som visningsobjekt

7.7.5. Stödbelopp

Den som söker stöd för reglerbar dränering får 8 000 kronor per brunn om stödet blir beviljat.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 8 000 kronor.

8. (Åtgärd 6) Jordbruks- och affärsutveckling

Under den här rubriken finns dels startstöd för företagare inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringarna, dels investeringsstöd som riktar sig till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skog.

Förutom länsstyrelsen handlägger Sametinget startstöd riktat till rennäring, samt investeringsstöd till förnybar energi samt för att skapa nya jobb. Sametinget har egen handlingsplan.

8.1. Startstöd (**delåtgärd 6.1 fokusområde 2b**)

8.1.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Startstödet till unga ska underlätta för yngre personer att starta eller ta över ett jordbruks-, rennärlings- och trädgårdsföretag (delåtgärd 6.1, fokusområde 2b).

8.1.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett stort strategiskt behov för länet är att få fler yngre primärproducenter. För att satsa på rätt företag som långsiktigt kommer att bidra till länets utveckling är utvecklingspotentialen hos företaget mycket viktigt.

Prioritering kommer också att göras utifrån hur stor primärproduktionen inom företaget är. Företag med större andel primärproduktion kommer att prioriteras.

En ökad förädling av jordbruks- och trädgårdsprodukterna är viktigt för landsbygdens utveckling. Det är ett sätt att öka värdet på primärprodukterna. Det bidrar i sig till en stärkt konkurrenskraft för primärproduktionen, men också till ökad sysselsättning och självförsörjningsgrad. En ökad förädling är också kopplat till besöksnäringen och arbetet med Matlandet Sverige.

En ökad sysselsättning på landsbygden är också viktigt. Företag som bidrar till sysselsättning utöver för den sökande kommer att prioriteras för stöd.

8.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom åtgärden väntas så få ansökningar att beslutsomgångar skulle leda till onödigt långa handläggningstider. För att beviljas ska ansökningar ska ha minst 400 poäng på de nationella och regionala urvalskriterierna tillsammans, vilket säkerställer en målstyrning. För att en ansökan ska bedömas utifrån de regionala kriterierna behöver den nå upp till minst 200 nationella poäng. Under denna nivå kan avslag göras löpande. För regionala kriterier är gränsen för avslag 150 poäng. För ansökningar som är högt nationellt prioriterade, och får minst 450 poäng i de nationella urvalskriterierna, gäller inte miniminivån för regionala urvalskriterier. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

8.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.1, fokusområde 2b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning +1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete +1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion	10

Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Etableringen medför ny produktion/produkter eller tjänster +2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder +2 poäng: Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion	20
Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet att driva företaget.	+3 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stödvillkoren +2 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget +1 poäng: Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik + 1 poäng: Den som söker stöd har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön på föräldragården.	40
Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare.	+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget +2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion +1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och ökar verksamhet +1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år	30
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 18	Viktning
1. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	5 poäng: Stödet gynnar företag som avser förädla jordbruksprodukter	10
2. Stödet bidrar till en positiv landsbygdsutveckling	+1 poäng: Stödet bidrar till ökad eller bibehållen sysselsättning vid övertagande eller delägarskap (utöver för den sökande) +4 poäng: Stödet bidrar till en ökad primärproduktion	50
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att driva företaget både på kort och på lång sikt	+3 poäng: Sökande har specifik kompetens inom produktionsinriktningen +2 poäng: Sökande har yrkeserfarenhet från flera gårdar	30
4. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål	3-5 poäng: Stödet gynnar betesdrift i landskapet	10
Summa viktning		100

8.1.4.1. **Bedömningsgrunder**

Nationella bedömningsgrunder

1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Ansökningar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. När det gäller startstöd är det hur själva etableringen påverkar miljö-, klimat och arbete och produktionssätt som bedöms.

+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst 1 nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng ges om etableringen bidrar till att uppfylla minst 1 miljö kvalitetsmål. Det som är viktigt är att se på hur produktionen bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen. Ett exempel kan vara att den som tar över en gård fortsätter med betesdjur vilket bidrar till miljö kvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap.

+1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning

En poäng ges för energikartläggningen som bör vara gjord tidigast för 3 år sedan och omfatta den aktuella verksamheten.

+1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete

En poäng ges för att dokumentationen är aktuell för det senaste året. Exempel på strukturerat miljö kvalitetsarbete kan vara Miljö husesyn; www.miljohusesyn.nu

+1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion

En poäng ges för ekologisk produktion som skall omfatta företagets alla relevanta produktionsgrenar och inte bara del av en produktionsgren.

2. Etableringen bidrar till att införa av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder det vill säga innovation

En nyetablering kan ofta innebära en positiv utveckling för orten. Därför kan etableringen indirekt bidra mer till landsbygdsutveckling än själva etableringen.

+3 poäng: Etableringen medför ny produktion, produkter eller tjänster

Tre poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med en helt ny produktion. Verksamhet som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

+2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder

Två poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med nytt arbetssätt för företaget avseende styrning-, ledning, organisatoriskt eller verksamhetens genomförande. Exempel kan vara att samverka med andra företag i produktionen eller i ledning. Det kan också vara införa Lean-metoden i företaget. Arbetsmetoder som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

+2 poäng: Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion

2 poäng ges om den sökanden tjänar 140 kr/tim eller mer på primärproduktionen.

Beräkningen görs innan avdrag för skatt och arbetsgivaravgifter.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet att driva företaget

Ansökningar där den som söker stöd har kompetens för att klara av att driva och utveckla sitt företag prioriteras.

+3 poäng: Sökanden har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stöd villkoren

Tre poäng ges till den som söker startstöd och som har mer kompetens än det som ställs i minimikraven. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har mer än ett års erfarenhet i arbetsledande ställning inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäringen. Arbetet ska vara någon annanstans än på föräldragården.

+2 poäng: Sökanden har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget

Två poäng ges till den som har praktisk erfarenhet eller yrkesutbildning av verksamheter utanför jordbruket under förutsättning att kompetensen är användbar i företaget. Det kan exempelvis vara inom ekonomi, byggnad, maskinservice och så vidare. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år i annan bransch än jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har drivit företag utanför jordbruks-, trädgård- eller rennäringen i mer än 1 år.

+1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik

Poäng ges om sökande har eftergymnasial utbildning inom jordbruks- eller trädgårdsnäringen eller har dokumenterad internationell praktisk- eller teoretisk erfarenhet inom jordbruk eller trädgård om minst 6 månader.

+ 1 poäng: Den som söker stöd har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön på föräldragården.

Poäng ges om den sökande har arbetat i minst 2 år med marknadsmässig lön, motsvarande en lantarbetares, på föräldragården.

4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare

Sökanden som saknar möjlighet till alternativ inkomstkälla och när det tar tid innan verksamheten ger intäkter är i större behov av stöd och bör prioriteras.

+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget

Två poäng ges till de som inte har någon inkomst utöver det egna företagets avkastning.

Även inkomst från F-skattjänster som ligger helt utanför jordbruks-, trädgårds- eller rennäring bör betraktas som inkomst av tjänst om det inte bara handlar om enstaka uppdrag och intäkterna högst uppgår till 10 % av företagets totala omsättning.

+2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion

Två poäng ges till den som startar ett företag som inte har någon befintlig produktion som är igång och det därmed tar längre tid innan företaget får intäkter. Kriteriets betydelse kan bero på företagets produktionsgrenar. Exempelvis är betydelsen mindre inom vanlig spannmålsodling, medan det för andra produktioner kan ta flera år innan insatt rörelsekapital kommer tillbaka som inkomst. Poäng bör endast tilldelas om det tar längre tid att få inkomst än om produktionen varit i full drift.

+1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet

En poäng ges till den som tar vid ett företag som har en befintlig produktion som är igång och utökar den befintliga produktionsgrenen eller en ny produktionsgren i företaget. Utökningen medför troligen investeringsutgifter och ökat rörelsekapital och det tar viss tid innan satsningen genererar resultat. Kriteriets betydelse kan bero på produktionsgren, men poäng bör tilldelas alla satsningar i utökad produktion om minst 10 % eller som lägst 300 timmar jämfört med utgångsläget.

+1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år

En poäng ges till de som arbetar minst 1720 timmar i företaget med verksamheten jordbruk, trädgård eller rennäring. Livsmedelsförädling av egna produkter får ingå i arbetstiden men primärproduktionen skall avse minst 860 timmar per år.

Regionala bedömningsgrunder

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

- Företag där mindre än 50 procent av intäkterna i företaget utgörs av jordbruks- eller trädgårdsverksamhet.

1. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

5 poäng: Stödet gynnar företag som avser förädla jordbruksprodukter

- Vidareförädling av primärprodukter inom företaget är planerad och finns med i affärsplanen.

2. Stödet bidrar till en positiv landsbygdsutveckling

+1 poäng: Stödet bidrar till ökad eller bibehållen sysselsättning vid övertagande eller delägarskap (utöver för den sökande)

Det finns någon som arbetar minst 860 h/år i företaget utöver den sökande.

+4 poäng: Stödet bidrar till en ökad primärproduktion

- Poäng ges om sökande uppnår minst 1500 standardtimmar och utökar produktionen med minst 10 procent

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att driva företaget både på kort och på lång sikt

+3 poäng: Sökande har specifik kompetens inom produktionsinriktningen

Sökande kan till exempel ha gått särskild utbildning inom produktionsinriktningen eller fått särskild kompetens genom tidigare arbete.

+2 poäng: Sökande har yrkeserfarenhet från flera gårdar

Sökande har arbetat på minst en gård utöver den egna gården.

4. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Stödet gynnar betesdrift i landskapet. 3 poäng: 1-20 djurenheter

4 poäng: 20-40 djurenheter

5 poäng: > 40 djurenheter

8.1.5. Etableringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar från följande företag kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

- Företag där mindre än 50 procent av intäkterna i företaget utgörs av jordbruks- eller trädgårdsverksamhet.

Ytterligare begränsningar framgår av förordningar och Jordbruksverkets föreskrifter.

8.1.6. Stödbelopp

Startstödet är totalt på 250 000 kronor. Beloppet kommer att betalas ut vid två tillfällen, den första utbetalningen är på 150 000 kronor och sker i samband med beslut om stöd. Ansökan om den andra utbetalningen ska ha kommit in senast 45 månader efter beslutet om stöd.

8.2. *Investeringsstöd till förnybar energi* **(delåtgärd 6.4 fokusområde 5 bc)**

8.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att främja tillgång till och användningen av förnybar energi, samt öka användningen av avfalls-, rest- och biprodukter till energi. Det kan till exempel vara teknik, utrustning och anläggningar för produktion av förnybar energi samt förädling av energiråvara (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc).

8.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Att det finns avsättning och potential för produktion av biobränslen är utpekad i länets SWOT-analys.

Investeringen leder till att tillgången på förnybar energi ökar genom att förnybar energi produceras eller till att tillgången till teknik för produktion och insamling av förnybar energi ökar

I länet finns en stor potential att öka produktionen av förnybar energi och öka tillvaratagande av jordbrukets restprodukter för produktion av bionergi. Produktion av bioenergi inom de gröna näringarna ger också goda möjligheter till företagsutveckling på landsbygden. För att driva på utvecklingen och tillvarata de möjligheter som förutsättningarna i länet erbjuder är investeringar i förnybar energi prioriterat.

Investeringen ingår i en kretsloppslösning

Ett ökat kretsloppstänk i samhället är avgörande för att nå de nationella miljökvalitetsmålen och undvika resursbrist för framtida generationer. Länets variation av landsbygd, stora industrier och en spridd bebyggelse innebär att det finns en geografisk närhet mellan olika näringar vilket ger goda förutsättningar för att skapa ett kretsloppssamhälle. Innovativa kretsloppslösningar för ökat resursutnyttjande är därmed prioriterat.

Investeringen bidrar till produktion av fordonsgas

Det är viktigt att minska utsläppen av växthusgaser i länet. Här kan biogasanläggningar bidra, särskilt till minskad metanavgång. Minskad lustgasavgång är också en indirekt effekt av ett bättre kväveutnyttjande eftersom rötresterna har högre andel

växttillgängligt kväve. I länet finns en marknad för utökad produktion av fordonsgas. Det finns också planer på att större del av kollektivtrafiken ska drivas av biogas. Biogasanläggningar som är ekonomiskt bärkraftiga är prioriterade.

8.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Inom detta insatsområde räknar vi med ett fåtal ansökningar per år. Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Vi har istället ett krav på att alla ansökningar som ska få bifall minst får 200 poäng för de nationella och regionala urvalskriterierna. På detta sätt säkerställer vi ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

8.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 5c)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi + 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi	40
2. Insatsen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+1 poäng: Investeringen är ny för företaget +2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området +2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning + 3 poäng: Bi- eller restprodukter används	10
3. Sökanden har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20

4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	3 poäng: Investeringen leder till förädling och produktion av förnybar energi eller omställning från fossil till förnybar energi + 2 poäng: Investeringen är en tydlig del av ett kretslopp + 1 poäng: Investeringen gynnar produktion av förnybara fordonsbiobränslen	30
---	--	----

8.2.4.1. **Bedömningsgrunder**

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi

Poängen ges till investeringar som bidrar till ökad användning av förnybar energi. Det kan handla om investeringar som underlättar användningen av förnybar energi, även om de inte direkt bidrar till en ökad produktion, exempelvis pannrum, laddningsstationer för el- eller gasdrivna fordon, lagerbyggnader för flis och värmekulvertar. Det kan också handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana är investeringar i vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. (Investeringar kopplade till odling av energiskog hanteras inom fokusområde 4.1 5c och investeringar som gynnar produktionen och/eller användningen av biogas producerad av stallgödsel inom fokusområde 5d). Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning och salixskördare. Observera att enbart företag med jordbruk, trädgårdsodling, eller rennärning kan stöd för produktion av förnybar energi för eget bruk.

+ 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi

Poängen ges till investeringar som ger en faktisk direkt minskning av användningen av fossila bränslen. Investeringen ska ge en slutprodukt i form av en energibärare (exempelvis värme, el, drivmedel eller pellets) som kan användas av företaget eller säljas till annan användare.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av produkter.

+1 poäng: Investeringen är ny för företaget

En poäng ges om investeringen är helt ny för företaget

+2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området

Två poäng ges till investeringar som är nya inom aktuell bransch eller i exempelvis länet.

+2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning

Två poäng ges om investeringen förväntas göra att fler gör motsvarande investeringar.

+3 poäng: Bi- eller restprodukter används

Tre poäng ges om bi- eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi- och restprodukter för energiändamål.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

TVå poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

+ 3 poäng: Investeringen leder till förädling och produktion av förnybar energi eller omställning från fossil till förnybar energi

Investeringen leder till att tillgången på förnybar energi ökar genom att förnybar energi produceras eller till att tillgången på teknik för produktion och insamling av förnybar energi ökar

Poängen ges till investeringar som bidrar till att öka tillgången på förnybar energi. Det kan handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana investeringar är vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning eller salixskördare.

+ 2 poäng: Investeringen är en tydlig del av ett kretslopp

Investeringen ingår i en kretsloppslösning

Poängen ges om bi- eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi- och restprodukter för energiändamål. Det kan även innebära att bi-/restprodukter från

produktionen har avsättning/ingår i ett kretslopp eller att sådana produkter används i produktionen. Poäng ges även till investeringar som bidrar till att skapa en system/kretsloppslösning, exempelvis alg- eller fiskodling.

+ 1 poäng: *Investeringen gynnar produktion av förnybara fordonsbiobränslen*
Investeringen bidrar till produktion av fordonsgas
Poäng ges till investeringar som bidrar till produktion av fordonsagas.

8.2.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.2.6. *Stödnivå*

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 1 miljon kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹². I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.3. *Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)*

8.3.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att minska utsläppen av växthusgaser genom att investera i anläggningar för produktion av biogas, vilket exempelvis kan inkludera biogaspannor, uppgraderingar, lager för rötresten och rörledningar (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).

8.3.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

Det är viktigt att minska utsläppen av växthusgaser i länet. Här kan biogasanläggningar bidra, särskilt till minskad metanavgång. Minskad lustgasavgång är också en indirekt

¹² Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

effekt av ett bättre kväveutnyttjande eftersom rötresterna har högre andel växttillgängligt kväve. I länet finns en marknad för utökad produktion av fordonsgas. Det finns också planer på att större del av kollektivtrafiken ska drivas av biogas. Länet har många stora djurproducenter och därmed en god tillgång på gödsel, särskilt i de centrala delarna. Biogasanläggningar som är ekonomiskt bärkraftiga är prioriterade.

8.3.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd hanteras ärendena löpande eftersom länsstyrelsen räknar med ett relativt lågt söktryck. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 200 poäng av de nationella urvalskriterierna.

8.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 5d)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas +2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning eller sköts med metoder som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen +2 poäng: Det finns avsättning för den rötrest som produceras. +2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-	+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen	20

kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild	
	+3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	
4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt.	30
Summa nationell viktning		100

Regionala urvalskriterier

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas finns inte några regionala urvalskriterier.

8.3.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas

Poängen ges till biogasanläggningar som rötar gödsel men också andra investeringar som gynnar produktionen av biogas, exempelvis rötrestlager. Om en jordbrukare ansöker om investeringsstöd för rötrestlager för eget bruk hanteras ansökan i 4.1 5d, men om rötrestlagret ingår som en del av en större ansökan hanteras det inom detta fokusområde. Poängen ges också till investeringar som ökar användningen av biogas. Det kan exempelvis vara rörledningar, uppgraderingar till fordonsgas och tankstationer för biogas.

+2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen

Poängen ges till investeringar där särskilda åtgärder vidtagits för att minska risken för läckage av metan. Det kan exempelvis handla om gastät rötrestlagring eller en efterrötkammare. En åtgärd kan också handla om rutiner och kontrollprogram för regelbunden läcksökning och service av anläggningens olika delar enligt gödselgasstödet krav. Extrapoängen ges enbart till utrustning som inte krävs för miljötillstånd.

+2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning som syftar till att rötresten ska bearbetas för återföring till åker

Poängen ges till investeringar där det är uppenbart att rötresten kommer till användning i antingen det egna företaget eller i andra företag. Det kan vara gårdsanläggningar där man även bedriver växtodling eller anläggningar som tar emot gödsel från djurgårdar som sedan tar tillbaka rötrest för användning i växtodling. Det kan handla om förädling av rötresten för transport till mindre djurtäta regioner.

+2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas

Poängen ges till biogasanläggningar som också uppgraderar biogasen till fordonsgas. Poängen ges också till investeringar som syftar till att uppgradera biogasen i befintliga biogasanläggningar.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

TVå poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Investeringar som visar på nya bra sätt att ta tillvara biogasen får poängen. Ansökan bedöms utifrån aktuell kunskap inom området, utifrån hur investeringen förväntas bidra med positiva effekter och utifrån innovationens behov av att spridas.

4 poäng: Investeringen är bland de första inom branschen.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Pilotprojekt eller testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt, process, teknik eller metod.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

Tre poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, själv, via anställd eller inköpt kompetens.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

Tre poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges fem poäng. Det stöd som avses är investeringsstödet för insatsområdet. Eventuellt gödselgasstöd tas inte med i beräkningen.

8.3.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.3.6. Stödnivå

Stöd ges till 40 procent av stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 40 miljoner kronor.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.4. Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

8.4.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skogsbruk för att skapa nya jobb är till för att främja diversifiering och främja skapandet och utveckling av små företag för att få fler arbetstillfällen på landsbygden (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a).

8.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Områden som lyfts i länets SWOT-analys är bland annat möjligheten att ta tillvara länets rika viltstammar, behovet av fler företag inom tillverkningsindustrin och att det finns större behov av utvecklingsinsatser med ökande avstånd från Stockholmsmarknaden. Därför prioriteras investeringar i företag inom dessa områden. Även företag med koppling till mat är prioriterade. Här har länet kommit en bra bit på väg, bland annat genom Sörmlands Matkluster Ekonomisk Förening som stärker matföretag. En ytterligare utveckling inom matbranschen kan dessutom stärka såväl besöksnäring som primärproducenter. Även insatser som leder till fler övernattningsmöjligheter i länet är prioriterat, då det ger förutsättningar för en ökad

besöksnäring, som i sin tur kan stärka och skapa utrymme för andra lokala företag. Även andra investeringar som gynnar andra företag än det sökande eller har koppling till service på landsbygden är prioriterade.

8.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna åtgärd.

För att en ansökan ska gå vidare till en beslutsomgång kommer en lägsta nivå på totalt 200 poäng för de regionala och nationella urvalskriterierna att tillämpas.

45 procent av det totala budgetbeloppet kommer att reserveras för 2015-2016, med målsättning att dela ut 22,5 procent per år. Därefter kommer eventuella kvarstående medel att fördelas på de resterande fyra åren (55 procent av budget + eventuellt kvarvarande medel). Budget för beslutsomgångarna kommer att delas upp jämnt utifrån den reserverade årsbudgeten. Ansökningar som inte beviljas stöd går vidare till nästa beslutsomgång.

8.4.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag	10
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området +2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning	10
4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare	15

	+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	
5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen i någon grad +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investering är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är större än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent	10
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+1 poäng: Investeringen gynnar viss företagsamhet +2 poäng: Investeringen använder lokala naturresurser <i>eller</i> Investeringen görs i prioriterat område <i>eller</i> Investeringen utvecklar bygden som besöksmål +3 poäng: Investeringen bidrar till att marknaden i området utvecklas <i>eller</i> Investeringen har koppling till service på landsbygden	25
Summa viktning		100

8.4.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen. För urvalskriteriet räknas enbart arbetstillfällen på landsbygden.

- 1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid
- 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget
- 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget
- +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

En poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar per år.

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller halvtid. Med halvtid avses minst 50 % av ett årsarbetstillfälle d.v.s. minst 860 timmar. Berörda personer har inte varit anställda i företaget nyligen.

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

- +2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål
- +2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen
- +1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng ges till verksamheter som bidrar till de nationella miljö kvalitetsmålen. Det kan till exempel gälla satsningar inom turismsektorn som bidrar till öppna betesmarker, gynnar kulturmiljön eller den biologiska mångfalden. Ett annat exempel är företag som driver restauranger eller säljer mathantverk där råvaran är ekologisk, lokalt producerad eller säsongsanpassad. Lokalt producerat räknas som inom eget eller angränsande landskap. Företag som bedriver verksamheter inom energiproduktion och energieffektivisering är andra exempel på företag som är kvalificerade till poängen.

+2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng ges till den som söker stöd om det ingår delar i investeringen som är bra för miljön. Det kan till exempel vara en investering där ett miljöcertifieringssystem ingår.

+1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag

En poäng ges till de företag som med investeringen använder sig av energikällor eller teknik som gör företaget energieffektivt. Det kan till exempel vara investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet.

3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- +3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området
- +2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning

+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas eller att nya tjänster erbjuds i området

Tre poäng ges till investeringar som medför nya verksamheter i området.

+2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning

Två ges till investeringar som har ett koncept som visar potential att utveckla branschen eller området i en positiv riktning.

4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

- +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen
- +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare
- +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild
- +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

- +1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen
- +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen
- +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än
- +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än
- +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

+1 poäng: Investeringen gynnar viss företagsamhet:

(om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas ett poäng)

- Investeringen gynnar tillverkningssektorn
- Investeringen har koppling till mat men ej förädling, till exempel café eller restaurang
- Det finns inget företag inom samma bransch inom en mils radie om marknaden är närområdet

+2 poäng (om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas två poäng):

- Investeringen använder lokala naturresurser. Investeringen bidrar till att tillgängliggöra viltet som resurs för allmänheten.
- Investeringen görs i prioriterat område. Investeringen ligger i ett område långt från Stockholmsmarknaden. Med långt från Stockholmsmarknaden avses området väster om väg 53.
- Investeringen utvecklar bygden som besöksmål. Investeringen leder till fler övernattningsmöjligheter för besökande i länet eller underlättar rumsförmedling

+3 poäng: *Det finns ett mycket stort regionalt behov av investeringen*
(om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas tre poäng)

- Investeringen bidrar till att marknaden i området utvecklas - Investeringen gynnar fler företag än det sökande
- Investeringen har koppling till service på landsbygden

8.4.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.4.6. *Stödnivå*

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 500 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹³. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

9. **(Åtgärd 7) Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd**

Den här rubriken gäller investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, men där den gemensamma nyttan är stor.

För de här investeringarna finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera investeringen. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för stöd till bredband eller för den del av stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden som rör investeringar i kommersiell service.

¹³ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

9.1. *Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)*

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i småskalig infrastruktur. Sametinget har egen handlingsplan.

9.1.1. *Övergripande prioriteringar*

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.2) Syftet är att förbättra den småskaliga infrastrukturen på landsbygden för att därigenom ge en ökad livskvalitet och en tryggare utomhusmiljö för de boende på landsbygden. Stöd till sådana investeringar kan med fördel ges när de ligger i anslutning till andra investeringar som fått stöd inom landsbygdsprogrammet (fokusområde 6b).

9.1.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

Projekt som sker i samverkan prioriteras, dels gör det insatsen i sig mer prioriterad då den är betydelsefull för flera personer, och dels kan samverkan i sig bidra till ytterligare positiva effekter. Samverkan kan ge en mobilisering och skapa nätverk som kan bidra till ytterligare landsbygdsutveckling.

Insatser som underlättar allmänhetens tillgång till natur- och kulturvärden höjer attraktiviteten på orten. Det kan ge en positiv skjuts till landsbygdsutvecklingen, dels genom att locka besökare och höja livskvaliteten för de fastboende.

För att nå synergieffekter kommer insatser som förstärker andra insatser inom lokal utveckling att prioriteras.

Länsstyrelsen prioriterar områden som ligger långt från större tätorter, då dessa i större utsträckning är i behov av utveckling. Områden med enskilt huvudmannaskap är också prioriterade framför områden med kommunalt huvudmannaskap, då incitamenten för kommunen att göra åtgärder är mindre här. För att uppnå en god kostnadseffektivitet kommer insatser som gynnar minst 100/200 fastboende att prioriteras.

9.1.3. *Beslutsomgångar och urval av ansökningar*

Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar. Länsstyrelsen har för detta insatsområde istället en öppen budget, alla ansökningar som överstiger miniminivån 300 poäng kommer att få bifall.

9.1.4. *Urvalskriterier*

(Delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser +2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	30
3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	1-2 poäng: Investeringen görs i ett prioriterat område 1-2 poäng: Investeringen gynnar fastboende +2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål +3 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning eller Investeringen bidrar till att tillgängliggöra landskapet eller Investeringen ingår i en samverkanslösning	45
Summa viktning		100

9.1.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

- + 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål
- + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning
- + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen
- + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på

http://www.sverigesmiljomal.se/?_ga=2.5980403.1325123535.1530012118-1151039841.1516721886

God bebyggd miljö

– en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,
– kollektivtrafiksystém är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,
– det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur
+ 1 poäng: *Investeringen har en energieffektiv lösning*
Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*
Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning.

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*
Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.

- + 1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser
- + 2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen
- + 1 poäng: Den som söker har en tydlig och relevant målbild
- + 1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+ 1 poäng: *Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser*

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom organisationen som gäller för den investering som organisationen ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+ 2 poäng: *Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen*
Två poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på verksamheten, därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+ 1 poäng: *Den som söker har en tydlig och relevant målbild*

En poäng ges om organisationen har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli

genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Organisationens kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

Investeringen görs i ett prioriterat område:

1 poäng: Investeringen görs utanför en radie på en mil från tätorter på över 10 000 invånare eller Investeringen görs i ett område med enskilt huvudmannaskap

2 poäng: Investeringen görs utanför en radie på två mil från tätorter på över 10 000 invånare

Investeringen gynnar fastboende:

1 poäng: Investeringen gynnar minst 100 fastboende, byn/tätorten där investeringen görs har minst 100 fastboende.

2 poäng: Investeringen gynnar minst 200 fastboende. Byn/tätorten där investeringen görs har minst 200 fastboende.

+2 poäng:

- Investeringen bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmål.

+3 poäng:

(om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas tre poäng)

- Investeringen är en del i en helhetslösning. Investeringen förstärker till exempel andra insatser inom lokal utveckling, till exempel inom service.
- Investeringen bidrar till att tillgängliggöra landskapet: Investeringen underlättar tillgång till natur- och kulturvärden för fastboende och/eller turister
- Investeringen görs av en sammanslutning eller förening. Investeringen görs av en sammanslutning på minst tre hushåll eller en förening med minst tre hushåll som medlemmar.

9.1.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.1.6. Stödnivå

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Minst 50 procent av stödet ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁴ i de fall det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

9.2. Stöd till bredband (**delåtgärd 7.3 fokusområde 6c**)

9.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till bredband ges för att öka tillgången till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät) på landsbygden. Syftet med stödet är att öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i landsbygdsområden (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).

9.2.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länsstyrelsens bedömning är att marknadens intresse för fast bredbandsutbyggnad har minskat under det senaste året. Detta ska ses mot bakgrund av tidigare års stora investeringar i fiberutbyggnad. Förklaringen står att finna i att det till övervägande del är den mer perifera landsbygden som återstår att bygga ut, vilket gör att projekten blir dyra och svåra för marknadsaktörerna att få kommersiellt gångbara. Denna utveckling sker trots pågående teknikutveckling, som ställer allt större krav på en god IT-infrastruktur. Exempelvis behövs snabbt och stabilt bredband för många välfärdstjänster inom hemtjänst och sjukvård. Utveckling av nättjänster ökar och kommer sannolikt att ta fart ännu mer. En annan faktor som förmodas leda till ett ökat behov av fiber är Telias teknikskifte. Nedmontering av kopparnätet gör att ADSL-tekniken kommer att fasas ut.

SWOT-analysen pekar ut byalag som viktiga aktörer i bredbandsutbyggnaden. Detta för att de är bra på att fånga upp och hitta möjligheter för ytterligare anslutning till de utbyggnader som sker, samtidigt säkrar byalagen en lokal förankring som i sin tur leder till ytterligare engagemang. De senaste åren har dock nästan alla byalagsprojekt tagits över av marknadsaktörer som sedan genomfört projekten. Det är både krävande och komplicerat för ett byalag att genomföra ett bredbandsprojekt. Kommunernas engagemang för utbyggnad av bredband har visat sig viktig för att möjliggöra byalagsprojekt. Kommunerna skapar en basinfrastruktur på landsbygden i form av ortsammanbindande nät och transportnät. Länsstyrelsen arbetar för att främja kommunernas arbete med utbyggnad av höghastighetsnät samt att stimulera till dialog mellan kommuner, byalag och marknadsaktörer.

I Södermanland är samtliga kommuner intresserade av fiberutbyggnad. Alla har en bredbandssamordnare eller motsvarande. Vissa kommuner låter sitt stadsnät hantera bredbandsfrågan. Detta kan vara ett problem då stadsnäten har en affärsmässig roll och inte alltid ser till de samhällsintressen som behöver tillgodoses. I två sörmlandskommuner: Vingåker och Katrineholm har marknadsaktörer i samverkan med kommunerna erbjudit alla invånare, även de landsbygdsboende, fiberanslutning till ett fast pris.

¹⁴ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Länsstyrelsen arbetar tillsammans med Region Sörmland, alla kommuner, och intresseorganisationer för att stimulera och stödja en utbyggnad i samtliga Södermanlands kommuner. Det finns bland annat en gemensam samverkansgrupp som träffas regelbundet för erfarenhetsutbyte och diskussioner om olika frågor kopplade till bredbandsutbyggnad. Länsstyrelsen och Regionförbundet har tagit fram en bredbandsstrategi för länet. Strategin syftar till att alla som bor och verkar i Södermanland ska ha tillgång till en snabb internetuppkoppling. Alla kommuner utom en har antagit länsstrategin.

Tillgång till 100 MB Södermanlands län (glesbebyggt) år 2018

Län/kommun	% med tillgång till 100 Mb	Antal hushåll. glesbygd
Södermanlands län	36,55%	16 732
Eskilstuna	24,62	3 676
Flen	13,66	1 728
Gnesta	27,79	1 263
Katrineholm	70,69	2 255
Nyköping	36,45	3 446
Oxelösund	43,53	85
Strängnäs	36,64	2 511
Trosa	38,87	656
Vingåker	50,54	1 112

Källa: PTS Bredbandskarta

9.2.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen tillämpar två beslutsomgångar per år med öppen budget. För att vara stödberättigad måste den sökande uppnå minst 320 poäng. Länsstyrelsen vill på så sätt säkerställa en bra kvalitet på projekten. Poängnivån är också ett urvalsinstrument då både antal anslutningar och anslutningsgrad är kriterier för poäng.

9.2.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.3, fokusområde 6c)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Urvalskriterierna syftar till att prioritera kostnadseffektiva projekt med god genomförandekapacitet. Det finns bara nationella urvalskriterier för bredband.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet	1 poäng: 50 – 74 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 75 – 84 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: 85 procent eller fler anslutna inom avgränsat område för projektet.	45
Projektet har ett högt antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet	2 poäng: 20 - 49 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 50 - 99 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 4 poäng: 100 – 199 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: Minst 200 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet.	40
Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen	+1 poäng: Likviditeten för projektets genomförande är tryggad. +1 poäng: Det finns en projektledare utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en ekonomiansvarig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en upphandlingskunnig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en person med relevant teknisk utbildning eller erfarenhet i projektet.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till bredband finns inte några regionala urvalskriterier.

9.2.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att öka kostnadseffektiviteten i projekten. I det här sammanhanget betyder det att bredbandsnätet blir billigare per anslutning om det är många som väljer att koppla upp sig. Genom att beräkna anslutningsgraden på hushåll (= permanentbostäder) styr också urvalskriteriet på ett tydligt sätt mot indikatorn för delåtgärden som är antal personer som får tillgång till bredband.

Så här beräknas anslutningsgraden:

Beräknat antal anslutna hushåll/totalt antal hushåll inom avgränsat område för projektet
* 100 = anslutningsgrad i %

Hushåll = permanentboende = hushåll med folkbokförda

2. Projektet har ett högre antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att få projekt som omfattar ett lite större område. Det är bra ur kostnadseffektivitetssynpunkt om projekten inte blir alltför små och syftar också till att områden avgränsas på ett klokt sätt så att inte ”vita fläckar” uppstår mellan områdena. Som möjlig anslutning räknas hushåll det vill säga permanentbostäder med folkbokförda. I ett flerbostadshus räknas varje lägenhet som en anslutning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Prioriteringen syftar till att få projekt som kommit långt i sin planering. Projektet har samlat personer med den kompetens som behövs för att kunna genomföra projektet. En säkrad finansiering av projektet minskar risken för problem med likviditeten som kan leda till stopp i arbetet.

Den kompetens som krävs kan komma från utbildning eller att personen har jobbat med liknande arbetsuppgifter. Personerna ska vara namngivna i ansökan.

Likviditeten är tryggad om det finns ett:

- Lånelöfte om det är en förening eller organisation (som inte är företag eller myndighet) som genomför projektet.
- Lånelöfte om det är ett företag som genomför projektet. Om företaget har likviditet att genomföra projektet utan externa lån kan lånelöftet ersättas av ett intyg från företaget.
- Om det är en kommun eller annan myndighet som genomför projektet behövs inget intyg eller lånelöfte. En kommun eller myndighet får alltid ett poäng.

Den som genomför projektet är den som är projektägare och alltså står som sökande.

Kompetensen ska styrkas med:

Oavsett vem som står som genomför projektet, står som sökande, ska de personerna vara namngivna i ansökan. Kompetensen beskrivs i kort förklaring för varje person. Kompetensen kan bestå av utbildning, arbetslivserfarenhet eller erfarenhet från föreningsarbete. Kompetensen behöver inte styrkas av underlag som t ex arbetsgivarintyg eller utbildningsintyg.

9.2.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.2.6. Stödnivå

Stödnivån i länet är anpassad till de regionala förutsättningarna utifrån gemensamma riktlinjer som tagits fram av Jordbruksverket. Samma stödnivå används för alla projekt som beviljas stöd inom länet. Följande faktorer har vägts samman:

- bredbandsnätets storlek, som utgår från antal personer per kvadratkilometer i länets olika kommuner.

- markförhållanden, som speglas av andelen åkermark, betesmark, skog inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker samt andelen sjöar och vattendrag i länet.
- historiska kostnader för bredbandsinvesteringar under åren 2010-2013 hämtade från bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 2007-2013. Riktlinjen syftar till att den privata insatsen i genomsnitt ska vara likvärdig kostnaden för en uppkoppling i tätort.
- tillgång till marknadsaktörer i länet och vilka affärsmodeller de erbjuder. Brist på aktiva marknadsaktörer kan motivera en högre stödnivå.

I Södermanlands län får de som investerar i bredband 60 procent av de stödberättigande utgifterna. Länsstyrelsen väljer en stödandel på 60 procent, vilket är något mer än utfallet i Bilaga 35. Det är en återgång till den stödnivå som Länsstyrelsen hade i början av innevarande Landsbygdsprogram. Motiveringen är att Länsstyrelsen fått tydliga signaler från marknadsaktörerna och själv gjort bedömningen att det i huvudsak återstår svårtillgängliga och därmed dyra områden att bygga ut. Södermanland är också ett län med mycket fornlämningar och gamla kulturlandskap, vilket ofta kräver arkeologiska undersökningar i samband med grävning. Detta innebär en fördyring av bredbandsprojekten. Det senaste året har också påvisat en vikande investeringsvilja från marknadsaktörerna. Länsstyrelsens samlade bedömning leder därför fram till att en stödnivå på 60% är mest lämplig.

Markförhållanden och gleshet

Se bilaga 35

Marknadsaktörernas aktivitet

Länsstyrelsen ser en minskad aktivitet av marknadsaktörerna. Den tätortsnära landsbygden är i huvudsak utbyggd. Däremot återstår många småorter och glesare landsbygd. Här är investeringsviljan från marknadsaktörerna låg. Det är främst de två ledande marknadsaktörerna, Telia och IP-Only som bygger fiber i Södermanland. Utöver detta finns i några kommuner lokala stadsnät som aktivt jobbar med fiberutbyggnad på landsbygden.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 10 miljoner euro per projekt.

9.3. Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i service och fritid. Det gäller då idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler. Sametinget har egen handlingsplan.

9.3.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i service och fritid ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.4). Syftet med stödet är att skapa och behålla service på landsbygden. Det kan vara kommersiell och viss offentlig service, servicepunkter där flera olika typer av service finns samlat, men också investeringar för att skapa bra möjligheter för idrott och fritid samt samlingslokaler, vilket gynnar både boende och besökare(fokusområde 6b).

9.3.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

De särskilda behov inom service i länet som är identifierade i det regionala serviceprogramet finns inom områdena; kommersiell och offentlig service, IT-infrastruktur, bygga och bo samt jobb och entreprenörskap. Inom kommersiell och offentlig service finns behov av att bibehålla och utveckla den service som finns idag. Behovet av ökad kommersiell och offentlig service lyfts också i länets SWOT-analys, samt bristen på samordning av resurser och service. Länet har dock ett par mycket goda exempel på projekt som kan vara föregångare när det gäller utveckling av service, bland annat inom utveckling av så kallade servicepunkter. En servicepunkt är ett nav/ en mötesplats för service där exempelvis en butik kompletterats med andra servicefunktioner. Investeringar som bidrar till kommersiell service eller utvecklingen av en servicepunkt är prioriterade för åtgärden.

När det gäller idrotts- och fritidsanläggningar så är investeringar som bidrar till ökade möjligheter till fritidssysselsättning för unga utöver idrott högst prioriterat. Det finns ett större behov här än när det gäller idrottsanläggningar på landsbygden. Ungdomar är prioriterade generellt, men även anläggningar som kan användas för flera olika grupper och typer av aktiviteter prioriteras. För att uppnå en god kostnadseffektivitet prioriteras också investeringar i redan befintliga anläggningar som utökar deras användningsområde. Att investeringarna är långsiktigt hållbara och har en förankring på orten är viktigt, därför prioriteras investeringar där det finns en plan för den långsiktiga förvaltningen, där kommunen är involverad och där investeringen är en del av en samverkanslösning.

9.3.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Beslutsomgångar medför en stor risk att den sökande får vänta länge på beslut. Därför tillämpar vi inte beslutsomgångar Länsstyrelsen har för detta insatsområde istället en öppen budget, alla ansökningar som överstiger miniminivån 250 poäng kommer att få bifall.

9.3.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.4, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning Första utkast
Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone 1 nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom området +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har dokumenterad god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	<i>Investeringar i kommersiell och viss offentlig service:</i> +1 poäng: Investeringen gynnar utveckling av samåkning/samtransporter/distributionsnät <i>eller</i> Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft <i>eller</i> Investeringen främjar grundläggande betaltjänster +2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen <i>eller</i> Investeringen har kommunalt stöd 2-3 poäng: Investeringen bidrar till att stärka positiv utveckling av lokalsamhället +3 poäng: Investeringen bidrar till en lokal servicepunkt <i>Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler</i> 3-5 poäng : Barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundet checklista +3 poäng: Investeringen innebär diversifiering av verksamheten. <i>Eller</i> Investeringen ingår i en samverkanslösning. <i>Eller</i> Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen. <i>Eller</i> Investeringen har kommunalt stöd.	40

	1-3 poäng: Insatsen ökar aktivitetsutbudet på landsbygden +1 poäng: Investeringen verkar sammanhållande.	
Investeringen har tydliga och mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna. 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa nationell viktning		100

9.3.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

- + 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål
- + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning
- + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen
- + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på

http://www.sverigesmiljomal.se/?_ga=2.254903880.1325123535.1530012118-1151039841.1516721886

God bebyggd miljö

– en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,

– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

- 1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer
- 3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första i området
- +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas
- +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

När det gäller innovation kan man se till vad för service som ska förmedlas. Det kan handla om ny kunskap om produkter eller metoder för service. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i servicen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

Poängen ges till de investeringar som förbättrar servicen i området och samtidigt har en innovativ inriktning som behöver spridas. Det kan vara servicelösningar som har innovativa funktioner, till exempel provtagningsverksamheter eller servicelösningar för posthantering eller bredare aktivitetsutbud.

3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första i området

En produkt, vara eller tjänst kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området. Tre poäng ges t.ex. till nya lösningar för hur man kombinerar olika typer av service eller bredare aktivitetsutbud.

+1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas

Poängen ges till de ansökningar som visar att det på platsen kommer tillhandahållas service. Det kan till exempel vara dagligvarubutiker och drivmedelsstationer.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

- 2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen

- 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.
- +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Stöd ges till de investeringar i service utifrån behov och prioriteringar som finns i det regionala serviceprogrammet. Därmed blir motsvarande regionalt poängbeskrivningar avgörande för utslaget även i de nationella kriterierna.

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service:

+1 poäng:

(om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas ett poäng)

- Investeringen gynnar utveckling av samåkning/samtransporter/distributionsnät. Det kan till exempel vara investeringar i lokaler som kan användas som noder för distribution.
- Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft: Investeringen gynnar fler än 200 fastboende. Det finns minst 200 fastboende inom en radie av 5 km, och det finns ingen servicefunktion av samma slag på närmare avstånd.
- Investeringen främjar grundläggande betaltjänster: Investeringen bidrar till att tillgängliggöra grundläggande betaltjänster. Definition av grundläggande betaltjänster är kontanthantering, inlämning av dagskassor och tjänst för att betala räkningar.

+2 poäng:

(om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas två poäng)

- Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen: Det finns en plan för det fortsatta arbetet kopplat till investeringen. En plan för investeringen kan vara en affärsplan som visar hur investeringen är långsiktigt ekonomiskt hållbar, och/eller en

verksamhetsplan för hur investeringen ska förvaltas långsiktigt, till exempel vem som ska stå för skötseln av investeringen.

- Investeringen har kommunalt stöd: Investeringen är förankrad hos kommunen. Det finns dokumentation på att kommunen är informerad om ansökan
- Investeringen bidrar till att stärka positiv utveckling av lokalsamhället: Det finns en lokal förankring för investeringen. Lokal förankring kan vara att ha tagit upp frågan med byråd/bygdeförening eller motsvarande för bygdens utveckling.

+3 poäng:

(om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas tre poäng)

- Investeringen bidrar till att stärka positiv utveckling av lokalsamhället: Investeringen bidrar till bibehållen eller utvecklad kommersiell service. Företag eller andra aktörer inom dagligvaruhandel eller drivmedel stärks eller utvecklar sin verksamhet genom investeringen. Det kan till exempel vara lanthandlare som stärker sin verksamhet genom utökad service.
- Investeringen bidrar till utveckling av en lokal servicepunkt eller fler servicefunktioner på en befintlig servicepunkt. Med servicepunkt avses Länsstyrelsens definition av servicepunkt. För att få poäng ska servicepunkten uppfylla kriterierna för servicepunkt eller är identifierad/godkänd av kommunen som en blivande servicepunkt.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler:

3-5 poäng: Barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundets checklista

- 5 poäng: Investeringen bidrar till ökade möjligheter till annan fritidssysselsättning för ungdomar än idrott.
- 3 poäng: Investeringen gynnar barn och ungdomar

+3 poäng:

- Insatsen ökar aktivitetsutbudet på landsbygden: Investeringen gynnar flera olika grupper eller flera olika typer av fritidsaktiviteter *eller*
- Investeringen innebär diversifiering av verksamheten: Investeringen bidrar till nya användningsområden inom idrott/fritid för en redan befintlig anläggning. *eller*
- Investeringen ingår i en samverkanslösning. *eller*
- Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen : Det finns en plan för den långsiktiga förvaltningen av investeringen. *eller*
- Investeringar där kommunen är involverad. *eller*

+1 poäng:

- Insatsen ökar aktivitetsutbudet på landsbygden: Investeringar som möjliggör deltagande av både tjejer och killar i idrott eller fritidsaktiviteter. Det kan till exempel vara ombyggnad av omklädningsrum så att det finns avskilda utrymmen för tjejer och killar *eller*
- Insatsen ökar aktivitetsutbudet på landsbygden: Investeringen bidrar till att tillgängliggöra idrott eller fritidsaktiviteter för funktionshindrade *eller*

- Investeringen verkar sammanhållande: Investeringen bidrar till integration. Ett exempel kan vara att tillgängliggöra idrott eller fritidsaktiviteter för nya grupper.

5. Projektet har tydliga mål.

- 3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna
- 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

9.3.5. Investeringar som inte prioriteras regionalt

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.3.6. Stödnivå

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service

För stöd till investeringar i dagligvarubutiker, drivmedelsanläggningar, distributions- och logistiklösningar och för att utveckla servicepunkter i andra lokaler gäller följande:

1. Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om det inte finns särskilda skäl enligt punkt 2. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 50 000 kronor.
2. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter om någon av punkterna nedan är uppfyllda, vilket ses som särskilda skäl. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 30 000 kronor.

1. investeringar i förbättrad tillgänglighet
2. investering vid uppstart av nedlagd butik
3. investeringar för bättre miljö och klimat som exempelvis energieffektivisering
4. investeringar för att komplettera ett försäljningsställe med andra grundläggande servicefunktioner som exempelvis olika typer av ombudsverksamheter så som post- och pakethantering eller apotek
5. försäljningsstället ryms inom prioriterat område i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

En ersättningsinvestering för kyl- och frysutrustning kan ges 90 procent i stöd om den kan motiveras utifrån någon av punkterna 1-4 ovan.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁵ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigade utgifter för övriga fall. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigade utgifter för dessa övriga investeringar.

Minst 50 procent av stödet ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

I Södermanlands län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁴ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

9.4. Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation. Sametinget har egen handlingsplan.

9.4.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar ges där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.5). Syftet med stödet är att utifrån landsbygdens resurser skapa möjligheter för rekreation för allmänheten och förbättra möjligheterna till turism (fokusområde 6b).

9.4.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I länets SWOT-analys lyfts bland annat som styrka det varierade och attraktiva landskapet. Även rid- och kanotleder, jakt- och fiskemöjligheter, många havs- och sjönära områden, det

¹⁵ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

storstadsnära läget och den goda infrastrukturen är styrkor som gör länet attraktivt som turistmål.

För att nå en god kostnadseffektivitet och ett bra utnyttjande av medlen i åtgärden så prioriterar Länsstyrelsen insatser på redan befintliga leder.

Ett område som också lyfts i SWOT-analysen är möjligheten att ta vara på de rika viltstammarna. Länsstyrelsen ser en potential att utveckla detta inom besöksnäringen och prioriterar insatser med koppling till viltupplevelser. Även insatser för att tillgängliggöra kust- och vattenområden är prioriterade.

Insatser som är förutsättningsskapande för natur-/aktivitetsturism är prioriterade, där det finns en potential för utveckling i länet. När det gäller reservat så prioriteras de som är utpekade som särskilt värdefulla för friluftsliv. Även om det finns medel till dessa insatser från andra håll så kan mycket mera göras än vad som är möjligt utifrån dessa. Även insatser i områden med riksintresse för friluftsliv är prioriterade.

För en långsiktighet och koppling till lokal utveckling så är också kommunalt stöd, utveckling av orten, att flera aktörer är involverade eller gynnas, samt om insatsen är utpekad i andra regionala styrdokument inslag som gör en insats prioriterad.

9.4.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna åtgärd. Länsstyrelsen har för detta insatsområde en öppen budget, alla ansökningar som överstiger miniminivån 300 poäng kommer att få bifall. Beslutsomgångar kommer att hållas tills budgeten för åtgärden är slut.

9.4.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.5, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning Första utkast
Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone 1 nationellt miljömål + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
Investeringen bidrar till införandet av nya produkter,	2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer	15

tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	
Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har dokumenterad god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen. 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	1-3 poäng: Investeringen görs i prioriterat område 1-5 poäng: Investeringen har koppling till andra mål och planer +1 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft	40
Investeringen har tydliga och mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna <i>Eller</i> Investeringen ingår i en större satsning eller helhet. 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa nationell viktning		100

9.4.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

- +1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål
- + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen
- + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012.

Preciseringarna finns i sin helhet på

http://www.sverigesmiljomal.se/?_ga=2.254903880.1325123535.1530012118-1151039841.1516721886

Levande sjöar och vattendrag

– strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

– havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Myllrande våtmarker

– våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

– skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

– odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storslagen fjällmiljö

– fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,

– kollektivtrafiksystém är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,

– det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,

– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur,

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning.

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

- 2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer
- 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen
- +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

När det gäller innovation kan man se om investeringen avser nya aktiviteter i området eller ny information om området eller platsen. Det kan handla om ny kunskap om området eller

platsen. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i de nya insatserna är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

- 2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen.
- 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.
- +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen.

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Investeringen görs i prioriterat område:

- +1 poäng: Insatser i naturreservat som är prioriterade för friluftsliv av Länsstyrelsen
- +2 poäng: Insatsen bidrar till att tillgängliggöra kust-/vattenområden
- +3 poäng: Insatser i områden av riksintresse för friluftsliv

Investeringen har koppling till andra mål och planer:

+1 poäng (om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas ett poäng):

- Förutsättningsskapande insatser för natur-/aktivitetsturism
- Insatsen har koppling till viltupplevelser

+2 poäng: Kommunen är involverad eller har pekat ut insatsen

+3 poäng: Insatsen är utpekad i andra regionala styrdokument, till exempel Regionalt serviceprogram, Handlingsplan för jämställd tillväxt, Landskapsstrategin, Regionalt kulturmiljöprogram, Naturvårdsstrategi, Sörmlandsstrategin, Åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt, Klimat och energistrategin, Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö

+2 poäng: (om en av punkterna är uppfyllda så tilldelas två poäng)

- Investeringen gynnar utveckling av orten
- Investeringen gynnar lokala företag
- Flera aktörer är involverade och/eller gynnas i/av investeringen

Investeringen gynnar områdets attraktionskraft:

+1 poäng: Insatser kopplade till redan etablerade leder

5. Projektet har tydliga mål

- 3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna
- 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

9.4.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.4.6. *Stödnivå*

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Minst 50 procent av stödet ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁶ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala

¹⁶ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd för röjning och skyltning till stigar och leder genom skog och mark ges i form av enhetskostnad:

Ersättningsnivå

950 kronor per 100 meter i skog som behöver röjas

600 kronor per 100 meter i öppen mark som behöver röjas

100 kronor per 100 meter i mark som inte behöver röjas, som vägar, tydliga stigar eller andra ytor där det enda som krävs är skyltning.

9.5. Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen finns det fler myndigheter som handlägger stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö. Det är Sametinget och Jordbruksverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

9.5.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.6). Syftet med stödet är att bevara och utveckla de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivitet. Eftersom stödet bidrar både till lokal utveckling och att nå nationella miljökvalitetsmål bidrar åtgärden också till kollektiva nyttigheter (fokusområde 6b).

I delåtgärd 7.6 finns också 4 miljöinvesteringar. Du hittar dem i kapitel 7. Det beror på att det finns miljöinvesteringar även i delåtgärd 4.4 och vi har valt att samla alla miljöinvesteringar i samma kapitel.

9.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Södermanland finns höga natur- och kulturvärden, ofta kopplade till herrgårdsskapskapet. Här finns bland annat värdefulla bebyggelsemiljöer, grova ädellövträd och en landskapsbild och struktur som är viktig att bevara. Att stärka och bevara landskapets attraktivitet är viktigt för länets landsbygdsutveckling. Insatser som stärker både natur- och kulturvärden är särskilt prioriterade. Även insatser som bidrar till rekreativsmöjligheter, och insatser som är en del i en större helhetslösning är prioriterade.

Särskilt prioriterade är områden utpekade med höga natur-/kulturvärden i länets landskapsstrategi, miljöer knutna till herrgårdsskapskapet och insatser som gynnar hotade arter och livsmiljöer i odlingslandskapet. Insatser för kulturhistoriskt värdefulla byggnader som kan skapa förutsättningar för en ny verksamhet inom en by eller bygd är också prioriterade. Här kan synergieffekter med kulturhistoria och landsbygdsutveckling uppnås.

Hembygdsgårdar

Södermanland har flera exempel på hembygdsmiljöer som hittills har varit av stor betydelse för lokalsamhället. Att fortsätta utveckla dessa bidrar till den sociala funktionen och sammanhållningen och att tillgängliggöra bygden för besökare.

Samverkan

Samverkan på orten är mycket viktigt då alla insatser, stora som små, bidrar till ett gemensamt sammanhang. Samverkan kan också ge andra positiva effekter när det gäller landsbygdsutveckling genom att skapa nätverk och mobilisering i en bygd. Den samlade effekten av värdena i ett landskap samt att människor är aktiva i miljön är också ett uttryck för landskapskonventionen.

Byggnader på ursprunglig plats

Att kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns i sin ursprungliga miljö ger ett ytterligare värde till åtgärden. Det bidrar till en ökad förståelse och bibehållen kunskap om byggnadens betydelse i sitt historiska sammanhang.

Lokala byggnadstraditioner

Södermanland har en variationsrikedom när det gäller länets bebyggda miljöer. En av de aspekter som bidrar till det är de lokala traditionerna när det gäller byggnadshantverk och byggnadsstil. Det är viktigt att bevara kulturarvet som det praktiska hantverkskunnandet är.

Vårdplaner

De hembygdsgårdar som har vårdplaner har Länsstyrelsen tidigare stöttat. Det är positivt om åtgärderna i planerna genomförs, och ger en bättre kostnadseffektivitet för tidigare investerade medel. Det ger också en större möjlighet för framtida insatser i byggnaderna och omgivande miljö.

Typiska miljöer och länsspecifika uttryck

Skärgårdsmiljöerna i länet är eftersatta när det gäller att lyfta fram dem som typiska miljöer. Det finns unika välbevarade helhetsmiljöer i länets skärgård, där flera av öarna fortfarande brukas aktivt. Södermanland har också många bra exempel på industrihistoriska lämningar som kan uppmärksammas mer, till exempel kvarnlämningar och gamla vattenkraftverk.

9.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen har för detta insatsområde en öppen budget, alla ansökningar som överstiger miniminivån 300 poäng kommer att få bifall. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

9.5.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning Första utkast
1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone 1 nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området 4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept. +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	10
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden	2 poäng: Den som söker stöd har dokumenterad god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen. 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av projektet	1-5 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer +1 poäng: Investeringen utvecklar bygden som besöksmål +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning <i>Hembygdsgårdar:</i> 1-3 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla kulturhistoriskt värdefulla byggnader 2-5 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap	40
5. Investeringen/åtgärden har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker har en relevant målbeskrivning där tydliga mål finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	10
Summa		100

9.5.4.1. **Bedömningsgrunder**

Nationella och regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

- + 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål
- + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning
- + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen
- + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Ett poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljökvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljökvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljökvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012.

Preciseringarna finns i sin helhet på

http://www.sverigesmiljomal.se/?_ga=2.254903880.1325123535.1530012118-1151039841.1516721886

Levande sjöar och vattendrag

– sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och

– strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

– havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,

– havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Myllrande våtmarker

– våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,

– våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

– skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur,

– natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,

– skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

– odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slåtterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur som erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och

djurarter,

- biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade,
- kultur- och bebyggelsemiljöer i odlingslandskapet är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storslagen fjällmiljö

- fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

- det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
- det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

Ett rikt växt- och djurliv

- det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena,
- tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift 1 extra poäng.

+ 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Friluftsmalen/>

2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan i vid bemärkelse betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde.

- 2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området
- 4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept
- +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

Eftersom syftet med stödet är lokal utveckling, ska ansökningar som bidrar till att nya aktiviteter och upplevelser skapas prioriteras.

Två poäng ges om konceptet är nytt för området. Det kan vara t.ex. historiska byggnader som inte varit i bruk alls eller att man startar upp nya verksamheter som inte tidigare finns i bygden. Det kan också vara insatser inom natur- och kulturmiljöer som bidrar till att förutsättningarna för t.ex. turism eller rekreationsmiljöer förbättras påtagligt i området.

Fyra poäng ges om konceptet är unikt i ett bredare perspektiv. Till exempel nya koncept för att använda hembygdsgrändar eller natur- eller kulturmiljöer som används i sociala sammanhang.

2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området

Två poäng ges för investeringar och åtgärder som innebär en nyhet för området och som ger ny livskraft till landsbygden.

4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept

Fyra poäng ges för investeringar/åtgärder som kan betraktas som unika i ett större perspektiv.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketlösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden

- 2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen
- 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.
- +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap som är relevant för den sökta investeringen

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet som är relevant för den sökta investeringen.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre

riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

1-5 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer

1 poäng: Insatser som syftar till att stärka antingen natur- eller kulturvärden. Exempel på insatser som syftar till att stärka odlingslandskapet natur- och kulturvärden kan vara röjning och restaurering av alléer, trädmiljöer, parker, torplämningar, brukningsvägar, artrika småvatten och dammar, spridningskorridorer för hotade arter, överlopsbyggnader eller bymiljöer med höga natur- och kulturvärden.

2 poäng: Insatser där både natur- och kulturmiljövärden gynnas.

+ 3 poäng: Som områden med regionalt ansvar avses följande:

- Insatser som syftar till att stärka odlingslandskapet natur- och kulturvärden i områden särskilt utpekade för höga natur-/kulturvärden i Landskapsstrategin.
- Insatser som syftar till att stärka odlingslandskapet natur- och kulturvärden i miljöer knutna till herrgårdslandskapet (alléer, parker, torpmiljöer)
- Insatser för kulturhistoriskt värdefulla byggnader som kan skapa förutsättningar för en ny verksamhet inom en by eller bygd.
- Insatser för hotade arter och livsmiljöer. Hit räknas arter som är klassade som sårbara (VU), Starkt hotade (EN) eller Akut hotade (CR) på rödlistan, alternativt arter som finns med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet och är knutna till naturbetesmarker och/eller slåtterängar.

+ 1 poäng: Investeringen utvecklar bygden som besöksmål

Åtgärder som bidrar till rekreativsmöjligheter kan vara

- insatser för att öka tillgängligheten genom till exempel stättor, spänger, grindar, fågeltorn, tillgängliggörande för funktionshindrade.
- informationsinsatser, informationstavlor.

+ 1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning,

Insatsen är en del i en större helhetssatsning. Investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål.

Hembygdsgrändar:

1-5 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla kulturhistoriskt värdefulla byggnader

+1 poäng ges om investeringen bidrar till en variation i länets bebyggda miljöer

Åtgärden bidrar till att en variation av insatser blir genomförda när det gäller länets bebyggda miljöer. Bedöms utifrån vilka andra insatser har blivit eller kommer att bli beviljade.

+1 poäng ges om åtgärden stärker typiska miljöer eller regionala/lokala uttryck.

Åtgärden bidrar till att främja miljöer som typiska för länets kulturarv eller till att lyfta fram länsspecifika eller lokala uttryck. Exempel på typiska miljöer är skärgårdens kulturarv och det industrihistoriska kulturarvet. Ett exempel på ett länsspecifikt uttryck är de sörmländska kubbhusen.

+1 poäng ges om åtgärden tillgängliggör värdefulla natur-/kulturmiljöer.

Stärka tillgängligheten till värdefulla natur- och kulturmiljöer. De kan till exempel ha pekats ut som riksintresse, reservat eller byggnadsminne. Ofta kopplar hembygdsföreningar naturstigar eller dylikt till miljön.

+2 poäng Investeringen ingår i en samverkanslösning:

Två poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning. Exempel kan vara samverkan med företag inom besöksverksamhet som caféer eller olika typer av event, som teater eller ponnyridning.

2-5 poäng: Den som söker stöd har dokumenterad god erfarenhet och kunskap

+2 poäng Den som söker stöd har dokumenterad god erfarenhet och kunskap

Åtgärder från sökande, som har dokumenterad erfarenhet från tidigare projekt, och som kan visa goda resultat från redan genomförda åtgärder. Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

+2 poäng ges om byggnaden ligger på ursprunglig plats

Investeringen/åtgärden går till byggnadsvårdsinsatser för kulturhistoriskt värdefulla byggnader som ligger på ursprunglig plats.

+1 poäng ges om investeringen stärker lokala byggnadstraditioner

Åtgärden bidrar till att bevara och utveckla lokala byggnadstraditioner samt bygga upp och sprida kunskap om hantverk och byggnadsvård. Ett exempel kan vara att man har verksamhet inom byggnadsvård på platsen eller att någon av byggnaderna visar på det traditionella hantverket.

+1 poäng Åtgärden bygger på en vårdplan

Åtgärder som bygger på redan utarbetade vårdplaner. För en del av hembygdsgrdarna i länet finns utarbetade vårdplaner som har utarbetats med stöd från Länsstyrelsen.

5. Projektet har tydliga mål

- 3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna
- 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

9.5.5. *Investeringar som inte prioriteras regionalt*

I Södermanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.5.6. *Stödnivå*

Utveckling av natur- och kulturmiljöer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Minst 50 procent av stödet ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁷ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Utveckling av kulturhistoriska byggnader

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Minst 50 procent av stödet ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse¹⁸ där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

¹⁷ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

¹⁸ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

10. (Åtgärd 16) Samarbete

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. Landsbygden kan inte erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Syftet är också att samarbeta transnationellt, inte minst i projekt enligt Europaparlamentets och rådets förordning¹⁹ och Östersjöstrategin. Projekten ska genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter. Det finns också samarbetsprojekt som är kopplade till det europeiska innovationspartnerskapet, EIP.

För Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin inom stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (16.2/6a) finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera investeringen. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för andra budgetposter inom detta insatsområde, men för dessa finns det inget krav på övrigt offentligt stöd.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom samarbeten. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen samt Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

10.1. *Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a)*

10.1.1. *Övergripande prioriteringar*

- Samarbete diversifiering nya jobb etc.

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Stöden är till för samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn. Det finns möjlighet för jordbruksföretag att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet. Syftet är att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas (delåtgärd 16.2, 16.9 fokusområde 6a).

- Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin

¹⁹ Artikel 89 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013

Samarbete och pilotprojekt för att stärka landsbygdens näringsliv och skapa tillväxt i hela livsmedelskedjan. Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar. Medlen ska samtidigt bidra till samverkan mellan olika berörda aktörer på regional och lokal nivå, inklusive länsövergripande samverkan. Med berörda aktörer avses både offentliga och privata aktörer. Samverkan mellan länsstyrelser och aktörer med regionalt utvecklingsansvar ska särskilt uppmärksammas.

- Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin

Stöd kan beviljas till projekt som bidrar till att uppnå målen i livsmedelsstrategin om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar. Stöd kan beviljas till samarbeten och pilotprojekt som bidrar till att stärka landsbygdens näringsliv, som projekt för hållbar mat, projekt för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, arbetsprocesser och verktyg för att hitta nya marknadskanaler och nya marknader. Stöd kan beviljas till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan och på så sätt skapa fler arbetstillfällen

10.1.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

2019 antogs Sörmlands regionala livsmedelsstrategi. Den regionala livsmedelsstrategin inkluderar matens färd från jord till bord och tillbaka igen. Det innebär att hänsyn tas till olika aspekter längs hela livsmedelskedjan, som näringskretslopp, miljöpåverkan, lönsamhet för företag, kompetensförsörjning i sektorn och måltidsupplevelsen. Strategin har fem prioriterade områden; kunskap och teknik för ökad konkurrenskraft, regler och villkor, förutsättningar för företagande, sörmländsk matidentitet och ökad hållbar produktion.

Prioriterade branscher som pekas ut i länets SWOT-analys från 2013 är bland annat tillverkningsindustrin, besöksnäringen och matföretagande. Genom utveckling av restaurangledet stärks också förädlingen och primärproduktionen. Därför är också besöksnäringen en viktig bransch som kan skapa synergieffekter på landsbygden.

Att ta tillvara kunskaper från människor som inte har Sverige som ursprungsland kan skapa nya möjligheter inom restaurang och förädling. Det finns en potential att hitta nya nischer inom förädling för att möta efterfrågan som inte är traditionellt svensk. Även primärproduktionen kan gynnas genom att producera råvaror som inte är traditionellt svenska. Samarbetsprojekt för att ta tillvara dessa kunskaper och matcha efterfrågan med produktion är prioriterade.

Ovanstående är exempel på projekt som både skulle främja tillväxt inom prioriterade branscher och bidra till att uppnå de horisontella målen inom programmet. Möjliga projekt är dock inte begränsade till dessa.

Samarbete diversifiering nya jobb etc.***Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin******Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrategin***

Länsstyrelsen i Södermanland har identifierat ett antal behov för att kunna förverkliga den nationella och den regionala livsmedelsstrategin. Ett sådant behov rör innovation och utveckling. Dels innovationstakten men även att tillgängliggöra ny utveckling och teknik för företagen i livsmedelsbranschen. Kopplat till utveckling finns även frågan om kompetensförsörjning och generationsskiftet. Idag har Södermanland Sveriges äldsta lantbrukarkår. Insatser som gynnar den framtida kompetensen inom branschen kommer därför särskilt uppmärksammas.

I Södermanlands län finns ett stort antal duktiga aktörer längs hela livsmedelskedjan. För att kunna arbeta med implementeringen av livsmedelsstrategin så effektivt som möjligt behöver dessa aktörer samverka. Länsstyrelsen ska därför verka för att skapa nätverk och samarbetsytor där aktörer kan mötas.

I den GAP-analys som gjordes 2015 konstaterades att självförsörjningsgraden i länet är låg med undantag för mjölk, fågel och gris samt spannmål. Ett fastslaget behov på den regionala nivån är därmed att öka produktionen av livsmedel och på så sätt öka självförsörjningsgraden. Ett område där självförsörjningsgraden är särskilt låg är grönsaksodling, som därför blir ett prioriterat område i arbetet. GAP-analysen visade även att en svaghet är produktionens förmåga att anpassa sig till ändrade konsumtionsmönster. För att arbeta med detta kommer länsstyrelsen lyfta projekt som kopplar samman producent och konsument för att skapa en närhet och en mer direkt dialog.

I dialog med representanter från livsmedelssektorn så efterlyser de ett starkare sörmländskt matidentitet. En starkare matidentitet ger förhoppningsvis en ökad efterfrågan, vilket ger mer utrymme för nyetableringar. Fler företag inom de gröna näringarna, som ofta är etablerade utanför tätorterna, innebär fler arbetstillfällen på landsbygden.

Ytterligare ett behov som konstaterats i länet är hanteringen av viltfrågan. Sörmland är idag ett viltrikt län. Viltet kan utgöra både en möjlighet och en utmaning. Möjligheter då det kan bidra till jaktturism och livsmedelsförsörjning. Utmaningar då allt för stora stammar av vilt kan ge negativa effekter på jordbruket. Därför behöver det utvecklas samverkansformer där viltfrågan kan behandlas på ett sådant sätt att både jordbruket och jakten kan tillgodose sina intressen.

10.1.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen kommer att ha beslutsomgångar för att få största möjliga effekt och måluppfyllelse för denna åtgärd. Länsstyrelsen har för detta insatsområde en öppen budget. Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng för de nationella urvalskriterierna.

Samarbete diversifiering nya jobb etc.-Utllysningar under 2021

Länsstyrelsen kommer att tillämpa utlysningar vid behov inom det aktuella insatsområdet under 2021. En utlysning är en typ av beslutsomgång med särskild avgränsning.

Beslutsomgångar

Länsstyrelsen kommer att tillämpa beslutsomgångar.

Länsstyrelsen egna arbete under 2021

Länsstyrelsen driver ett eget projekt inom Samarbete för att skapa nya jobb. Projektets syfte är att implementera och synliggöra den regionala livsmedelsstrategin i Södermanlands län och dess mål genom insatser för informationsspridning, koordinering och samverkan samt riktade insatser och aktiviteter.

Länsstyrelsen avser att under 2021 söka projektmedel för att fortsätta arbetet av implementeringen av regionala livsmedelsstrategin.

Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrateginUtllysningar under 2021

Länsstyrelsen kommer att tillämpa utlysningar vid behov inom det aktuella insatsområdet under 2021. En utlysning är en typ av beslutsomgång med särskild avgränsning.

Beslutsomgångar

Länsstyrelsen kommer att tillämpa beslutsomgångar.

Länsstyrelsen egna arbete under 2021

Länsstyrelsen avser att under 2021 söka projektmedel för att fortsätta arbetet av implementeringen av regionala livsmedelsstrategin.

Regionala och lokala insatser för livsmedelsstrateginUtllysningar under 2021

Länsstyrelsen kommer att tillämpa utlysningar vid behov inom det aktuella insatsområdet under 2021. En utlysning är en typ av beslutsomgång med särskild avgränsning.

Beslutsomgångar

Länsstyrelsen kommer att tillämpa beslutsomgångar.

Länsstyrelsen egna arbete under 2021

Länsstyrelsen avser att under 2021 söka projektmedel för att fortsätta arbetet av implementeringen av regionala livsmedelsstrategin.

10.1.4. Urvalskriterier

(Delåtgärderna 16.2, 16.9, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet har en bra sammansättning	+2 poäng: Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör +1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Projektets deltagare har relevant kunskap och erfarenhet	30
2. Projektet uppfyller identifierade behov	2 poäng: Ansökan är förenlig med det identifierade behovet i utlysningen 1 poäng: Ett behov av projektet är beskrivet och behovsanalysen i ansökan är tillfredställande + 1 poäng: Projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder +1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen + 1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål	40
3. Projektet skapar nytta genom resultatspridning	1 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Projektets resultat når en större del av målgruppen 3 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Projektets resultat sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ	20
4. Projektet har tydliga mål	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp + 2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet	10
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

10.1.1.1. **Bedömningsgrunder**

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet har en bra sammansättning

- +2 poäng Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör
- +1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer
- +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt
- +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten
- +1 poäng: Projektets deltagare har relevant kunskap och erfarenhet

Projekt som skapar synergieffekter med fler aktörer ska prioriteras. Att olika typer av aktörer, det vill säga en blandning av offentliga och övriga aktörer, medverkar i projektet är också positivt.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte och spridning.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Ett poäng ges till projekt där deltagarna har relevant kunskap och erfarenhet.

2. Det finns ett identifierat behov av projektet

- 2 poäng: Ansökan är förenlig med det identifierade behovet i utlysningen
- 1 poäng: Ett behov av projektet är beskrivet och behovsanalysen i ansökan är tillfredsställande.
- +1 poäng: Projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder
- +1 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen eller näringen
- +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål

Två poäng ges utifrån hur väl projektet bedöms uppfylla de behov som identifierats i utlysningen.

Ett poäng ges utifrån behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur väl behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan samt vilken kompetens som finns för att genomföra projektet. Det ska finnas en kort redogörelse för vad som är gjort inom området och hur utvecklingen ser ut. För att få poäng krävs det också att behovet tydligt kopplar till syftet som framgår i handlingsplanen.

En poäng ges om projektet utvecklar ny teknik eller nya metoder.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft ges en poäng.

Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål ges en poäng.

3. Projektet skapar nytta genom resultatspridning

- 1 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen
- 2 poäng: Projektets resultat når en större del av målgruppen

- 3 poäng: Projektets resultat når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp
- 4 poäng: Projektets resultat sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler
- +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ

Det är viktigt att resultat från projekt sprids och att goda resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp. Det ska framgå i ansökan hur resultatet ska spridas.

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av resultaten och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Resultatspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Målgruppen är den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av de resultat som tas fram och förmedlas i projektet. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Projektet har tydliga mål

- 1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp
- 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp
- +2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg.

10.1.5. Stödnivå

Inom delåtgärd 16.2 fokusområde 6a gäller följande:

Om sökande är offentlig aktör ges 100 procent av stödberättigade utgifter. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Det här gäller för delåtgärd 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Det här gäller för samtliga projekt inom delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning²⁰ om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Generella samarbetsinsatser för livsmedelsstrategin

Minst 30 procent av stödet ska vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

10.2. Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (*delåtgärd 16.4 inom fokusområde 3a*)

10.2.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag och konsument och att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden (delåtgärd 16.4 fokusområde 3a).

²⁰ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

10.2.2. *Regionala prioriteringar med kort bakgrund*

I länets SWOT-analys är samverkan mellan företag, ökade möjligheter till försäljning och fler förädlingsanläggningar utpekade behov inom fokusområde 3a. Även att utveckla distributionsnät, investeringar i producentgrupper och att öka inköpen av lokalproducerade livsmedel inom offentlig sektor är utpekade områden, samt att utveckla förädlingen av vilt som råvara. Samarbetsprojekt som skulle kunna bidra till dessa behov är:

- Samarbetsprojekt för att samla sörmländska produkter och erbjuda dessa till försäljning. En form av ”mäklare” för att skapa distributionsnät skulle bidra till ökad försäljning och möjliggöra ökade inköp inom offentlig sektor.
- Samarbetsprojekt som handlar om att samla aktörer med syfte att få fler förädlingsanläggningar i länet är prioriterade. Det skulle kunna handla om exempelvis slakteri, mejeri och musteri. Även samarbeten för ökad förädling genom att exempelvis erbjuda större mängder varor samordnat till slakterier är prioriterat. När det gäller slakterier finns särskilt behov av anläggningar som hanterar nöt, gris, får och vilt.
- Samarbetsprojekt mellan aktörer inom området för att skapa en kompetenswebb. Syftet är att utbilda konsumenter och producenter, förädlare, krögare, handel och offentliga aktörer om fördelar med ekologiskt, närodlat och hållbar produktion/konsumtion. Lättillgänglig information om hur man gör smarta val med smaken och miljön i centrum kommer att bidra till ökad försäljning och produktion av lokalproducerade varor.
- Samarbetsprojekt som bidrar till helhetslösningar och lokala kretslopp för att uppnå miljö- och klimatmål är prioriterade. Exempel kan vara projekt som syftar till att ta hand om slaktavfall lokalt, till exempel genom rötning i en biogasanläggning.

10.2.3. *Beslutsomgångar och urval av ansökningar*

Inom detta insatsområde räknar vi inte med fler än fem ansökningar per kvartal. Beslutsomgångar riskerar att förlänga tiden som den sökande behöver vänta på beslut. Därför tillämpas inte beslutsomgångar. Istället är det ett krav på att ansökningarna når upp till minst 200 poäng för de regionala urvalskriterierna för att få bifall. På detta sätt säkerställs ett bra urval av ansökningar trots ett begränsat antal ansökningar.

10.2.4. *Urvalskriterier*

(Delåtgärden 16.4, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Vikt
1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet	1 poäng: 3-5 jordbruksföretag ingår i samarbetet 2 poäng: 6-10 jordbruksföretag ingår i samarbetet 3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet	30
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan	40
3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	20
4. Projektet har tydliga mål	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp + 2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet	10

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

10.2.4.1. *Bedömningsgrunder*

Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet

- 1 poäng: 3-5 jordbruksföretag ingår i samarbetet
- 2 poäng: 6-10 jordbruksföretag ingår i samarbetet
- 3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet
- +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt
- +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten
- +1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet

Projekt som innehåller fler jordbruksföretag kommer att prioriteras.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Poäng ges till de projekt som har en lämplig kompetens för området. Projektet ska kunna visa att det finns en samlad kompetens. Antingen har de deltagande aktörerna själva denna kompetens utifrån erfarenhet och utbildning eller så finns kompetensen i projektet på annat sätt, exempelvis köpt.

2. Det finns ett identifierat behov av projektet

- 1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan
- 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan
- 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

Poäng ges till de projekt som förväntas främja primärproducenternas konkurrenskraft genom att bättre integrera dem i livsmedelskedjan. Projekten bedöms utifrån hur väl projektet väntas kunna bidra till att utveckla organisationen av livsmedelskedjan och förbättra primärproducenternas situation. Det kan till exempel handla om att skapa mervärde för jordbruksprodukter, kvalitetssystem eller om projekt som främjar försäljning på lokala marknader. För att få poäng i urvalskriteriet krävs en beskrivning som tydligt kopplar till syftet med stödet och till prioriteringarna i den regionala handlingsplanen.

3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet

- +1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp
- +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring
- +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål
- +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål

Det är viktigt att resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft till deltagande företag eller bransch ges två poäng. Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng. Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

4. Projektet har tydliga mål

- 1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp
- 3 poäng: En relevant målbeskrivning finns med tydliga mål som går att följa upp
- +2 poäng: Förväntad effekt av projektet på lång sikt finns beskrivet

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg.

10.2.5. Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning²¹ om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts med 90 kronor exklusive moms per måltid
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som

²¹ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse

övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

11. Kommunikation

11.1. Kommunikationsplan

11.1.1. Kommunikationsmål

1. Personer söker stöd och ersättningar i programmen och bidrar till lantbruks-/landsbygdsutveckling och miljönytta.

Personer som söker stöd och ersättningar finns både i grupper som redan har kunskap om programmen och bland allmänheten. Både kvinnor och män i olika åldrar, oavsett var man är född, ska ha möjlighet att ta del av information om programmen.

Vår kommunikation ska hjälpa dem att:

- känna till att stöden och ersättningarna finns
- lätt hitta information om stöden och ersättningarna
- lämna in kompletta ansökningar i tid
- känna till målen med programmen och EU: s roll för programmen
- förstå vad stöden och ersättningarna kan betyda för den egna verksamheten eller projektet
- förstå att det arbete man utför med hjälp av stöden och ersättningarna påverkar lantbruks-/landsbygdsutvecklingen
- samverka med andra som söker stöd och ersättningar för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

2. Vidareförmedlare och samarbetspartner sprider information om programmen och kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

Vår kommunikation ska hjälpa dem att:

- känna till att stöden och ersättningarna finns
- lätt hitta information om programmen
- känna till målen med programmen och EU:s roll för programmen
- intressera sig för lantbruks-/landsbygdsutvecklingens genomförande
- förstå att det är många som lär sig av varandra och samverkar för att nå programmens mål
- sprida information om programmen
- förstå den egna rollen och sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

3. Allmänheten känner till målen med och EU:s roll för programmen.

Vår kommunikation ska hjälpa dem att:

- känna till att stöden och ersättningarna finns
- känna till hur resultaten av programmen påverkar utvecklingen av samhället
- känna till EU:s roll för programmen

Jämställd kommunikation

Länsstyrelsen använder 4R-metoden som stöd för ett jämställt kommunikationsarbete inom programmen. 4R-metoden innebär:

Representation: Hur representeras kvinnor och män inom organisationens delar och på olika nivåer? Hur många kvinnor och män, pojkar och flickor finns i en verksamhet/målgrupp? Svaren ska ge en uppfattning om könsfördelning på alla nivåer och alla delar (från beslutsfattare till brukare).

Resurser Hur fördelas resurserna mellan kvinnor respektive män? Med resurser menas allt från tid till lokaler, pengar, insatser, etc. på en detaljerad nivå.

Realia: Varför fördelar sig representation och resurser som de gör? Frågorna som ska besvaras är vem som får vad och på vilka villkor. Här lyfts fram om en ojämställdhet kan bero på könsstereotypa uppfattningar och normbildningar. För att lyckas med analysen krävs en kunskap om jämställdhet och genus, även kopplat till verksamhetsområdet.

Realisera: Syftar på att genom en handlingsplan (och handlande) realisera vad som ska åstadkommas genom att formulera nya mål och åtgärder.

Konkreta exempel på hur kommunikationen ska jämställdhetssäkras är:

- Genomgång av informationsmaterial. Två nummer av tidningen Aktiv landsbygd som ges ut till stödsökande i länet har analyserats med hjälp av jämställdhetssakkunnig på länsstyrelsen, med avseende på jämställda texter och bilder. Det har gett en ökad kunskap för de som arbetar med tidningen och övrigt informationsmaterial kring jämställd kommunikation.
- Vartannat år ska jämställdhetsaspekten i informationsmaterialet följas upp. Hur många artiklar och bilder har visat kvinnors, utlandsföddas eller ungas perspektiv?
- Varje år ska representationen med avseende på jämställdhet i partnerskapet följas upp.
- Kanaler för kommunikation: För att nå nya målgrupper är det viktigt att inte bara använda sig av traditionella kommunikationsvägar. Länsstyrelsen kommer bland annat att sprida informationsmaterial om programmen genom olika föreningar och samlingsplatser på landsbygden (till exempel servicepunkter) samt med hjälp av deltagarna i partnerskapet.
- Se också beskrivning nedan kring prioriterade målgrupper.

11.1.2. *Målgrupper och prioriterade målgrupper*

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, landsbygdsföretagare och andra aktörer på landsbygden. Havs- och fiskeriprogrammets huvudsakliga målgrupper är yrkesfiskare, vattenbruksföretagare, företrädare för beredningsindustrin samt producentorganisationer.

Personer som söker stöd och ersättningar:

De som söker stöd är vår viktigaste målgrupp i arbetet med programmen. Åtgärder i vissa fokusområden för landsbygdsprogrammet vänder sig till organisationer, rådgivare, livsmedelsföretagare och LAG. För havs- och fiskeriprogrammet är deltagare på utbildningar inom branschen en viktig målgrupp.

Vidareförmedlare:

Målgruppen vidareförmedlare hjälper oss att nå ut till de som söker stöd och ersättningar med information om programmen. Målgruppen är också viktig för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter. Målgruppen består exempelvis av organisationer, företag, andra myndigheter, samarbetspartner, partnerskap och kommuner.

Samarbetspartner:

För att på bästa sätt uppfylla målen i programmen behöver myndigheter som har ansvar att förvalta eller genomföra hela eller delar av programmen samverka. Medarbetare på myndigheter och i organisationer är därför en viktig målgrupp. De lär sig av varandra genom att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter. Det görs för att få ett så bra programgenomförande som möjligt och för att kunna ge olika målgrupper enkel, tydlig och relevant information. Därför planerar samarbetspartner ibland gemensamma kommunikationsinsatser. För havs- och fiskeriprogrammet är universiteten en viktig samarbetspartner.

Allmänheten:

Det är viktigt att nå ut med programmens syfte, mål, innehåll och resultat till allmänheten för att:

- nå nya personer som söker stöd och ersättningar
- få förståelse för varför det finns ett landsbygdsprogram
- få förståelse för EU:s roll för programmen.

Det är betydelsefullt att allmänheten har förtroende för hur programmen genomförs. Det är svårt och kostsamt att använda kanaler som når en stor del av allmänheten. Genom att försöka använda innovativa kommunikationsmetoder och kommunicera med följande målgrupper finns möjlighet att nå allmänheten.

- journalister
- beslutsfattare
- opinionsbildare

Prioriterade målgrupper och jämställd kommunikation:

För att uppnå det horisontella målet inom jämställdhet och icke-diskriminering finns anledning att vända sig till särskilt till vissa målgrupper med kommunikationsarbetet inom programmen. Ett sätt att förbättra kommunikationen är att öka kunskapen internt inom de båda områdena, liksom hos vidareförmedlare och samarbetspartners. Att kvalitetssäkra kommunikationsmaterial och lyfta goda exempel är andra vägar. Det kan också vara aktuellt med kommunikationsinsatser till särskilda målgrupper. Prioriterade målgrupper är underrepresenterade grupper inom olika branscher, med hänsyn till ålder, kön och ursprung. Det är också grupper som varit underrepresenterade som stödsökande i landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2007-2013. Det har i de flesta åtgärderna varit kvinnor, utlandsfödda och unga.

Arbete pågår för att hitta andra kommunikationsvägar än de traditionella för att öka möjligheterna att nå prioriterade målgrupper. Länsstyrelsen avser att arbeta med de horisontella målen genom partnerskapet. Ett partnerskapsmöte har haft fokus på de horisontella målen, bland annat med en workshop om hur jämställdheten på landsbygden kan öka.

11.1.3. Budskap

För att nå våra målgrupper måste budskapen om programmen anpassas så att de berör målgrupperna på rätt sätt. Det är viktigt att komma ihåg att kommunikation alltid sker på mottagarens villkor. Vad vill vi få mottagarna av budskapen att göra, tänka eller kunna? Här är de budskap ska förmedlas till de olika målgrupperna:

Budskap till personer som söker stöd

- Du bidrar till en hållbar lantbruks- och landsbygdsutveckling.

Budskap till vidareförmedlare

- Vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lantbruks- och landsbygdsutveckling.

Budskap till samarbetspartner

- Vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lantbruks- och landsbygdsutveckling.
- Tillsammans gör vi det enklare för programmens målgrupper.

Budskap till allmänheten

- Landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

11.1.4. Kanaler för kommunikation

Vår huvudsakliga kanal för kommunikation är webben. Det ska finnas tydlig, aktuell och samordnad information om programmen på vår webbplats. Informationsmaterial

om programmen kommer till viss del att tryckas och spridas och finnas som pdf-filer på vår webb.

En annan viktig kanal är vår tidning Aktiv landsbygd, som skickas till alla som sökt jordbrukar- och landsbygdsstöd och som anmält intresse för tidningen. En utökad satsning på att nå allmänheten på landsbygden med information om landsbygdsprogrammets möjligheter sker under 2015-2016.

Sociala medier kommer att nyttjas som en kanal för kommunikation. För havs- och fiskeriprogrammet är branschspecifika forum en särskilt viktig kanal för kommunikation.

Media är en viktig kanal som kan nås via pressmeddelanden och tips om artiklar. Nyhetsbrev till partnerskapet är en annan kanal för kommunikation. Personliga möten med partnerskapet och mellan medarbetare och samarbetspartners likaså. Länsstyrelsernas nationella informationsnätverk kommer att användas för extern kommunikation.

11.1.5. *Löpande aktivitetsplanering*

Målgrupper:

- Personer som söker stöd och ersättningar, stödsökande (SS)
- Vidareförmedlare (VFM)
- Samarbetspartner (SAP)
- Allmänheten (AMH)

Aktivitet	När	Var	Målgrupp	Budskap/Mål	Kommunikationsmål
Utbildningsdag ESI-fonderna	Hösten 2014 - genomfört	I Östra Mellansverige	Handläggare ESI-fonderna	Ökad kunskap om de andra fonderna	1, 2
Frukostmöten/Info brev	Hela perioden	Länsstyrelsen	Länsstyrelseanställda	Införande, genomförande, utvärdering av LBP.	2
Samordningsmöten regionförbundet	Hela perioden	Nyköping	Handläggare	ESI-fonderna jobbar ihop för "Det bästa för Sörmland"	2
Samordningsmöten ESI-fonderna	Hela perioden	I Östra Mellansverige	Ansvariga för fonderna i regionen	Kunskapsutbyte och samordning mellan fonderna	1,2 3
Partnerskapsmöten /nyhetsbrev	Hela perioden	Södermanland	VFM, SAP	Införande, genomförande,	2

				utvärdering av LBP och HFP.	
Informationsmöten med LRF	Hela perioden	Referensgrupp och kommungrupper	Potentiella SS	Möjligheter i nya LBP och EHFF	1, 2
Artiklar	Hela perioden	Aktiv landsbygd	SS, potentiella SS	Införande, genomförande, utvärdering av LBP och EHFF.	1, 2
Deltagande på mässor	Införande-fasen	I Mälardals-regionen	Alla	Möjligheter i nya LBP och EHFF	1,2,3
Pressmeddelanden	Hela perioden	Lst webb	AMH	Info om LBP och dess bidrag till hållbar samhällsutveckling	3
Regelbundna mediekontakter	Införande-fasen	Södermanland	AMH	Målen med LBP	3
Infoblad	När LBP kommit igång	Södermanland	AMH	Mål och möjligheter i LBP	1,2,3
Informationsmöten	Hösten 2015 - genomfört	3 platser, tex E-tuna, Flen Nyköping	AMH	Mål och möjligheter i LBP	1,3
Informations-spridning via partnerskapet	Hela perioden	Södermanland	Alla	Mål och möjligheter i LBP och EHFF	1,2,3
Uppsökande verksamhet	Hela perioden	Södermanland	Potentiella vattenbruks-entreprenörer	Södermanland har stor potential för vattenbruks-anläggningar	1
Gemensam lansering av ESI-fonderna	5/6 2015 - genomfört	I alla län i ÖMS	Alla	Möjligheter inom ESI-fonderna	1,2,3

11.1.6. *Samarbeten*

Viktiga samarbetspartners är dels medarbetare på andra enheter på Länsstyrelsen, till exempel på Natur- och miljöenheten. Internt kommer det att hållas informationsmöten och informeras via nyhetsbrev om landsbygdprogrammet. Andra viktiga

samarbetspartners är Tillväxtverket/ESF-rådet/Regionförbundet. Ett samarbete med dem har inletts, och en viktig del i detta är att få kunskap om varandras program så att information kan spridas åt varandra. Andra viktiga myndigheter och organisationer som Skogsstyrelsen, ALMI, Hushållningssällskapet och LRF är medlemmar i partnerskapet. Där är även Regionförbundet med.

Det regionala partnerskapet har en viktig roll att bidra med kunskap samt att sprida information om programmen i sina respektive organisationer. De kan hjälpa till att nå både allmänhet och (potentiella) stödsökande. De bidrar också till att sprida information om målen med programmen.

11.1.7. *Uppföljning och utvärdering*

Insatserna följs upp utifrån söktryck i olika åtgärder, och informationsinsatserna anpassas dit det behövs mer information/marknadsföring.

Uppföljning över hur väl allmänheten känner till målen med programmen överläts till Jordbruksverket.

Jordbruksverkets och Länsstyrelsens utvärderingar av programmen kommer att återsäkras internt i huset samt till partnerskapet. De kommer också att återges i Aktiv landsbygd och via media.

12. Arbete med andra mål och lokal utveckling

12.1. *Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål*

12.1.1. *Regional utveckling*

Landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet bidrar till den regionala tillväxtpolitikens genomförande genom att programmen ska stärka lantbrukets konkurrenskraft och företagandet på landsbygden. Viktiga områden är också att understödja miljö- och klimatarbete, bidra till en hållbar förvaltning av naturresurser och stärka förutsättningarna för att bo och verka på landsbygden. Tillsammans med de andra ESI-fonderna kan landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet bidra med medel för regional tillväxt och attraktiva miljöer.

Länsstyrelsen i Södermanland har fem långsiktiga strategier för verksamheten:

- Prioritera kärnuppdraget – myndighetsutövning, fördelning av medel och sektorssamordning
- Möjliggöra byggande och investeringar
- Ta tillvara länets värden (miljö, natur, kultur)
- Möjliggöra landsbygdens utveckling
- Ta tillvara mänskliga resurser

Under 2016 är arbetet med ostlänken och miljö- och klimatmålen prioriterat. Särskilt arbetet med miljö- och klimatmålen har koppling till landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

Länsstyrelsens arbete med regional utveckling är till stor del fokuserat på frågor med koppling till landsbygdsutveckling. De regionala utvecklingsmedlen har fördelats bland annat till arbete med regionala serviceprogrammet, kommersiell service och hemsändningsbidrag, matprojekt samt främja kvinnors företagande. Även integration och att genomföra jämställdhetsstrategin är områden med koppling till landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. En långsiktig strategi för vad de regionala utvecklingsmedlen ska användas till i framtiden kommer att tas fram med utgångspunkt i kopplingar till landsbygdsprogrammet.

12.1.2. *Regionalt serviceprogram*

I länets regionala serviceprogram för år 2014-2020 finns fyra prioriterade områden, A) Kommersiell och offentlig service, B) IT-infrastuktur, C) Bygga och bo och D) Jobb och entreprenörskap. I den tidigare programperioden för serviceprogrammet prioriterades mötesplatser, nya lösningar och lokala initiativ. Exempel på hur landsbygdsprogrammet och det regionala serviceprogrammet kan samverka är bland annat genom att i landsbygdsprogrammet prioritera ansökningar för företags- och projektstöd som gynnar servicen på landsbygden. Utlysningar för projekt som gynnar service kan vara aktuella, samt eventuella egna länsstyrelsedrivna projekt. Samverkan sker också genom gemensam information till partnerskapet för landsbygdsprogrammet och det regionala serviceprogrammet.

12.1.3. *Sörmlandsstrategin*

En bra grund för kopplingen mellan regional och lokal utveckling är Sörmlandsstrategin 2020, länets regionala utvecklingsprogram. Det är framtaget av Regionförbundet i samverkan med Länsstyrelsen, landstinget och kommunerna. I strategin finns fyra prioriterade mål som är särskilt angelägna för utvecklingen i Sörmland.

- I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens.
- Sörmland har starka samband med omvärlden.
- Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv.
- Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer.

Kopplingar till landsbygdsprogrammet och i vissa fall havs- och fiskeprogrammet är bland annat:

- Ökad sysselsättning genom ett stärkt näringsliv på landsbygden, med utveckling av befintliga och fler nya företag.
- Stärkta samband med omvärlden genom en ökad utveckling av besöksnäringen, som till stor del kan stärkas med insatser inom programmen.
- Investeringar i en stärkt kunskapsöverföring och en hög grad av innovation är frågor som är starkt prioriterade både i Sörmlandsstrategin och landsbygdsprogrammet.

- Ett attraktivt Sörmland; med koppling till klimat och energi, god IT-infrastruktur, ett rikt kultur- och fritidsliv, samt en välmående landsbygd med ett landskap som innebär en god livsmiljö.

12.1.4. *Handlingsprogram för hållbart näringsliv och hållbar arbetsmarknad*

Det finns också ett regionalt handlingsprogram för ett hållbart näringsliv och en hållbar arbetsmarknad i Sörmland. Det har tagits fram av regionförbundet i samverkan med kommunerna, Landstinget, Länsstyrelsen och Mälardalens högskola och gäller 2013-2017. Handlingsprogrammet tar sin utgångspunkt i Sörmlandsstrategins centrala utmaningar kring tillgången på arbete och arbetskraft, möjligheterna att starta och växa som företag och möjligheterna till utbildning samt att höja sin kompetens. I programmet definieras fyra övergripande utmaningar som påverkar Sörmlands möjligheter att utvecklas:

1. Brister i företagsklimat och attityder till entreprenörskap
2. Låg teknikhöjd och förnyelsegrad
3. Låg utbildningsnivå och problem med matchning på arbetsmarknaden
4. Regionförstoring endast i delar av länet

12.1.5. *Innovationskraft Sörmland 2020*

Innovationer är viktigt för att stärka regioners förnyelseförmåga och näringslivets konkurrenskraft. Utgångspunkten för att stärka de regionala innovationsmiljöerna är regionala utvecklingsstrategier kombinerat med regionala innovationsstrategier eller motsvarande. Den nationella innovationsstrategin lyfter tydligt fram den regionala nivåns betydelse i innovationsarbetet och för att kunna uppnå strategins mål. Förslaget till regional innovationsstrategi för Sörmland heter Innovationskraft Sörmland 2020. Strategin har fyra mål:

- Idébäraren i centrum
- Stark och öppen innovationskultur
- Innovation i befintliga företag och ökad kommersialisering
- Innovation i offentlig verksamhet

Regionförbundet Sörmland kommer att koordinera och följa upp genomförandet av den regionala innovationsstrategin. Vid tidigare utvärderingar av förutsättningarna för innovation och förnyelse förnyelseförmågan så utmärker sig Sörmland med låga värden för resurser inom forskning och utveckling inom såväl näringslivet som akademin vilket påverkar konkurrenskraften för innovation och förnyelse.

12.1.6. *Samarbete och synergier med andra fonder*

Partnerskapsöverenskommelsen ska fungera som ett övergripande ramverk och strategiskt dokument för ESI-fondernas (Europeiska struktur- och investeringsfonderna) genomförande. Den syftar till en förbättrad samordning mellan ESI-fonderna, att undvika överlappning dem emellan, och att insätta medel ska ge största möjliga effekt.

I partnerskapsöverenskommelsen beskrivs de mål som gäller för fondsamverkan mellan ESI-fonderna. Målen är hämtade från EU 2020 och återfinns också i flera av de regionala tillväxt- och utvecklingsprogrammen.

- Smart tillväxt: utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation.
- Hållbar tillväxt: främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi.
- Inkluderande tillväxt (tillväxt för alla): stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Med partnerskapsöverenskommelsen följer att förvaltande myndighet för respektive fond ska finna sätt att samverka med de övriga fonderna och skapa synergieffekter. Landsbygds- och fiskerifondens förvaltande myndighet är Länsstyrelsen som således ska finna samverkan med Tillväxtverket (Regionalfonden) och ESF-rådet (Socialfonden).

Synergier mellan havs- och fiskeriprogrammet och landsbygdsprogrammet

Det regionala partnerskapet för landsbygd och fiske är, utöver partnerskapsöverenskommelsen, grunden för synergieffekter mellan de två programmen. Havs- och fiskeriprogrammet kommer fortsatt att vara representerat i partnerskapet. En ökad kunskap internt om möjligheter i de båda programmen är också viktigt för win-win effekter mellan programmen. På den gemensamma fondansökan i regionen kommer alla fyra fonderna att vara representerade. En idéverkstad hölls under hösten 2015 med aktörer i länet för att hitta flerfondsfinansierade projekt. Idéverkstaden var ett samarbete med regionförbundet Sörmland. Leader Sörmlandskusten har önskat arbeta med EHFF men har inte fått medel därifrån. Länsstyrelsen kommer att ha en dialog med leaderområdet kring möjligheter till projekt inom fiske med medel som administreras av Länsstyrelsen inom de båda programmen. Flerfondsfinansierade projekt är också en möjlighet, och projekt som ger synergier mellan fiske och turism är särskilt angelägna.

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) bidrar till att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU genom att utjämna regionala skillnader. I Sverige ska fonden, tillsammans med offentlig medfinansiering från nationell, regional och lokal nivå samt privat medfinansiering, finansiera åtta regionala och ett nationellt program. Insatserna inom de regionala strukturfondsprogrammen i Sverige ska primärt användas till att främja regional konkurrenskraft och hållbar tillväxt. Förutom betydande utvecklingsmedel som tillförs den regionala tillväxtpolitiken är strukturfondsprogrammen också ett instrument för samarbete över länsgränser med berörda aktörer kring en gemensam strategi i programområdena. Detta underlättar långsiktiga insatser som både bygger på regionala och nationella prioriteringar.

Europeiska socialfonden

Europeiska socialfonden (ESF) är EU:s huvudsakliga instrument för att främja en hög sysselsättningsnivå och fler och bättre arbeten för alla EU-medborgare. Fonden ska hjälpa såväl anställda och arbetslösa som företag i EU-länderna att bli bättre rustade att möta nya, globala utmaningar. Insatserna inom det nationella programmet för Europeiska socialfonden ska förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken och bidra till en väl

fungerande arbetsmarknad och en varaktigt ökad sysselsättning på lång sikt. Insatserna syftar till att stimulera kompetensutveckling som stärker individers ställning på arbetsmarknaden, oavsett anställningsform och tidslängd, och som bidrar till att tillgodose arbetsmarknadens behov av arbetskraft och kompetens. Syftet med insatserna är vidare att öka övergången till arbete bland kvinnor och män som står långt ifrån arbetsmarknaden, samt underlätta ungas etablering i arbetslivet och deltagande i utbildning.

Regional fondsamverkan

Under programperioden är det av yttersta vikt att de förvaltande myndigheterna och de regionalt tillväxtansvariga finner bra samverkansformer då det är avgörande för hur fondsamverkan kan utvecklas och därmed hur väl medlen i fonderna kan användas på bästa sätt.

Länsstyrelsen kommer under programperioden att samverka med övriga länsstyrelser i Östra Mellansverige (NUTS 2), Östergötland, Södermanland, Västmanland, Örebro och Uppsala län samt Tillväxtverket och ESF-rådet kring det fondgemensamma arbetet. I arbetet med fondöverskridande samarbete är de regionalt tillväxtansvariga en mycket viktig partner för att nå framgång då dessa har ansvaret för flera regionala program till exempel regionala utvecklingsstrategier och energi- och klimatprogram.

Samverkan med övriga fonder kommer i ett inledande skede fokusera på att öka kompetensen bland personalen på de berörda myndigheterna rörande de olika fondernas syfte och regelverk. Utan sådan kompetens är praktisk fondsamverkan i praktiken inte möjlig.

Genom ökad samverkan mellan länsstyrelserna, Tillväxtverket och ESF-rådet samt de regionalt tillväxtansvariga kommer ökad synkronisering av projekt i de olika fonderna möjliggöras vilket är avgörande för att uppnå väsentliga synergieffekter. Synkroniseringen av fonderna kan bestå i gemensamma utlysningar av projekt vilket kan ge större genomslag för de mål som finns uppsatt i respektive fond samt i EU 2020.

Genom det fokus på arbetsmarknaden som socialfonden har bör landsbygds- och fiskerifondens uppgift att bidra till ökad sysselsättning på landsbygden kunna stärkas genom samordnade projekt fonderna emellan. Likaså bör Regionala utvecklingsfonden kunna bidra till att stärka företag på landsbygdens konkurrenskraft och därmed bidra till en mer levande landsbygd och en uthållig fiskenäring.

Fondsamverkan kommer således att starkt bidra till att de mål som fastställts i den regionala utvecklingsstrategin kommer att kunna uppnås.

12.1.7. *Tvärgående unionsprioriteringar*

Länsstyrelsen har i uppdrag att arbeta mot regeringens övergripande mål att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Länsstyrelsen har tagit fram en intern och en extern strategi för jämställdhetsintegrering. Viktiga områden för att bidra till ökad jämställdhet inom arbete med landsbygdsprogrammet är bland annat att:

- öka den interna kompetensen
- jämställdhetssäkra informationsmaterial
- att nå ut till både kvinnor och män med kommunikation om programmet
- att lyfta kvinnors roll inom utveckling av landsbygden

Fokus i programmet när det gäller integration ligger på informations- och nätverksarbete för att intressera potentiella nyföretagare och underlätta etablering, samt på att generellt öka intresset för landsbygden. Länsstyrelsen har särskilt identifierat ett behov av att arbeta med arbetsförmedlingen för att öka kunskapen om möjligheterna i programmet. Det är särskilt viktigt hos etableringshandläggarna som möter nyanlända och utifrån deras bakgrund gör en plan för att få en etablering. Andra viktiga områden är att säkra att information om programmet finns att nå via de kanaler som företagare och de som söker information om företagande använder. Särskilt med avseende på utlandsfödda inom dessa grupper.

12.2. *Arbete med lokal utveckling*

I samband med framtagandet av de lokala utvecklingsstrategierna kommer en dialog att ske kring lokalt ledd utveckling (LLU). Det är i dagsläget inte helt klart vad Länsstyrelsens roll som strategisk part i arbetet med LLU ska innebära. Länsstyrelsen anser att vara adjungerad i LAG-grupper/styrelser är en möjlighet att ta vara på synergieffekter och samspelet mellan lokal och regional utveckling. De tidigare Leader-områdena finns också representerade i vårt partnerskap.

13. Revidering av handlingsplan

Eventuella justeringar av handlingsplanen görs som regel inför varje årsskifte. Länsstyrelsen tar fram förslag på justeringar av handlingsplanen efter samråd med partnerskapet. Länsstyrelsen lämnar in förslaget på ny handlingsplan till Jordbruksverket. Förändringar i urvalskriterierna lämnas till övervakningskommittén för yttrande. Jordbruksverket godkänner slutligen den reviderade handlingsplanen.

Handlingsplanen kommer att följas upp i maj varje år. Ansökningar med både bifall och avslag kommer att följas upp. En analys kommer att göras för att se om urvalskriterierna har fungerat, och om de ansökningar som verkligen svarat mot länets behov har fått bifall. Eventuella ändringar som behöver göras stäms av med partnerskapet innan inlämning av planen till Jordbruksverket. I samband med detta kommer också en uppföljning och revidering av aktivitetsplanen för kommunikationsarbetet att göras. Den senast uppdaterade versionen av handlingsplanen finns publicerad på:

<http://www.lansstyrelsen.se/sodermanland/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/sok-stod/Pages/default.aspx>.

14. Ordlista

Ordförklaring till några ofta förekommande förkortningar och begrepp.

EHFF	Europiska havs- och fiskerifonden
ERUF	Europeiska regionala utvecklingsfonden
ESF	Europeiska socialfonden
ESI-fonderna	Europeiska struktur- och investeringsfonderna
EU 2020/ Europa 2020	Europa 2020 är EU:s tioårsstrategi för tillväxt
Kriterier	Verktyg för att prioritera inkomna ansökningar.
LAG	Local Action Group. Lokal, brett sammansatt utvecklingsgrupp som fattar beslut om vilka projekt som får stöd inom leader
Leader	Leader är en förkortning av "Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale". Det betyder "samordnade aktiviteter för ekonomisk utveckling på landsbygden".
LIFE	EUs finansieringsprogram för utveckling och bevarande av skyddade områden inom EU
LLU	Står för Lokalt Ledd Utveckling, Community Lead Local Development (CLLD) på svenska. Term som eventuellt kommer ersätta termen Leader
LOVA	Statligt stöd som utgår till lokala vattenvårdsprojekt för att minska övergödningen. Administreras av Länsstyrelsen.
Partnerskapet	Brett sammansatt rådgivande grupp i länet som samverkar kring landsbygdsprogrammets regionala utformning (se kap 3).
SME	Små- och medelstora företag
SWOT	Analysverktyg för att identifiera styrkor, svagheter, möjligheter och hot (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Metoden har använts för att analysera förutsättningarna på den Södermanländska landsbygden.
Åtgärd /delåtgärd	Åtgärd är ett område i landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet som man kan få stöd inom, till exempel kompetensutveckling eller investeringar. Varje åtgärd beskrivs i en artikel i förordningen 2011/0282 (COD).
ÖMS	Östra Mellansverige

15. Bilagor

15.1. *Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov*

”SWOT-analys inför landsbygdsprogrammet 2014-2020”, och ”Nulägesbeskrivning av Södermanlands landsbygd” med underlag för analysen, finns publicerade på länsstyrelsens webbplats.

SWOT-analysen för havs- och fiskeriprogrammet hittar du nedan.

Uppdrag att utarbeta regionala SWOT-analyser för kommande fiskeriprogram, Södermanlands län

Sammanfattning

Södermanlands län vill efter genomförda SWOT-analyser med partnerskapet lyfta utveckling av nya fiskprodukter, marknadsföring av dessa samt framtagandet av förvaltningsunderlag som de högst prioriterade områdena regionalt.

På följande sidor presenterar Södermanland län sitt arbete med regeringsuppdraget att utarbeta SWOT-analyser för fisket i regionen. Det framkommer i detta material att det är två saker som engagerar samtliga deltagare i partnerskapet, bestånd och diversifiering. I begreppet bestånd avses de idag ekonomiskt viktiga arterna gös, signalkräfta, lax och strömming. Länsstyrelsen vill här även tillägga eventuellt framtida viktiga arters bestånd. I begreppet diversifiering avses att hitta nya arter och fiskprodukter att fiska och marknadsföra som yrkesfiskare, fritidsfiskare och att odla som vattenbrukare. Detta för att ha fler ben att stå på om det skulle bli försämrade förhållanden för dagens viktiga arter, men även för att hitta nya högkvalitetsprodukter som är spännande för saluhallsbesökare. Och därmed medför fördelar för länets fiskföretagare.

Partnerskapet anser att det just nu i och med den alltmer matintresserade allmänheten och tack vare det geografiska läget finns goda möjligheter att få avsättning för nya, nischade högkvalitetsfiskprodukter. Dels på den lokala marknaden och dels i Stockholms saluhallar och den stundande Stockholms fiskmarknad. Tankar som lyfts är att titta i mormors receptsamling efter råvaror med hög kvalitet men som inte längre erbjuds i fiskdiskarna. Dessutom undersöka vad olika etniska grupper efterfrågar och uppskattar från sina respektive perspektiv och matkulturer.

Knutet till oron över bestånden är den totala avsaknaden av kunskapsunderlag som omöjliggör en effektiv förvaltning av resursen fisk i länet. Detta bör åtgärdas snarast.

Utöver detta så framhåller partnerskapet vikten av ett fortsatt arbete med det strategiska vattenvårdsarbetet genom Fiskeområdesgruppen där länets pengar kan växlas upp mot EU-pengar. I detta arbete finns många ”enkla” åtgärder med stor miljönytta kvar att göra för länets vatten.

Även nyetablering och investeringar i vattenbruk bör prioriteras. Länet har flera tomma industrilokaler och närhet till eutrofa vatten möjliggör odling av livsmedel och foderorganismer. En gynnsam kombination som bör göra leveranser av nya fiskprodukter möjliga och attraktiva till de utpekade marknaderna för länet.

Prioriterade områden för Södermanlands fiske enligt SWOT-analysen:

1. Utveckla nya fiskprodukter (inom sportfiske, yrkesfiske och vattenbruk)
2. Marknadsföra fiskprodukter (inom sportfiske, yrkesfiske och vattenbruk)
3. Framtagande av förvaltningsunderlag
4. Beståndsförbättrande/vattenvårdande åtgärder
5. Investeringar i vattenbruk

Partnerskapets deltagande

Partnerskapet utgjordes av representanter från yrkesfisket, sportfisket och de ideella föreningarna genom FOG.

Länsstyrelsen har valt att dela upp SWOT-analysen i fiskets fyra huvudområden Sportfiske, Yrkesfiske, Fiskevård och Vattenbruk. Detta för att dessa verksamheter är relativt väsensskilda och förtjänar att analyseras var för sig för att alla områden ska få likvärdigt utrymme, oavsett deras storlek idag.

Samtliga deltagare och Länsstyrelsen fick utforma en SWOT-analys var inom de fyra områdena. Fyra analyser per deltagare totalt. Sedan diskuterade partnerskapet analyserna gemensamt och fler punkter och tankar framkom.

Under mötet framfördes många kreativa och givande synpunkter. Som kan komma att få genomslag i länet.

Resultatet från partnerskapets möte remitterades internt på Länsstyrelsen och externt till utvalda intressenter för att få en så bred förankring som möjligt inom tidsramarna.

Resultatet av partnerskapsanalyserna presenteras i en sammanfattande SWOT-analys (bilaga 1).

Staffan Larsson
Länsråd

Jimmy Blom
Länsfiskekonsulent

Sportfisket

Styrkor

Sportfiskarna

- Oexploaterad kust – inte lika mycket känsla av att fiska på någons bakgård som i Stockholms skärgård.
- Bredd på arter – Öring, gös, gädda och specimenarter
- Stor befolkning – sug efter rekreation
- Bra kommunikationer – E4 och Skavsta
- Nära kust och insjö

Yrkesfiskarna

- Fria handredskapsfisket – i Mälaren, Hjälmaren och på kusten
- Lätt att komma ut till fiskeplatser – bra vägnät och lokaltrafik

Ideella

- Utvecklas och genererar mycket kringaktiviteter
- Närhet till kontinenten och stort intresse där genom Skavsta

Länsstyrelsen

- ✓ Gamla meriter vad gäller kustgäddor runt Trosa - lockar turister
- ✓ Sibbo – välkänt, välskött och produktivt fiskevatten
- ✓ Fria vatten med Mälaren, Hjälmaren och Kusten

Svagheter

Sportfiskarna

- Stockholmarinvation – speciellt efter rapporter om storfångster
- Mycket privatägt i Sörmland – där det inte är fritt saknas ofta organisation för att kunna fiska för allmänheten
- Dålig lokal förankring – Folk uppskattar kanske inte de intrång i lugnet som ett stort sportfiske medför

Yrkesfiskarna

- Dålig tillgång till båtar
- Marker avspärrade – privat
- Kunskapsbrist – om var man kan, och får, fiska

Ideella

- Svårt med tillsyn och kontroll – många små vatten och några större med dålig tillsyn

Länsstyrelsen

- ✓ Vandringshinder – hämmar åtråvärda arter som gädda och öring
- ✓ Dåligt underlag på sportfiskets uttag – ingen vet hur mycket som fiskas upp
- ✓ Yrkesfisket får mer av Länsstyrelsens tid – pga tradition och deras vana av att ringa till länsstyrelsen. Det är mycket sällan sportfiskentreprenörer hör av sig
- ✓ Svårt att hitta info om vart man kan fiska med avseende på olika mål med fisket, fiska med barnen, eller specimenmeta ruda.

Möjligheter

Sportfiskarna

- Utveckla turismen – boende, guidning
- Bredda fler arter
- Redskapsförsäljning
- Förvalta – för att uppnå detta måste lagrummet att inskränka i alla typer av fiske finnas
- Breddade

Yrkesfiskarna

- Outnyttjade vatten – det finns många produktiva vatten som inte nyttjas alls

Ideella

- Arbeta med den naturliga reproduktionen
- Få ungdomar intresserade genom utbildning och aktiviteter
- Produktifiera – Boende, fiske och mat

Länsstyrelsen

- ✓ Fiskevårda upp bättre bestånd – här ligger Sörmland efter!
- ✓ Båvens malbestånd skulle kunna bli en riktig turistmagnet i framtiden
- ✓ Ha kockar som kan tillreda turisternas fångst med lokala specialiteter, kurser om hur laga fisk

Hot

Sportfiskarna

- Svaga bestånd – Överfiske, dålig rekrytering och habitatförstöring
- Förvaltning halkar efter

Yrkesfiskarna

- Bestånd

Ideella

- Tekniker som skadar fiskbestånd – t.ex vertikalfiske?

Länsstyrelsen

- ✓ Bestånd
- ✓ Konkurrens/konflikt med yrkesfisket

Yrkesfisket

Styrkor

Sportfiskarna

- Lokal marknad med ”sug” efter lokalproducerad mat

Yrkesfiskarna

- Produktkvalitet

Ideella

- Lång tradition med kunskap och erfarenhet

Länsstyrelsen

- ✓ Innovativa fiskare
- ✓ Närhet till Stockholms fiskmarknad
- ✓ Etablerat varumärke i Tyskland
- ✓ MSC-märkt gös i Hjälmarens

Svagheter

Sportfiskarna

- Inga starka varumärken förutom i Hjälmarens

Yrkesfiskarna

- Bestånd

Ideella

- Hög medelålder

Länsstyrelsen

- ✓ Tillsynen
- ✓ Fiskarena uppfattas som rädda för förändring
- ✓ Överkapacitet
- ✓ Mycket dåligt förvaltningsunderlag – beslutsfattarna vet inte hur resursen ser ut i avseende på mängd och återväxt

Möjligheter

Sportfiskarna

- Lokal förädling
- Utveckla lokal marknad
- Stärka varumärken
- Ta in fler arter som sutare och braxen

Yrkesfiskarna

- Lokala marknaderna

Ideella

- Diversifiering av produktutbudet
- Ny generation yrkesfiskare
- Kusttorsken på tillbakagång

Länsstyrelsen

- ✓ Nischprodukter – leta i mormors receptsamling – titta på nytillkomna svenskars matvanor och traditioner
- ✓ Dåligt utnyttjat stödsystem – måst nå ut med vad man kan söka stöd till och hur det går till
- ✓ Marknadsföra de nya nischprodukterna
- ✓ Fisk är en bra källa till protein hos en alltmer hälsointresserad befolkning

Hot

Sportfiskarna

- Dålig lönsamhet
- Sviktande bestånd
- Överfiske i utsjön

Yrkesfiskarna

- Sportfiske – speciellt vissa metoder t.ex vertikalfiske
- Nätfiske – av husbehovsfiskare ökar
- Tjuvfiske

Ideella

- Säl
- Utfiskning
- Fiskepolitiken

Länsstyrelsen

- ✓ Lokalt kan det förekomma skador på fiskeredskap och fångstmöjligheter på grund av andra fiskätare så som säl och skarv
- ✓ Tjuvfiske
- ✓ Sportfiske under lek och på vissa platser kan påverka fisken negativt

Fiskevård

Styrkor

Partnerskapet gemensamt

- Det har kommit igång!
- FOG – bra VL
- Organisationen Sportfiskarna är aktiva i länet och letar objekt att åtgärda
- Många lösliga problem – länet ligger efter så det bör gå bra att sparka in lite öppna dörrar
- Synergier – när det finns mycket att göra på geografiskt avgränsade områden. Hänger ihop med punkten ovan.
- En hel del eldsjälar som startar och driver projekt

Svagheter

Partnerskapet gemensamt

- Flaskhalsar i administrationen – få och överbelamrade handläggare
- Korta projektperioder och vissa finansieringar – Kan vara svårt att få till de stora projekt som behövs i vissa fall
- Osäkert stödlandskap – Stödets premisser förändras ofta och pengar dras in
- Svårt att hitta medfinansiering – bör finnas krav på vattenmiljöanslag från kommuner och Lst
- Dåligt stöd från myndigheter
- Vattendomar sätter käppar i hjulen för vissa projekt och objekt

Möjligheter

Partnerskapet gemensamt

- Mycket projekterat – projekt som har kommit en bra bit på vägen
- FOG-område i länet, dock inte i hela
- Synergier – pengar kan växlas upp med EU-medel om någon vill satsa
- Samarbeta med de andra kustlänen

Hot

Partnerskapet gemensamt

- Ytterligare neddragningar/förändringar av stöden

Vattenbruket

Styrkor

Länsstyrelsen

- ✓ Tomma industrilokaler – att etablera intensiva recirkulerande odlingar i
- ✓ Närhet till övergödda vatten – perfekta för odling av foderorganismer
- ✓ Kompetens och erfarenhet inom uppstarts-förfarande och tillstånd på Länsstyrelsen
- ✓ Närhet till högprismarknader i Stockholms saluhallar och fiskmarknaden

Svagheter

Länsstyrelsen

- ✓ Entreprenörer tänker inte på fiskodling när de letar verksamheter
- ✓ Dålig/avsaknad av tradition med fiskodlingar i Södermanland

Möjligheter

Länsstyrelsen

- ✓ Odlar foderorganismer
- ✓ Utnyttja erfarenheter från befintliga odlingar
- ✓ Extensiva odlingar i småvatten
- ✓ Obegränsat vad gäller vilka arter man kan odla och marknadsföra
- ✓ Marknadsföra eventuella nya produkter

Hot

Länsstyrelsen

- ✓ Vattenbruk har fått relativt dåligt ryckte pga av vart fodret kommer ifrån.

15.2. Bilaga 2: Nationella miljömål och åtgärder

Dokumentet är till hjälp för att göra bedömningar inom området miljö för 4.1/2a samt 7.4/6b.

Miljömål för 4.1/2a

Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennärlingsföretag

I tabellen finns exempel på investeringar som bidrar till de nationella miljö- och klimatmålen. Vissa av de som nämns finns med som en del av ”all inclusive” investeringar, det vill säga ett tillägg till en huvudinvestering, till exempel i och med en investering i ett kostall.

I vissa fall kan energieffektivisering och förnybar energi ingå i investeringar inom det här investeringsstödet. Det är till exempel när ett nytt djurstall byggs med energieffektiva lösningar som återvinning av värme från mjölk eller att gödselvården är klimatanpassad. Då måste en bedömning göras om investeringen passar övervägande i ett annat stöd så ska den dit. Ibland kan en ansökan delas upp i flera ansökningar som ska hanteras som olika stöd.

Den här listan inkluderar enbart sådant som är stödberättigat i detta stöd, det vill säga att investeringar som till exempel värmepannor finns i andra stöd. Allting nedan som står som en del i en ny investering kan även sökas separat.

Miljömål	Önskad positiv effekt	Exempel på investeringar som kan ge positiv effekt
Begränsad klimatpåverkan	Ökad effektivitet i kväveanvändning Minskad växthusgasavgång från hantering av stallgödsel Produktion av förnybar energi Energibesparing/ -effektivisering Omställning från fossila bränslen till förnybar energi	- Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat - Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med lagringskapacitet över lagkrav för stallgödsel - Ett nytt stall med tak över gödselbrunn - N-sensor - Strukturkalkning - Dränering

Bara naturlig försurning	Minskad ammoniakavgång	• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn • Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat • Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar, vilket kan innebära investeringar i rening av frånluft
Giftfri miljö	Minskad risk för utsläpp av skadliga ämnen till mark, luft och vatten. Minskad risk för hälsa och miljö vid användning av växtskyddsmedel	• Tunnelodling • System för cirkulerande vatten och rening i växthus • Investeringar i företag med ekologisk produktion • Investeringar som är en del i omställning till ekologisk produktion • Utrustning och installationer som minskar risk för oavsiktlig spridning av växtskyddsmedel (exempelvis hårdgjord yta med uppsamlingstank, preparatpåfyllare och sköljvattentank till spruta)
Ingen övergödning	Minskad ammoniakavgång, Minskat kväve- och/eller fosforläckage	• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat • Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn • N-sensor • System för vattenrecirkulering och rening i växthus

		• Strukturkalkning • Dränering
Ett rikt odlingslandskap	Ökad areal betesmarker som betas. Bevara och förstärka flora och fauna. Bevarad kulturmiljö	• Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar avsedda för djur som kommer att hållas på bete • Investeringar för biodling • Särskilt anpassad utformning av nya byggnader med hänsyn till kulturmiljön • GPS-övervakning av betesdjur på svårtillgängliga platser
Bidrar till energieffektivitet	Energibesparing	• Energikartläggning eller motsvarande har gjorts • Investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet • Ett nytt växthus eller stall med isolering t.ex. energivävar i växthus • Ett nytt växthus eller stall med värmeväxlare t.ex. luftvärmepump, värmeåtervinning, frikyla
Bidrar till djurvälstånd	Minskad skaderisk och ökat välbefinnande för djuren	• Ny skonsammare golvbeläggning i befintliga djurstallar • Ny inredning/utrustning i djurstallar med fokus på djurvälstånd (utöver lagkrav)

Miljö-, kultur- och friluftsmål för stöd till service och fritid på landsbygden 7.4/6b

Detta används som ett vägledningsdokument bedömningen av kriterierna för miljö-, kultur- och friluftsmålen i insatsområdet 7.4/6b

Målen för kulturmiljöarbetet

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

Mål för friluftslivet

Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att med bland annat allemansrätten som grund stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv.

1. Tillgänglig natur för alla

Naturen ska vara tillgänglig för alla. Det innebär att möjligheten att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

2. Starkt engagemang och samverkan

Ett starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka. Ökad samverkan kan bidra till att fler människor ägnar sig oftare åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet lokalt, regionalt och nationellt.

3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

4. Tillgång till natur för friluftsliv

Det finns tillgång till natur för friluftslivet. Det innebär att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

5. Attraktiv tätortsnära natur

Det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet. Det innebär att befolkningen har tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt i alla delar av landet.

Detta bör innebära att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala

och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Natur- och kulturturism bör uppmärksammas och prioriteras som strategiska verksamheter inom besöksnäringen. Upplevelserna bör kännetecknas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Att skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Ett rikt friluftsliv i skolan. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

9. Friluftsliv för god folkhälsa

Att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Det innebär att evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sammanställs och sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

10. God kunskap om friluftslivet

Det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer.

Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

Friluftsmålen:

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

15.3. Bilaga 3: Stödprocent för bredband

Underlag till fastställd stödandel (stödprocent)

Län: Södermanland

2014-08-19

Registrering görs i blå rutor, övriga rutor är låsta.
På flik: "Kommentarer och motivering" skrivs en kommentar (förklaring) till varje deltaga enligt hänvisningarna 1.1, 1.2, osv samt en sammanfattande motivering till slutligt vald stödprocent.
I kolumn E får ojämn procent användas t ex 63%. Det är bara den slutligt valda stödprocenten som ska vara ett helt tiotal.

1a. Markförhållanden	Antal ha	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel skog (inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker).	427 940	66%	Om andel skog > 80 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel skog 70-80 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel skog < 70 % bör stödprocenten vara 20-50 %	50	1.1	33
Andel åkermark	125 986	19%	Om andel > 30 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel åkermark 10-30 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel åkermark < 10 % bör stödprocenten vara 70-90 %	70	1.2	14
Andel vatten (inkluderar större vattendrag och sjöar)	94 977	15%	Om andel vatten > 7 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel vatten 5-7 % bör stödprocenten vara 50-60 % Om andel vatten < 5 % bör stödprocenten vara 20-50 %	80	1.3	12
Summa	648 903				Sammanlagd, viktad %	58

Andel (%)	
Andel betesmark av total jordbruksmark (ange % i blå ruta)	14
	Om andel betesmark > 40 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel betesmark 20-40 % bör stödprocenten vara 40-60 % Om andel betesmark < 20 % bör stödprocenten vara 20-40 %
	40
	1.4
	40

2. Närets storlek	Antal kommune	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Hänvisning till kommentar	Viktad %
Andel av länets kommuner där det bor < 5 personer per km2	0	0%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 20-50 %	50	2.1	0
Andel av länets kommuner där det bor 5 - 15 personer per km2	0	0%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 80-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 40-60 %	50	2.2	0
Andel av länets kommuner där det bor > 15 personer per km2	9	100%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 70-80 %	50	2.3	50
Summa	9				Sammanlagd, viktad %	50

3. Sammanvägning	
1. Markförhållanden	58
Betesmark	40
2. Närets storlek	50
Sammanvägd procent (medel)	49

Länets stödandel avrundat till närmaste hela tiotal: 60

Hänvisning till kommentar 3.3

Nr	Motivering
1.1	De kommuner i Södermanland som har lägst andel fibertäckning har en hög andel skog. Där behovet är som störst är således markerna som svårast. Detta motiverar en hög stödprocent.
1.2	Södermanland är ett av de län i Sverige som har högst kulturmiljövärden. Detta fördyrar anläggningskostnaden.
1.3	Länet har en hög andel vatten. Många sjöar gör att förläggning av sjökabel är vanligt. Det ställer större krav på utredning och leder ofta till högre anläggningskostnader.
1.4	Södermanland är ett av de län i Sverige som har högst kulturmiljövärden. Detta fördyrar anläggningskostnaden.
2.1	Södermanland karaktäriseras av en spridd bebyggelse med många invånare på landsbygden
2.2	Södermanland karaktäriseras av en spridd bebyggelse med många invånare på landsbygden
2.3	Som ett av få län i Sverige ökar Södermanland sin befolkning på landsbygden, vilket också ökar behovet av IT-infrastruktur på landsbygden.
	Sammanfattande kommentar för slutligt vald stödprocent
3.3	Vi väljer en stödandel på 60% trots ett något lägre resultat i underlaget. Detta beroende på att ingen offentlig medfinansiering tillåts denna gång. I Södermanland är det många kommuner som sökt och när vi haft byalag som sökande har vi många gånger märkt att de har problem att genomföra projekten på grund av att många anser det vara för dyrt. För att få igång byggnationen i länet med hjälp av enbart privat finansiering anser vi oss tvungna att ha en stödandel på 60%.